

Slovenski št. 12 v čebelar

letnik CXII – december 2010

ISSN 0350-4697

APIMEDICA &
APIQUALITY
FORUM 2010

S čebelami do zdravja

www.apimedica.org

Prodaja medu pod ceno

**Mednarodno leto biotske
raznoverstnosti in kranjska čebela**

Varovanje čebelnjakov pred medvedom

IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME IN TRGOVINA

Na voljo so brezplačni katalogi za modele za sveče.

ENOSTAVNO POLNENJE
MEDU V KOZARCE S
POLNILNO NAPRAVO IN
NAMIZNO KROŽNO MIZO.

LOGAR TRADE d.o.o.

Poslovna cona A 41, 4208 Šenčur

tel.: 04 251 94 10, info@logar-trade.si, www.logar-trade.si

Logar

Delovni čas trgovine:
od ponedeljka do petka:
9.00 - 12.00 in 13.00 - 17.00
**V decembru je trgovina
ob sobotah zaprta.**

Kuhalnik voščin okrogli
s parnim uparjalnikom.

S kuhalniki lahko hitro
in enostavno
pretopite stare voščine in
obenem razkužite
čebelarstvo orodje.
Primerni za mala in
srednja čebelarstva.

**ZDRAVLJENJE
Z OKSALNO KISLINO**

NOVO

Brizgalka 1-5 ml

Izparilnik za žrelo
Varox

Kuhalnik voščin in korito za
razkuževanje na plin

NOVO

Izparilnik za
izparevanje oksalne
kislone s
toplim zrakom.
Kapaciteta: 60 - 80
panjev na uro.

Z grelci
utekočinite
kristaliziran
med v posodah.

Naročeno blago vam lahko
odpošljemo po paketni pošti.

KiPGO

ČEBELARSKA OPREMA

BATUJE 83, 5262 ČRNIČE

☎ (05) 368 45 80, 📠 (05) 368 45 81

GSM 051 614 683

www.kipgo.net; kipgob@gmail.com

**IZDELAVA
ZABOJNIKOV TER
NADGRADNJA
KAMIONOV ZA PREVOZ
ČEBEL**

-TOČILA
-OMETALNIKI
-KOMBINIRANA POSODA
ZA ODPIRANJE SATOV IN
KUHANJE VOŠČIN
-ČRPALKE
-GRELCI MEDU
-PANJI IN OPREMA
-ZAŠČITNA OPREMA
-MLIN ZA SLADKOR
-POSODE ZA MED...

**STEKLENA,
PLASTIČNA,
KARTONSKA,
DARILNA EMBALAŽA,
POKROVČKI, DARILNE
VREČKE**

**NAROČENO
POŠLJEMO
TUDI PO
POŠTI!**

**MEŠALNIK ZA
KREMNI MED**

-vrtanje ročice
-vrtanje posode
-odstranljiva
posoda
-možnost
uporabe več
posod

BEVITAL
**ZA ZIMSKO ČIŠČENJE
ČEBEL**
**BeeVital HiveClean
SREDSTVO ZA
ODSTRANJEVANJE
VAROE**

PRIMERNO TUDI ZA
EKO ČEBELARJENJE

**POLNILNA LINJA
POLAVTOMATSKA Z VRTLJIVO
MIZO**
**POLNILNA LINJA AVTOMATSKA Z
VRTLJIVO MIZO, AVTOMATSKIM
DODAJANJEM IN ZATISKANJEM
POKROVČKOV TER
ETIKETIRANJEM**

**KARTONSKA
EMBALAŽA**

1X1kg 0,62 €
1X0,5kg 0,55 €
1X0,25kg 0,55 €

Nudimo še embalažo
2x1kg, 2x0,5kg, 3x0,5kg,
3x0,25kg pokončna in
ležeča, 4x0,05kg,
emb. za medico

URNIK:
pon-pet 8-16 h
sob **ZAPRTO**

!! NOVO !!
**PRODAJA
MED
NAMESTO
VAS**
MEDOMAT

Vsem čebelarjem in čebelarkam se ob koncu
leta zahvaljujemo za zaupanje.

Želimo vam lepe božične praznike ter veselo,
zdravo in medeno leto 2011!

UVODNIK

Spoštovane čebelarke, cenjeni čebelarji!

*Leto 2010 se počasi končuje
in čas je za letno »inventuro«.
Za čebele je to čas počitka,
za čebelarje čas za trženje
čebeljih pridelkov, za izbora-*

*ževanje, družabna srečanja v okviru čebelar-
skih društev, konec koncev pa tudi čas, ko si
začrtamo cilje za prihodnje leto. Za ČZS je to
čas za pregled uresničitve programa za leto
2010 in čas za pripravo programa za prihodnje
leto.*

*V tem letu je v zvezo vključenih 15 regijskih
čebelarskih zvez in 203 čebelarska društva.
Skupaj je torej v našo ČZS včlanjenih 6809
čebelarjev iz vse Slovenije. Tudi letos je bilo
članstvo v naši krovni čebelarski organizaciji
rekordno in to je potrditev dobrega dela ČZS v
minulih letih, hkrati pa še večja obveza za delo
v prihodnje.*

*Čebelarstvo postaja vse bolj ogrožena panoga.
Pozimi 2009/2010 smo evidentirali večje izgu-
be čebeljih družin. Povprečno smo čebelarji iz-
gubili 23 odstotkov čebeljih družin. Razmere za
čebelarjenje so se spremenile, saj so odvisne
tako od navzočnosti varoj v čebeljih družinah in
intenzivnega kmetijstva oz. uporabe fitofarma-
cevtskih sredstev (FFS) kot tudi od podnebnih
sprememb in onesnaženosti okolja.*

*Problem je tudi vse večja birokracija, ki smo ji
podrejeni čebelarji. Treba se je zavedati, da je
v Sloveniji več kot 90 odstotkov čebelarjev, ki
čebelarijo z največ 20 družinami. Te so zelo
pomembne kot »opraševalni servis«, saj si
Slovenija ne želi, da bi bilo treba opraševanje
plačevati, ne želi si »ročnega« opraševanja. Vsi
skupaj si želimo dovolj čebel, ki bodo zagota-
vile opraševanje, zato je treba čebeli zago-
toviti čim boljše razmere, čebelarjem pa čim
lažje upravljanje s čebelarsko dejavnostjo.*

*Program dela ČZS je bil v veliki večini izpol-
njen, podrobnejša poročila o realizaciji plana
pa so bila skupaj s predlogom programa dela
za leto 2011 predstavljena na regijskih posve-
tih (ob izidu te številke SČ nekaj regijskih po-
svetov še ni bilo izvedenih, op. avtorja).*

Fotografija na naslovnici: Star slovenski pregovor pravi, da čebela ne
pogine, ampak umira, ker za cerkveno svečo vosek nabira.

Foto: Franc Šivic

KAZALO

UVODNIK

Boštjan Noč	373
IZ ZNANOSTI IN PRAKSE	
Janez Gregori: Mednarodno leto biotske raznovrstnosti in kranjska čebela	376
prof. dr. Aleš Gregori: Raziskave zunanjih vplivov na razvoj in dolgoživost čebel	378
Tanja Magdič: Prodaja medu pod ceno	379
Marjan Papčič: Medved uničil opazovalno napovedovalno postajo medenja	380
Maksimilijan Mohorič: Varovanje čebelnjakov pred medvedom	381
Anže Sobočan: Medovi na Kitajskem	383
Franc Šivic: Novice iz sveta	385
Norbert Jedlovčnik: Novice iz sveta	387
ALTERNATIVNI OPRAŠEVALCI	
Ivan Jurkovič: Je medonosna ali samotarka?	387
IZ PRAKSE ZA PRAKSO	
Miro Cetina: Izkušnje terenskega svetovalca	388
Marko Borko: Medena letina skozi oči poklicnega čebelarja g. Janka Pislaka	389
Janez Dremelj: Vzrejna sezona v očeh vzrejvalca čebeljih matic	389
S KNJIŽNE POLICE	
Marko Borko: dr. Robert Brus: Sto grmovnih vrst na Slovenskem	390
DELO ČEBELARJA PO MESECIH	
Vladimir Fajdiga: Čebelarjeva opravila v decembru	391
VETERINARSKI NASVETI	
mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.: Veterinarski nasveti za december	392
ČEBELARSKI POTOPIS	
Franc Prezelj: Strokovno potovanje v Srbijo in Bosno	393
Franc Šivic: Med angleškimi čebelarji	394
ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA	
zaslužni prof. dr. Andrej Šalehar: »Aus Unterkrain« (Iz Dolenjske)	
– Bienen-Zeitung (1857)	396
VPRASAŃJA IN ODGOVORI	
Tanja Magdič: Prodaja medenih pijač	399
ODMEVI	
Anton Zor: Rumena »kranjica«	399
MLADI ČEBELARJI	400
OBLETNICE	401
DOGODKI IN OBVESTILA	404
OBVESTILA ČZS	409
MALI OGLASI	416
OSMRTNICE	418

INDEX

EDITORIAL

Boštjan Noč	373
FROM SCIENCE AND PRACTICAL WORK	
Janez Gregori: International Year of Biodiversity and the Carniolan Honey Bee	376
Prof. dr. Aleš Gregori (PhD): Research of External Influences on Development and Longevity of Bees	378
Tanja Magdič: The Sale of Undervalued Honey	379
Marjan Papčič: A Bear Destroys Honeydew Flow Observatory	380
Maksimilijan Mohorič: Protection of Apiaries Against Bears	381
Anže Sobočan: Sorts of Honey in China	383
Franc Šivic: World News	385
Norbert Jedlovčnik: World News	387
ALTERNATIVE POLLINATORS	
Ivan Jurkovič: Is it Mellifera or Solitary?	387
PRACTICAL ADVICE FOR PRACTICAL USE	
Miro Cetina: Experience of the Field Adviser	388
Marko Borko: Honey Yield Through the Eyes of a Professional Beekeeper mr. Janko Pislak	389
Janez Dremelj: Rearing Season Through the Eyes of a Queen Breeder	389
OFF THE BOOKSHELF	
Marko Borko: Robert Brus (PhD): One Hundred Species of Shrubs in Slovenia	390
BEEKEEPER'S WORK THIS MONTH	
Vladimir Fajdiga: Beekeeper's Chores in December	391
VETERINARY ADVICE	
Ivo Planinc, (MSc, Vet. Med.): Veterinary Advice for December	392
BEEKEEPER'S TRAVEL STORY	
Franc Prezelj: Educational Excursion to Serbia and Bosnia	393
Franc Šivic: Amongst English Beekeepers	394
HISTORY OF SLOVENIAN BEEKEEPING	
Prof. Andrej Šalehar (PhD): »Aus Unterkrain« (From Lower Carniola)	
– Bienen-Zeitung (1857)	396
Q&A	
Tanja Magdič: The Sale of Honey Beverages	399
RESPONSES	
Anton Zor: Yellow »Carniolan grey«	399
YOUNG BEEKEEPERS	400
ANNIVERSARIES	401
NEWS AND EVENTS	404
ANNOUNCEMENTS BY BEEKEEPING ASSOCIATION OF SLOVENIA	409
SMALL ADS	416
OBITUARIES	418

O vseh pomembnejših dejavnostih ČZS ste bili podrobneje sproti obveščeni tudi v naši reviji in prek čebelarških društev. Sam menim, da smo z izvedbo programa lahko zadovoljni, to pa seveda ne pomeni, da ne bi bilo moč storiti tudi več in bolje.

Kot sem že omenil, je plan dela 2011 zdaj že v sklepni fazi, tako da bo decembra predstavljen upravnemu odboru ČZS, pozneje pa bo predlagan še v potrditev občnemu zboru ČZS. V okviru ČZS bosta tudi v letu 2011 delovali Javna svetovalna služba v čebelarstvu in Opazovalno-napovedovalna služba, katere program, ki ga pripravi in potrdi MKGP, izvaja ČZS.

Po mnenju ČZS je nujno, da je Kranjska čebela v Sloveniji razglašena za ogroženo živalsko vrsto in da so sprejeti vsi ukrepi, ki bodo varovali čebele. ČZS se prav tako zavzema za sprejetje take zakonodaje, ki bo spodbujala sajenje oz. setev medovitih rastlin, ki bodo čebelarjem omogočile pašo, hkrati pa tudi ohranjanje avtohtonega rastlinstva in s tem pestro okolje. Na področju uporabe FFS, ki so škodljiva za čebele, je treba poostriži nadzor nad nepravilno rabo teh sredstev, hkrati pa povečati financiranje raziskav o škodljivosti posameznih sredstev za čebele.

Prav tako bomo storili vse za dodatno izobraževanja čebelarjev, predvsem na področju praktičnega dela.

Ne nazadnje je treba okrepiti tudi ozaveščanje javnosti o vsestranski pomembnosti čebel, še posebej za opraševanje, saj brez čebel ne bo hrane. Seveda pa je treba poudariti tudi pomembnost čebeljih pridelkov kot zdrave in varne hrane.

Šele na koncu (to pa ne pomeni, da ni pomembno) je treba storiti vse za zmanjšanje »papirologije« pri izvajanju ukrepov na področju čebelarstva oz. pri črpanju evropskih sredstev.

Ob tej priložnosti naj se zahvalim vsem, ki pomagata soustvarjati možnosti za boljše čebelarjenje. Predvsem gre zahvala vsem zaposlenim, ki svoje delo opravljajo vestno in odgovorno. V veliko pomoč pri vodenju ČZS in pri izvajanju nalog so mi bili tudi podpredsednik g. Aleš Rodman,

odgovoren za področje izobraževanja, podpredsednik g. Franc Šmerc, ki je tudi predsednik PRO, podpredsednik g. Franc Šivic, pristojen za organizacijo Foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 2010, predsednik komisije za ekonomiko g. Jožef Smrkolj in predsednik komisije za tehnologijo, zdravstveno varstvo in varno hrano g. Drago Kotnik. Za sodelovanje in pomoč se zahvaljujem tudi vsem strokovnim organom ČZS. Posebna zahvala gre vsem, ki so dejavno pomagali pri izvedbi o foruma apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 2010. Povsem na koncu, a ne nazadnje, se iskreno zahvaljujem tudi vsem vodstvom čebelarških društev, ki si vsako v svojem delu Slovenije prizadevajo izvajati naloge ČZS in svoje društvene naloge.

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji, vodstvo ČZS in zaposleni upamo, da smo upravičili Vaša pričakovanja.

Vodstvo in ostali organi ČZS stopamo v zadnje leto svojega mandata, zato bo počasi čas, da začnete v društvih razmišljati o kandidatih za vodenje ČZS v naslednjem mandatnem obdobju. Leto bo hitro naokoli ... in to bo priložnost tudi za vse tiste, ki v delu vodstva in ostalih organov ČZS vidijo VSE narobe, da predstavijo svoje programe in kandidirajo za organe ČZS.

Bližajo se prazniki, zato Vam ob tej priložnosti v imenu vodstva ČZS, upravnega odbora ČZS, strokovnih komisij ČZS, v imenu zaposlenih na ČZS in v svojem imenu želim VESELE IN ZADOVOLJNE BOŽIČNE PRAZNIKE ter SREČNO, ZDRAVO IN MEDENO LETO 2011!

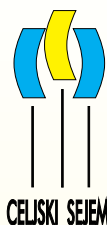
*Ne vrednoti svojega življenja
le po uspehih in neuspehih na svoji poti ...
Raje sprejmi vse, kar ti pride na pot.
Uživaj pri čebelicah, prepusti se sončnim
zahodom,
smehu majhnih otrok, dežju in plitčjemu petju.
Vse to vsrkaj vase.
Ni poti do sreče, sreča je pot!*

Boštjan Noč, predsednik ČZS

*Čebelarška zveza Slovenije
želi osem čebelarkam in čebelarjem
prijetne božične praznike in
z medom oblito leto 2011!*

Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v
čebelarstvu in družba Celjski sejem, d. d., vabijo na

34. državni čebelarški posvet in mednarodno prodajno razstavo v Celju, ki bo 19. in 20. marca 2011

Celjsko sejmišče je v začetku pomladi že tradicionalno gostitelj čebelarjev iz domovine in tujine. Tudi prihodnje leto bodo Čebelarstva zveza Slovenije, Javna svetovalna služba v čebelarstvu in družba Celjski sejem, d. d., pripravile 34. državni čebelarški posvet in mednarodno prodajno razstavo. Prireditvi bosta potekali v soboto in nedeljo, 19. in 20. marca 2011.

V okviru dvodnevne državnega posveta imajo čebelarji iz Slovenije in tujine možnost za izmenjavo izkušenj in znanja o najaktualnejših temah s področja čebelarstva. Osrednja tema prvega dne 34. državnega čebelarškega posveta bo ekološko čebelarjenje, drugega pa dobra čebelarška praksa. Ob tej priložnosti bosta razglašena tudi najboljša inovacija in najbolje izdelana AŽ- in LR-panj.

SOBOTA, 19. marca 2011

- 8.00: ODPRTJE RAZSTAVE
- 9.00–9.30: Promocijski film ČEBELARSKI TURIZEM
- 9.30–9.45: Odprtje posvetovanja in pozdravni govori predsednika ČZS in gostov.
OSREDNJA TEMA: EKOLOŠKO ČEBELARJENJE
- 9.45–10.30: **Mitja Zupančič, u.d.i.**, svetovalec za področje ekološkega kmetovanja pri KGZS – *Ekološko čebelarjenje v Sloveniji*
- 10.30–11.15: **Hans Rindberger (Avstrija)**, vodja usposabljanja za ekološko čebelarjenje v Avstriji – *Zakaj ekološko čebelarjenje?*
- 11.15–12.00: **inž. Josef Ulz (Avstrija)**, predsednik Avstrijske čebelarstva zveze – *Zatiranje varoj v ekološkem čebelarjenju*
- 12.00–12.45: **dr. Stefan Bogdanov (Švica)**, svetovalec in predavatelj o kakovosti čebeljih pridelkov – *Ugotovitve prve konference o ekološkem čebelarjenju v Bolgariji 2010*

NEDELJA, 20. marca 2011

- 8.00: ODPRTJE RAZSTAVE
- 9.00–9.30: Promocijski film ČEBELARSKI TURIZEM
OSREDNJA TEMA: DOBRA ČEBELARSKA PRAKSA
- 9.30–10.00: **Janez Gregori** – *Apitehnični ukrepi in zatiranje varoj z naravnimi sredstvi*
- 10.00–10.30: **Silvo Posl** – *Tehnologija čebelarjenja v poklicnem čebelarstvu*
- 10.30–11.00: **Stanko Kapun** – *Vzreja čebeljih matic za lastne potrebe in izvajanje osnovne odbire*
- 11.00–11.30: **Marija Sivec** – *Narejanje rezervnih družin*
- 11.30–12.00: **Anton Pogačnik** – *Čebelarjenje z nakladnim panjem v čebelarstvu letu*
- 12.00–12.30: **Andrej Voglar** – *Trženje čebeljih pridelkov*
- 12.30–13.00: **Marko Purnat** – *Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo*
- 13.00–13.30: **Marko Cesar** – *Medene pijače*

Ob srečanju čebelarjev bodo na sejmišču potekali še trije sejmi: FLORA, POROKA in ALTERMED.

Mednarodno leto biotske raznoverstnosti in kranjska čebela

Janez Gregori

Izteka se leto, posvečeno biotski raznoverstnosti. Javna občila so tej temi namenila veliko pozornosti ter predstavila številne živalske in rastlinske skupine. V zvezi z biotsko raznoverstnostjo pa o čebelah ni bilo veliko napisanega, saj v sicer razmeroma številnih prispevkih o teh žuželkah v njih ni bila obravnavana tematika, ki ji je bilo posvečeno to leto. Vendar je biotska raznoverstnost tudi na tem področju še kako pomembna. Za kaj pravzaprav gre?

Povejmo, da je v Sloveniji zelo velika raznoverstnost vrst, ki sodijo v družino čebel, saj pri nas živijo tako številne vrste čebel samotark kot številne vrste čmrljev, ki prav tako sodijo v to družino, med čebele. Ko v tem zapisu govorimo o čebelah, imamo v mislih izključno medonosno čebelo (*Apis mellifera*). V zvezi s tem pa bomo raje govorili o njeni biotski raznolikosti, saj gre za eno samo vrsto (izraz raznoverstnost pa nas napeljuje na več različnih vrst).

Naravna razširjenost medonosne čebele obsega zelo veliko območje, saj je kot edina predstavnica svojega rodu naseljevala tako Evropo in Afriko kot tudi Prednjo Azijo. Šele človek jo je pozneje razširil po skoraj vsem svetu. Neodvisno od človeka so se čebele prilagajale okolju, v katerem so živele, naselile so tudi najbolj skrajne življenjske prostore, od polpuščav, tropskih gozdov in visokih gora do hladnega severa, kjer so še lahko zbrale dovolj hrane za preživetje zimskega obdobja. Po prilagodljivosti okolju medonosne čebele ne dosegajo nobena druga žuželčja vrsta. Zaradi naravnih pregrad, predvsem gorovij, puščav in morij, so se že v davnini pojavljale osamitve posameznih populacij, zato so se razvijale vsaka po svoje. Med njimi ni bilo več genskega pretoka. Znanstveniki so jih pozneje prepoznali kot samostojne geografske rase ali podvrste; vseh je 28. Po grobi oceni je bilo leta 2000 na vsem svetu 56,700.000 čebeljih družin, od tega v Evropi – skupaj z Rusijo – kar 32,000.000. V svetovnem čebelarstvu je na prvem mestu italijanska čebela,

po priljubljenosti pa je neposredno za njo kranjska čebela, ki je dandanes razširjena po vseh celinah. Vprašanje pa je, koliko so še gensko čiste. Pri nas je zakonsko dovoljeno gojiti samo kranjsko čebelo.

Če pogledamo Slovenijo, so čebele oziroma njihovi gojitelji čebelarji razpršeni po vsej državi, seveda na območjih, na katerih so ugodne podnebne razmere za čebelarjenje. Čebele so se v dolgih časovnih obdobjih prilagajale razmeram v svoji okolici, saj so imele več možnosti za preživetje tiste družine, ki so bile bolj prilagojene. Ker so čebele delavke neplodne samice, so se lastnosti seveda prenašale na potomce prek matice. Nastajale so razlike, ki so se kazale na različne načine. Biotska raznolikost kranjske čebele ne pomeni, da imamo veliko število čebeljih družin, ampak, da se čebele razlikujejo med seboj, da je čim bolj različna njihova genska slika, njihov genotip. Za pestrost pravzaprav poskrbi tudi matiča. Pari se z večjim številom trotoev, tudi do 20, ki si mogoče niso v sorodu, zato je raznolika genska slika potomcev.

Čebelje družine se v raznih malenkostih razlikujejo med seboj. Med njimi so nekatere odpornejše proti eni bolezni, druge proti drugi. Razlikujejo se po čistilnem nagonu; tiste, pri katerih je ta bolj izražen, bodo morda imele več možnosti za preživetje v boju z boleznimi, vključno z varozo. Nekatere čebele obiskujejo bolj raznoverstne cvetoče rastline, spet druge bolj izrabijo gozdno pašo. Razlike so tudi v dolžini njihovega leta na pašo in v tem, kako hitro jo odkrijejo, pa tudi v gospodarnosti pri porabi vode in zaloga hrane. Ene letajo na pašo pri nižjih temperaturah kot druge, ene prezimujejo bolje kot druge. Čas začetka spomladanskega zaleganja se lahko razlikuje med družinami, razlike so tudi v obsegu zalege. Zelo pomembna je dolžina rilčka, čebela z daljšim pride do hrane v globljih cvetovih. Samo velika vsestranska raznolikost je zagotovilo, da bodo čebele lahko preživele v vse bolj spreminjajočem se okolju. Zato je pri ohranjanju kranjske čebele poglavitna

inž. JOŽE KUNSTELJ, s. p.

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 70 27,

GSM: 031 893 276, e-pošta: jmkunstelj@volja.net

Izdelujemo: 3-, 4- in 5-satna točila za med s plastičnim sodom ter 4-satna točila za med INOX.

Ponujamo motorje za točila, plastične ventile in posode za med s prostornino 50, 70, 100 litrov. UGODNO!

ANA KUNSTELJ, s. p.

ŠVILJSTVO KUNSTELJ

ZAVRTI 41 - 1234 MENGEŠ, telefon: 01 723 80 27,

GSM: 031 352 797, e-pošta: jm-kunstelj@volja.net

Izdelujemo: KLOBUKE, KAPE (mreža je odporna na vročino), ROKAVICE, JOPIČE, KOMBINEZONE IN DRUGO ČEBELARSKO OPREMO.

ohranitev njenih lokalnih populacij, ohranjanje čim večje raznolikosti med posameznimi družinami. Ta usmeritev je zapisana tudi v našem Rejskem programu za kranjsko čebelo, saj podpira čim večje število registriranih vzrejevalcev matic v različnih delih Slovenije, hkrati pa se zavzema za lastno vzrejo pri posameznih čebelarjih. Tako bomo tudi po tej plati ohranjali bogastvo raznolikosti genskih zapisov in preprečevali njihovo homogenizacijo.

Naj še nekaj besed namenim krajevnim različkom ali ekotipom. Kot rečeno, so se čebele prilagajale krajevnim razmeram, v katerih so živele. Nastajale so genetsko edinstvene populacije, ki jih stroka lahko prepozna ali jih je lahko prepoznala kot krajevne različke ali ekotipe. Pri nas jih je identificirala in jim dala tudi imena: alpski, panonski, mediteranski in dinarsko-kraški ekotip. Osrednji del teh ugotovitev so povzeli tudi tuji strokovnjaki (npr. Friedrich Ruttner). Vse to pa se ni dogajalo samo pri nas, ampak tudi na širšem prostoru naselitve kranjske čebele. Tako je v čebelarški literaturi govor o različnih krajevnih različkih, ki jih nekateri avtorji imenujejo soji. Tako Korošci govorijo o zgornjetirolskem, spodnjetrolskem in karavanskem ekotipu, Hrvati so prepoznali panonsko, gorsko in dalmatinsko čebelo, govor je o banatski in karpatski čebeli, pa o pešterski ali sjenički čebeli, zahodnosrbski sivki ter o kopaoniški, homoljski, šarplaninski, rodopski čebeli in drugih.

Zavedam se, da bi omenjene ekotipe verjetno le s težavo dokazali. Globalizacija tudi pri kranjski čebeli dela svoje, matice se prenašajo na velike razdalje, razlike med populacijami pa se manjšajo oz. brišejo. Največja težava, pred katero pa si zakrivamo oči, je počasno lokalno izumiranje genetsko edinstvenih populacij. Genski zapis celotne populacije, genski sklad, ki je nastajal milijone let, iz različnih vzrokov počasi slabi in lokalne populacije vse bolj izginjajo. In izginotje je dokončno. To so pglavne razsežnosti ogroženosti kranjske čebele pri nas. O ekotipih je treba govoriti, saj že njihova imena povedo, v kateri del Slovenije sodijo. Zamenjava matic je odgovorno delo, dobro je treba premisliti, kako naj ukrepamo. Dobro razmisliti, od kod si bomo priskrbeli novo matico, če jo res potrebujemo. Mogoče bi bilo treba zaostri tudi zakonodajo, ki zdaj pravzaprav dovoljuje vnašanje »katere koli« kranjske čebele, in poudariti pomembnost njihovega lokalnega izvora.

Ko se pogovarjam s čebelarji, opažam, da je kar nekaj odpora proti ekotipom, češ, to je nesmisel, stroka naj jih najprej dokaže. Moj odgovor je preprosto: stroki so dostopne vse bolj izpopolnjene metode za genetske analize, vendar moramo čebelarji sami ohranjati lokalne populacije, saj bo stroka le tako lahko dobila »material« za svoje raziskave. Pri-

Foto: Janez Gregori

Prilagodljivost čebel na skrajne življenjske razmere: stojišče z jemenskimi čebelami (A. m. jemenitica) na robu Velike arabske puščave v Jemnu

čakovati neke rezultate, hkrati pa uničevati tisto, kar stroka raziskuje, je res nerazumno. Dajmo tudi mi ekotipom naše čebele svojo identiteto, svoja že uveljavljena imena, da se bo vedelo, iz katerega dela Slovenije izvirajo. Treba je končno določiti območja, ki bodo namenjena samo ohranjanju kranjske čebele. Mogoče se bo tu treba odpovedati kakšnemu stojišču za občasno čebeljo pašo.

Pomembnosti ohranjanja lokalnih čebelarstev in s tem ohranjanja biotske raznolikosti naše čebele, se morajo zavedati predvsem predavatelji v okviru čebelarskega izobraževanja, ki svoje znanje in osebna razmišljanja o ohranjanju kranjske čebele, prenašajo na svoje slušatelje. Pomembnosti identitete naših krajevnih različkov se morajo še prav posebej zavedati naši vzrejevalci matic in prispevati k njihovem ohranjanju.

Težnja, da bomo kranjsko čebelo reševali s skrbjo za povečanje števila čebeljih družin, je seveda dobronamerna, vendar ne prenese kritične presoje. Z večanjem števila družin bomo na primer bogatili »opraševalski servis«, kar je seveda potrebno, vendar moramo take ukrepe tudi tako poimenovati. Pri ohranjanju kranjske čebele ni na prvem mestu količina čebel, ampak njihova kakovost. Seveda bi temeljit program ohranjanja kranjske čebele zahteval tudi določena denarna sredstva. Gotovo bo enkrat treba ugrizniti v to jabolko in lokalnim čebelarjem nameniti denarno podporo za ohranjanje lokalnih populacij, tudi za ceno morebitnega izpada neposrednega dohodka.

Velikokrat se je že potrdilo, da se najbolj obnesejo lokalne čebele, tiste, ki so prilagojene lokalnim razmeram. Znebiti se moramo miselnosti, da so tuje boljše. Čebelarji se še vedno ne moremo upreti skušnjavi, da ne bi preizkušali od drugod prinesenih matic. Ob tem naj ponovim misel znanega čebelarja in pisca Josipa Belčiča, ki je tako početje komentiral z besedami: »Ne vem, kaj so s takim početjem hoteli doseči, vem pa, da niso dosegli ničesar!« ■

Aleš Gregorc*

Raziskave zunanjih vplivov na razvoj in dolgoživost čebel

Septembra 2010 je bil končan raziskovalni projekt s področja čebelarstva z naslovom: »Zmanjševanje vpliva spremenjenih podnebnih razmer ter delovanja patogenih in nepatogenih dejavnikov na družine kranjske čebele (*Apis mellifera carnica*)«. Dve leti trajajoč projekt je potekal okviru ciljnega raziskovalnega programa »Konkurenčnost Slovenije 2006–2013«. Odobren je bil leta 2008. Projekt je vodil prof. dr. Aleš Gregorc, sodelovali pa so: Maja Smodiš Škerl, Mitja Narst, Vesna Lokar in Marjan Kokalj.

Uvod

V obdobju izvajanja projekta smo na Kmetijskem inštitutu Slovenije (KIS) izvedli številne raziskave, ki bodo pripomogle k boljšemu poznavanju vzrokov odmiranja družin, s poudarkom na ohranjanju avtohtone kranjske čebele (*Apis mellifera carnica*). Poskuse smo izvedli v raziskovalnem laboratoriju za čebele na KIS-u, pri tem pa smo strokovno sodelovali s »Honey Bee Research and Extension Laboratory, University of Florida« iz ZDA.

Naši cilji v okviru projekta so bili zagotavljanje boljših razmer za ohranjanje čebeljih družin, ugotavljanje vpliva patogenih in nepatogenih dejavnikov na posamezno čebelo in na čebeljo družino ter ugotavljanje vpliva na preživetje družin v zimskem obdobju.

V raziskavah smo za ugotavljanje patogenov v vzorčenem materialu in za ugotavljanje razvoja družin v poskusnem čebelnjaku uporabili laboratorijske raziskovalne metode. Izvedli smo poskuse vpliva prehrane in dodatkov k hrani na čebeljo družino. Preučevali smo vpliv dodajanja hrane na razvoj čebel in preživetje družin, ugotavljali smo pojavljanje spor *Nosema* sp. in čebeljih virusov ter njihov vpliv na dolgoživost čebel. Pri poskusih smo uporabili tudi vzrejo čebelje zalege v inkubatorju.

Poskusi v družinah

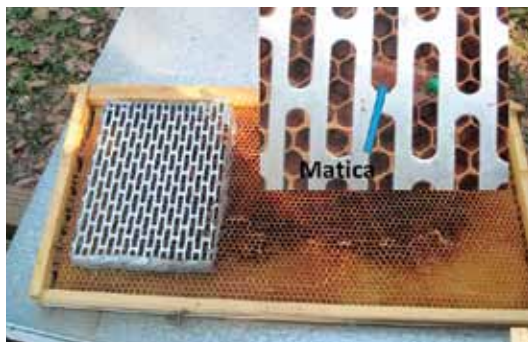
Na razvoj družin v poletnem brezpašnem obdobju pozitivno vpliva dodajanje hrane v obliki pogače in z dodatki vitaminov. Jeseni so družine dovolj živalne, da uspešno preživijo dolgotrajno zimsko obdobje, njihovo stanje spomladi pa jim omogoča hiter razvoj. Okužba s sporami *Nosema* je bila manj pogosta v

močnejše razvitih družinah, ki so dobile dodano hrano, bodisi z dodatki ali brez njih. V zimskem obdobju pa vpliv prehrane na verjetnost okužbe ni bil več izrazit. Prehrana čebeljih družin posredno vpliva na razvoj nosematosti, pogojno pa tudi na sposobnost in uspešnost preživetja zimskega obdobja. Prehranski dodatki niso pokazali posebnega vpliva na pojavljanje virusov, saj so bili virusi navzoči v vseh poskusnih skupinah, tako pri delavkah kot pri maticah.

Poskusi na individualnih čebelah in na tkivih

Pri poskusih vnosa spor *Nosema ceranae* posameznim delavkam smo ugotovili razlike v dovzetnosti spomladanskih in jesenskih čebel, saj se je plesen v gostitelju hitreje razvijala spomladi kot jeseni, razvoj pa je po pričakovanju odvisen od količine vnesenih spor. Preživitvena sposobnost delavk v kletkah je bila jeseni daljša kot pri spomladanskih čebelah. Tudi v laboratorijskih razmerah je bila očitna dolgoživost zimskih, jeseni izleženih čebel. Z ustreznim zmanjševanjem navzočnosti kužnega materiala v panju je mogoče prispevati k večji dolgoživosti delavk v zimskem obdobju, to pa potencialno vpliva tudi na preživetje čebelje družine v celoti.

Posledica okužbe s sporami *Nosema* se kaže tudi v povečanem nekrotičnem odmiranju epitelijskega srednjega črevesja čebel, ki je ireverzibilen proces in ob morebitnem večjem obsegu prizadetosti povzroči tudi odmrte čebele. Zaradi prizadetosti teh celic je zmanjšana sposobnost obnavljanja epitelijskega tkiva.

Matica za 24 ur zapremo v kletko in ji omejimo gibanje. Tri dni po sprostitvi matice pridobimo ličinke stare okrog 24 ur, ki so primerne za presajanje in nadaljnje poskuse.

* prof. dr., Kmetijski inštitut Slovenije

Lokalizacija t. i. stresnih proteinov je bila manj izražena v okuženem tkivu, to pa je značilno za tkiva, ki so pod vplivom delovanja zunanjih dejavnikov. Po naših ugotovitvah gre za subklinične spremembe v srednjem črevesu, ki se pojavijo v začetni fazi okužbe, razvoj sprememb pa se nadaljuje z degeneracijo tkiva in odmrtnostjo čebele.

Ugotavljanje vpliva pesticidov na razvoj zalege v laboratorijskih razmerah

Umetna vzreja čebelje zalege omogoča razvoj obsežnega raziskovalnega področja v čebelarstvu. Ličinkam, ki smo jih umetno vzrejali v inkubatorju, smo v hrano dodajali različne koncentracije pesticidov ter ugotovili, da so se pojavile spremembe tako v rasti kot v razvoju ličink. Področje dolgoživosti čebel in različne vplive na preživetje posameznega osebk in celotne čebelje družine bo treba v prihodnje še natančneje raziskovati.

Ugotovitve, pridobljene v okviru projekta, omogočajo nadaljnji razvoj raziskav za boljše poznavanje različnih vplivov na kranjsko čebelo. Med te lahko

Zalego, ki jo prenesemo na pripravljeno hrano vzdržujemo v inkubatorju in jo tretiramo z izbranimi pripravki. Po tretiranju ugotavljamo smrtnost ličink in jih vzorčimo za nadaljnje preiskave za ugotavljanje sprememb na nivoju tkiv, organov in celic.

vključimo vplive različnih patogenih in nepatogenih dejavnikov ter posredne vplive spremenjenih podnebnih razmer na čebele. Poznavanje teh lastnosti je izjemnega pomena za populacijo kranjske čebele v kontinentalnem klimatskem območju. ■

Prodaja medu pod ceno

Tanja Magdič*

Na spletni strani sem opazila tale oglas čebelarja za prodajo medu: »DO 2 EUR CENEJE od priporočenih cen ČZS« in poleg: »Dober med se prodaja sam!« »Zanimivo,« sem si mislila, »zakaj bi nekdo med prodajal kar do 2 EUR ceneje, če se dober med prodaja sam? Ali ni škoda vsega našega truda, dela s čebelami in ne nazadnje truda naših čebel, da bi med prodajali pod ceno?«

Leta 2005, ko sem se zaposlila na ČZS, je bila cena kilograma medu 800 oz. 900 SIT (3,34–3,75 EUR), po drugi strani pa smo nenehno poslušali tarnanja čebelarjev, kako nizko ceno ima med, da na trgovskih policah ponujajo poceni med iz tujine in da se ne splača več čebelariti! Za cilj smo si zadali upravičiti dejstvo, da je **za kako-vost vredno plačati več**, zato smo vse sile usmerili v promocijo medu, ozaveščanje javnosti o lastnostih čebeljih pridelkov in po-menu čebel za okolje ter seveda

v spodbujanje nakupa medu in drugih čebeljih pridelkov pri čebelarjih. Izvedli smo številne promocijske akcije, med katerimi je ena najuspešnejših gotovo naša dobrodelna akcija v vrtcih in šolah, izdali številne zgibanke, plakate, knjige, napisali na tisoče člankov, spodbujali medije k objavi člankov o čebeljih pridelkih, njihovih lastnostih in njihovih ugodnih vplivih na naše zdravje, o čebelarstvu in dejavnostih, povezanih s čebelarstvom. Med najpomembnejšimi pridobitvami je tudi zaščiteni kozarec za slovenski med, ki zbuja zavist pri čebelarjih iz sosednjih držav.

Preglednica 1: Izračun izgube zaslužka za vse tiste, ki prodajajo med po nižji ceni od priporočene

Količina prodanega medu	Vrednost prodanega medu po priporočeni ceni	0,5 EUR nižja cena od priporočene	Izguba zaslužka
1	6,3 EUR	5,8 EUR	0,50 EUR
100	630 EUR	580 EUR	50 EUR
1000	6300 EUR	5800 EUR	500 EUR

* Svetovalka JSSČ za ekonomiko

Preglednica 2: Izračun izgube zaslužka pri taktiki, ki jo priporočajo tržniki (ob nakupu 10 kozarcev vam enega podarimo), v primerjavi s taktiko nižanja cene za 1 EUR

	Količina prodanega medu	Cena /900g	Vrednost prodanega medu	Plačano	Izguba zaslužka
Ob nakupu 10 kozarcev 1 podarimo	10 + 1	6,3 EUR	69,3 EUR	63 EUR	6,3 EUR
Prodaja enake količine za nižjo ceno	11	5,3 EUR	69,3 EUR	58,3 EUR	11 EUR

Zavedali pa smo se tudi tega, da je poleg ozaveščanja javnosti nujno pomagati tudi čebelarjem in jih naučiti, da bodo razumeli porabnika, da bodo svoje izdelke znali primerno pripraviti za prodajo, jih pravilno označiti in poslati na trg. V uspešnih podjetjih namreč namenjajo kar 80 % časa trženju in samo 20 % tehnologiji. Po mojem mnenju smo glede zastavljenih ciljev na dobri poti, saj na trgovskih policah le še izjemoma najdemo nepravilno označen med ali kakovosten med slovenskega porekla po nesramno nizki ceni. Čebelarji se vse bolj zavedajo, da **uspešen čebelar ni samo tisti, ki zna pridelati dober med, ampak tudi tisti, ki ga zna dobro prodati.**

V Sloveniji pridelamo približno 2000 ton medu na leto in prav toliko ga tudi porabimo. Večina čebelarjev, ki zna tržiti svoj med, ga proti koncu prodajne sezone (februarja ali marca) sploh nima več v zalogi oz. ga hranijo samo še zase in za svoje najboljše stranke. Predvidevam, da bi se ob morebitnem pove-

čanju pridelave domačega medu verjetno povečala tudi poraba. Na veliko zadovoljstvo tudi ugotavljam tudi, da se je cena medu zdaj zvišala na več kot 6 EUR/kg in da le redki čebelarji še prodajajo med po nižji ceni in se držijo najmanj priporočenih cen ČZS (priporočene cene čebeljih pridelkov so objavljene v SČ št. 4, april 2010, str 144). Nekateri pa so pri svojem delu tako uspešni, da jim uspe za med iztržiti tudi do 2 EUR več, kot je priporočena cena.

Kot vidite, je izguba zaslužka pri 0,5 EUR nižji ceni in 1000 kozarcih medu 500 EUR, kar je dandanes za marsikoga mesečna plača! Sami pa si hitro lahko izračunate, kolikšna je izguba, če med prodajamo po 2 EUR nižji ceni, in se odločite, ali se vam ga po taki ceni res splača prodajati. Sama menim, da ga je v tem primeru bolje podariti!

Kot vidite, z nižanjem cene izgubite veliko več, kot če kak kozarec podarite, pa tudi kupec bo psihološko imel občutek, da je dobil več. Cena je namreč za marsikoga tudi kazalnik kakovosti, in če jo nižamo, s tem zmanjšujemo tudi zaupanje v naš med!

Končam naj z mislijo enega izmed najbolj priznanih tržnikov Filipa Kotlerja: »**Trženje je umetnost, s katero ustvarimo in zadovoljimo kupca ter pri tem dosežemo dobiček.**« Dobiček pa je razlika med vloženimi stroški in zaslužkom! Poskrbimo torej, da bomo ne samo uspešni, ampak da bomo za to svoje dobro delo tudi plačani! ■

Medved uničil opazovalno-napovedovalno postajo medenja

Marjan Papež

V začetku septembra je medved napadel in uničil opazovalni panj oz. opazovalno-napovedovalno postajo medenja na Ljubljanskem vrhu. Dogodek naj sicer ne bi bil povsem nepričakovan, saj je znano, da na območju gojitvenega lovišča Ljubljanski vrh domuje tudi medved. Kljub temu pa napad ni bil nedolžen, saj je medved uničil panj s čebeljo družino, nameščen na skoraj tri metre visokem podstavku, kot je to običajno za opazovalno-napovedovalne postaje v gozdu. Dodatno so bile na vrhu podstavka

nameščene še železne konice, ki naj bi medvedu preprečile dostop, a čebel tudi te niso obvarovale.

Po besedah strokovnjakov s področja lovstva in gozdarstva je šlo v tem primeru za približno 100 kilogramov težkega medveda, ki je dovolj spreten in še ne pretežak (težji medved ne bi mogel splezati do panja na taki višini). Oprl se je na podstavek, odtrgal najprej lice in levo stran hišice, v kateri je panj, in panj potegnil na tla. Nato je odtrgal prednjo steno panja in pojedel vse, razen lesenih in kovinskih delov

panja. Za seboj je pustil pravo razdejanje, saj so na prizorišču ležali tako kosi hišice kot deli panja.

To pa ni bil edini napad medveda na čebelji panj na našem območju. Nekaj dni pred dogodkom na Ljubljanskem vrhu je medved povsem enako škodo povzročil tudi na opazovalno-napovedovalni postaji medenja na Menišiji. ■

Tudi tri metre visok podstavek in železne konice niso ustavile medveda na roparskem pohodu. V hiški je nameščen prašilek, v katerega so se zateleke preživele čebele.

Varovanje čebelnjakov pred medvedom

Maksimilijan Mohorič

Rjavi medved je nekoč živel na celotnem ozemlju zdajšnje Slovenije, zdaj pa je njegov življenjski prostor predvsem v Dinarskem pogorju zahodne in jugozahodne Slovenije. Medvedi sicer pogosto pridejo navzkriž s čebelarji, ker jih med neustavljivo privablja, pri tem pa seveda poškodujejo panje in čebelnjake. Leta 2009 je bilo v Sloveniji obravnavanih 33 primerov poškodovanja čebelnjakov in panjev, leta 2010 pa že 51. Kolikšna je moč odraslega medveda, je izkusil tudi čebelar Ivan Benčina. Svoj čebelnjak v Idrijski Beli je zavaroval z betonsko mrežo (s premerom žic 8 mm in s kvadrati velikosti 10 x 10 cm), kljub temu pa jo je medved odtrgal in uničil čebelnjak.

Pravilnik o primernih načinih varovanja premoženja in o vrstah ukrepov za preprečitev nadaljnje škode na premoženju (Ur.l. RS, št. 74/2005), določa, da so primerni način varovanja čebelnjakov pred med-

vedom električna ograja, drogovi za preprečevanje izvleka panjev ali dvignjen nivo panjev (vsaj eden od priporočenih tehničnih načinov izvedbe). Izraz čebelnjak v tem primeru pomeni zemljišče, na katerem so razporejeni nakladni panji, oz. zemljišče, na katerem stoji klasični čebelnjak ali prevozna enota.

Električne ograje za čebelnjake

S tem besedilom vas želim seznaniti s finskim primerom ograje za zavarovanje pred medvedi, z njeno primernostjo za različne lokacije in njeno postavitev, tako da bi bilo njeno vzdrževanje čim bolj preprosto. Ograje, ki so bile postavljene in vzdrževane na podlagi teh navodil, so se z redkimi izjemami izkazale kot učinkovite pri preganjanju medvedov od čebelnjakov. Razlog za izjeme pa so bile okvare opreme. So pa tudi primeri, da si je medved prehod do panjev izkopal pod ograjo.

Lastnosti opreme, ki jo uporabljajo na Finskem (za lokacije, na katerih je na voljo elektrika), so: aparat z maksimalno izhodno napetostjo 6500 V, maksimalna impulzna energija 1,2 J, poraba moči 2 W oziroma (za senčne lokacije brez možnosti priključka na elektriko, torej z baterijskim napajanjem) aparat z maksimalno izhodno napetostjo 9900 V, maksimalna impulzna energija 0,65 J, poraba moči 105 mA. 12-voltni akumulator z zmogljivostjo 60Ah zahteva polnjenje približno na tri tedne. Za lokacije, na katerih je zagotovljeno primerno osončenje, je mogoče tudi napajanje s 60 W solarno celico, ki polni 12-voltni akumulator z zmogljivostjo 60Ah. Po navadi čez

Razdejanje, ki ga je povzročil medved v Idrijski Beli

poletje ni potrebno dodatno polnjenje, pozimi pa je zaradi nevarnosti zmrzovanja pomembno vzdrževati primerno napolnjenost baterije. Aparat kot primarni vir energije potrebuje 12-voltni akumulator. V obeh primerih je aparat lahko dodatno priključen na zračno aktivirano alkalno baterijo 140 Ah, ki deluje kot 9-voltni podporni sistem. Baterije ni mogoče znova napolniti. Zadostuje za približno dva meseca delovanja. Aparat avtomatično preklopi na 9-voltno baterijo, če se napetost 12-voltnega akumulatorja zniža na manj kot 11,5 V. Ta aparat ima varovalo proti globokemu praznjenju baterije. Življenjska doba akumulatorja se zelo poveča, če baterijo redno polnimo, kadar se napetost zniža na manj kot 12.20 V. Po opravljenih testih so dobro vzdrževani akumulatorji vzdržali najmanj šest let.

Navodila za postavitve ograj

Za postavitev ograje potrebujemo primerno macolo, s katero bomo kole in ozemljitvene palice zabili v zemljo. Potrebujemo tudi nož ali kombinirke za rezanje električnega kabla, ki naj ima 5 vodnikov, tester za preverjanje napetosti ali multimeter, ki lahko meri tako napetost ograje kot tudi napetost baterije (ta je koristen pri namestitvi in vzdrževanju).

Večina ograj je postavljenih okrog obstoječih čebelnjakov. Po navadi na teh lokacijah ni dovolj svetlobe za vzdrževalno polnjenje, zato je to mogoče samo na tistih, ki so obrnjene proti jugu in na katerih je solarni panel ves dan osončen. Ograjo je treba postaviti najmanj meter stran od panjev, saj si moramo okrog njih zagotoviti dovolj delovnega prostora. Ne postavljajte panjev na vogale ograjene površine, blizu kola oz. blizu aparata ali baterije in njenih povezovalnih kablov, ker skuša medved pogosto predreti ograjo prav tam, kjer je ta najbližja panjem.

Vsaka stranica ograje naj bo nekoliko zakrivljena, tako da se vodniki bolje uležejo na izolatorje – vodila na kolih. Kole postavimo na minimalni razdalji 4 do 5 m. Pri jarkih in drugih depresijah je treba kole postaviti na obeh straneh in tudi na dnu. Tako zagotovimo, da je kabel napet v pravilni razdalji od stranskih kolov do dna in čez jarek.

Če postavljamo ograjo z več stranicami, na primernih točkah na kolih montiramo štiri vodila za kable. To nam omogoča da vlečemo vse štiri kable hkrati, nameščeni pa so takole: spodnji je približno 15–20 cm nad tlemi, preostali pa v enakih razmikih do višine približno en meter. Kabli naj bodo nameščeni na zunanji strani kolov. Ne zavijajte vodnikov okrog kolov, ker to onemogoča napenjanje kablov.

Rdeč kabel aparata, ki je pod napetostjo, je s kovinsko sponko vezan na spodnji vodnik. Od njega vodimo tok na zgornje vodnike oz. kable. Povezavo je s primerno žico mogoče izvesti tako, da jo prepro-

Pravilno napeti električni trakovi

sto tesno ovijemo in zavežemo okrog vodnika. Taka montaža zmanjša napetost v zgornjem vodniku samo za približno 200 V. Aparat naj bo dobro ozemljen.

Na primernem mestu naredimo vrata. Ta so na zgornjem in spodnjem delu z vrvjo privezana na kole. Da bi bili vogali dovolj trdni, zabijemo na vogalu dva kola in ju nekajkrat povežemo s primerno vrvjo. Konce vodnikov zavežemo z drsnim vozlom. Tako jih ob morebitnem napenjanju vodnikov lažje odvežemo.

Medvedi povzročajo škodo tudi zgodaj spomladi, še preden sneg skopni. Najbolj ogroženi čebelnjaki so tisti, ki so jih medvedi že poškodovali, oz. tisti, v katere so že poskušali vdreti, zato mora biti zavarovanje teh čebelnjakov zelo temeljito. Ob upoštevanju teh navodil za izdelavo ograje boste preprečili veliko večino medvedjih poskusov vdrtja v čebelnjak.

Vzdrževanje ograje

Ograja za medvede ni fizična ovira, temveč jih odganja z električnimi impulzi. Med sezono moramo biti pozorni na dejavnike, ki lahko povzročijo motnje v delovanju ograje. Če se vegetacija dotika vodnikov, jo delovanje aparata izsuši. Ograja ob suhem vremenu še deluje, ob dežju pa je odvod elektrike tako velik, da njeno delovanje ni več zadovoljivo. Zato moramo vegetacijo odstraniti takoj, ko doseže višino spodnjega kabla. Napolnjenost glavne in alkalne baterije moramo spremljati bodisi po času njenega delovanja bodisi z neposrednim merjenjem. Solarni panel po potrebi očistimo in napnemo ohlajne vodnike. Aparat, solarni panel in napolnjeno baterijo pozimi hranimo v primerno toplih prostorih. Električni vodniki oz. kabli zdržijo približno 10 let, potem pa jih je obvezno treba zamenjati. Ob morebitni slabi povezavi ali prekinitvi vodnikov aparat oddaja značilen zvok, ki nas opozarja na okvaro.

Razmere v Sloveniji

Ministrstvo za okolje in prostor oz. Agencija Republike Slovenije za okolje je letos objavila javni razpis za sofinanciranje nakupa električnih mrež in pašnih

aparatoz za preprečitev škode, ki jo lahko povzročijo velike zveri (rjavi medved, volk, ris). Na podlagi tega razpisa upravičencem povrne 60 % stroškov za nakup električnih mrež in pašnih aparatov.

Kot je določeno v razpisu, morajo baterijski in akumulatorski pašni aparati zagotavljati 1,5 J ali večjo energijo pulza. Pašni aparati morajo biti zaščiteni proti udaru strele. Če pašni aparati nimajo vgrajene (notranje) zaščite proti udaru strele, je vlagatelj dolžan uporabljati dušilec strele, ki ni predmet sofinanciranja. Baterijski in akumulatorski pašni aparati morajo imeti omejevalnik porabe električnega toka, vgrajene opozorilne lučke (indikatorji – izprazenjen akumulator, prenizka napetost pulza v ograji). Baterijski in akumulatorski pašni aparati z energijo pulza več kot 10 J morajo imeti sistem prilagodljive moči.

Če v razpisu navedene zahteve primerjam z izkušnjami na Finskem, ugotavljam, da je naš razpis

osredotočen na zavarovanje pašnikov, za katere so potrebne razmeroma dolge ograje. Pri čebelnjakih gre po večini za manjše površine, zato so tudi ograje krajše. V tem primeru verjetno zadoščajo tudi pašni aparati manjših impulznih energij – praksa na Finskem je od 0,65 do 1,2 J, naš razpis pa določa minimalno energijo (im)pulza 1,5 J. Električne mreže so učinkovite v obdobju, ko ni snega. Ko zapade sneg, pa je težava v tem, da mrežo zamete. V tem primeru je boljša uporaba kablov, najboljša pa bi bila verjetno uporaba pocinkane žice, ker jo teža snega ne povesi, hkrati pa bi lahko odklopili spodnje, zasnežene žice. Seveda bi morali ograjo postaviti tudi višje, saj bi morali v njeno višino vračunati tudi višino zapadlega snega. Takšno zavarovanje pa bi bilo treba ustrezno vzdrževati tudi pozimi. ■

Vir: Pekka Karonieni, internet

Medovi na Kitajskem

Anže Sobočan

Kitajska se razteza čez 50 stopinj geografske širine, čez tropski, subtropski, zmerno topli in subpolarni podnebni pas, zato tam uspevajo najraznovrstnejše medovite rastline. V literaturi lahko preberemo, da čebele obiskujejo približno 5.000 različnih rastlin, takih, od katerih lahko redno pridobivajo sortne medove, pa naj bi bilo približno sto. 24 rastlin, ki najbolj medijo, raste na 27 milijonov hektarjev velikem območju. Čebele nabirajo medicino tudi na neavtohtonih rastlinah, npr. na oljni ogrščici. Če pomislimo, da na teh rastlinah nabirajo medicino italijanske čebele, njihovi proizvodi pravzaprav niso nikakršna kitajska posebnost. Specialiteta, ki jo lahko ponudi Kitajska, je med, ki ga naberejo avtohtone kitajske čebele na avtohtonih rastlinah. Najkakovostnejši je tisti, ki ga nabiralke in nabiralci dobijo od divjih čebel v gozdovih, ki so oddaljeni od kmetijskega in industrijskega onesnaževanja. Takega medu pri nas ne poznamo, prave cene pa nima niti na Kitajskem. V Indiji in Pakistanu tak med prodajajo samo v najprestižnejših hotelih in je eden izmed najdražjih na svetu. Na Kitajskem ga prodajajo po preniških cenah na ulicah. Med najbolj razširjenimi pašami je veliko rastlin, ki jih gojijo za uporabo v tradicionalni medicini. Na takih rastlinah je tudi pridelek kitajske čebele najboljši. Kot je zapisano v literaturi, so najpomembnejše paše (v oklepajih pov-

prečni letni donosi na panj): oljna ogrščica (20 kg, včasih celo do 50 kg), kitajski grahovec (*Astragalus sinicus* – L.; 45 kg in 150 g matičnega mlečka), lipa (35 kg, včasih celo več kot 100 kg), navadni čičimak (*Zizyphus jujuba*; 25 kg), robinija (30 kg), navadna konopljika (*Vitex agnus-castus*; 40 kg), ajda (65 kg), navadna grašica (*Vicia sativa*), wujiu (*Sapium sebiferum*; 40 kg), sezam (15 kg), liči (40 kg), longyan (*Dimocarpus longan*; 20 kg), bombaž

Barvna paleta medov v trgovini čebelarstva Hongshi. Levo med navadnega čičimaka. Veliko ljudi s seboj prinese svoje kozarce, tako da jim med natočijo kar iz soda.

Foto: Maja Kozinc

Foto: Maja Kozinc

Pogosto je v prodaji kristaliziran med. Na to lastnost so ponosni, kar je vidno po izbošenih kozarcih.

(20 kg, včasih do 150 kg), lucerna (20 kg), dvobarvna grmasta detelja (*Lespedeza bicolor*; 20 kg), žarkasta aralija (*Schefflera*; 20 kg), sončnica (20 kg), ling (*Eurya japonica*; 15 kg, včasih tudi več kot 40 kg), yebazi (20 kg), xiangru (*Elsholtzia ciliata*; 25 kg), kaki (15 kg), evkalipti (20 kg), citrusi (20 kg), laoguatou (*Cynanchum komarovii*), mihuaxiangru (*Elsholtzia stauntonii*; 25 kg, včasih več kot 50 kg), dangshen ali ginseng revnih (*Codonopsis pilosula*; 40 kg), grašičnolistna sofara (*Sophora davidii*; 30 kg), medene detelje (*Mellilotus* spp.; 40 kg in 8 kg cvetnega prahu).

Navedene so samo najbolj razširjene rastline, ne pa tudi vse, ki dobro medijo. Izpuščen je na primer kavčuk, na katerem čebele pogosto naberejo več kot 100 kilogramov medu na panj, vendar uspeva samo na majhnem območju s tropskim podnebjem. Prav tako so izpuščeni tudi navadna rukvica (rukola), ki jo gojijo za pridelavo olja, in je značilna samo za območja puhličnih nanosov, meta, sivka, različno sadno drevje itd. V nekaterih delih države so dobre tudi paše na mani. Ločeno obravnavajo mano, ki jo iz mladih poganjkov, vršičkov in popkov izločajo rastline same, in mano, ki jo izločajo ušice, kaparji in škržati. Prva naj bi bila dobra hrana za prezimovanje čebel, druga pa, kot pri nas, za zimske zaloge ni dobra, ker čebelam pogosto povzroča težave ali celo obolelost. Najpogostejše se mana pojavlja na različnih borovcih pa tudi na vrbi, kostanju, lipi, bananovcih, sladkornem trsu, hrastu, bombažu itd. Čebelarke in čebelarji, ki sva jih srečala, o maninem medu niso imeli preveč dobrega mnenja. Ker čebele minimalno krmijo s sladkorjem, je zanje zelo

pomembno, da je med primeren za prezimovanje. V tem pogledu so nam lahko za zgled.

Poleg medovitih rastlin posebej obravnavajo tudi t. i. pelodonosne rastline. To so najpogostejše vetrocvetke. V gozdovih so to borovci, sicer najboljša pelodonosna rastlina pa je, začuda, koruza, ki je ne morejo prehvaliti.

Kitajski grahovec (*Astragalus sinicus* - L) na Kitajskem uporabljajo kot zeleno gnojilo, odkar gojijo riž. Po žetvi riža z njim zasejejo riževa polja, da bi zemljo obogatil z dušikom (je podobno učinkovit kot umetno gnojilo amonijev sulfat), ogljikovimi hidrati in organskimi snovmi, ter tako povečali pridelek. V sedemdesetih letih je bilo z zelenimi gnojili zasejanih približno deset milijonov hektarjev površin, pozneje pa se je zaradi pojava umetnih gnojil ter uvajanja dveh žetev riža na leto obseg teh površin nekoliko zmanjšal. Zdaj z grahovcem vsako leto zasejejo od 6 do 8 milijonov hektarjev riževih polj. Grahovec sejejo od septembra do oktobra, cveti pa od marca do aprila prihodnje leto. Po cvetenju ocenijo težo rastlin (zaželeno je približno 45 ton zelene mase na hektar), presežke, ki jih ne potrebujejo za gnojilo, pa požanjejo za krmo in seme. Preostanek pred setvijo riža zorjejo in vdelaajo v zemljo. Grahovec je zelo pomembna spomladanska čebelja paša, pomembna tudi za pridobivanje matičnega mlečka. Najbolj je razširjen na območju spodnjega toka Dolge reke in južno od nje. Za obilno medenje mora biti dobro namočen. Vsako leto pripeljejo na pašo na to rastlino približno milijon in pol čebeljih družin, ki proizvedejo približno 40.000 ton medu in 200.000 kg matičnega mlečka. Kitajska izvozi največ prav tega medu. Je svetlo jantarne barve in ima zelo specifičen in prepoznaven okus, ne bi pa rekel, da je tako zelo okusen, kot ga hvalijo. Pri takih količinah jim verjetno drugega niti ne preostane.

Foto: Maja Kozinc

V cedilu se odceja satje, potrgano iz gnezd v divjini živečih ceran

Navadni čičimak ali kitajski datelj, pri nas bolj znan kot žizola, je trnato listopadno drevo ali grm. Vsebuje zelo veliko vitamina C. V Sloveniji najbolje uspeva na Primorskem, kjer je priljubljen svež, posušen ali namočen v tropinovec. Na Kitajskem ga gojijo že tri tisoč let. Zrel, rdečkasto rjav plod, je zelo priljubljena sladica. Najbolj v obliki kandiranih sadnih nabodal. Pogost je tudi v sadnih »čajih«. Gojijo ga na približno 400.000 hektarjih po vsej državi, največ na severu. Cveteti začne konec maja ali v začetku junija in je odlična paša, saj cveti več kot 30 dni. Med vsemi medovi, ki sva jih poskusila, je najtemnejši in najgostejši, in čeprav je nektarnega izvora, spominja na manin med. Kljub temu da je zelo dragocen, pa pogosto povzroča obolenja čebel. Ta so posebej huda, kadar je vreme suho in vroče, kadar je vreme vlažno, pa imajo čebelarji veliko manj težav z obolelostjo čebel. Razlog za to naj bi bila velika vsebnost kalija v medu. Prevoz čebel na pašo navadnega čičimaka povzroča veliko dodatnega dela. Pred pašo jim morajo čebelarji dodati zaloge cvetnega prahu, ki ga sicer primanjkuje. V panje in zunaj njih namestijo napajalnike za vodo, ki jo neko-

liko posolijo, da zadostijo potrebe čebel po natriju, ter blago zakisano sladkorno raztopino. Panji morajo obvezno stati v senci, v njih mora biti poskrbljeno tudi za dodatno zračenje. Tovrstna obolenja blažijo tudi s sokom ingverja in sladkega korena (*Glycyrrhiza glabra*). Čebelarjem svetujejo, naj za pašo izbirajo taka stojišča, na katerih najpogostejša rastlina ni čičimak. Ves trud in občasne izgube čebel pa so poplačani z dobrim, temnim medom, ki zelo izstopa med sicer najpogostejšimi svetlimi cvetličnimi medovi. Na Kitajskem pa imajo po večini raje svetlejše in bolj aromatične medove. Izjema je na primer med kitajske kustovnice (*Lycium chinense*), ki jo gojijo za uporabo v medicini. Čeprav je ta med zelo temen in gost, ga imajo radi zaradi zdravilnih sestavin, ki jih vsebuje, saj učinkuje podobno kot rastlina, na kateri ga čebele naberejo. ■

Viri:

Zhang Fuxing, Xiandai yangfeng shengchan (Moderno čebelarstvo), Zhongguo nongye daxue chubanshi, Peking, 2005, tretja izdaja.

Qi Qiaoyun, Shiyong yangfeng jishu (Tehnologija čebelarjenja v praksi), Jindun chubanshi, Peking, 2000.

Novice iz sveta

Franc Šivic

Italija

Italijanski dnevnik La Repubblica je 8. oktobra 2010 objavil članek v zvezi s sindromom izginevanja čebel (CCD), ki povzema ugotovitev entomologov z ameriške univerze v Montani. S sodelovanjem strokovnjakov ameriške vojske so odkrili, da so izgube čebel zaradi CCD verjetno posledica hkratnega delovanja virusa (Iridovirus) in glivice *Nosema*. Če se v črevesju čebel pojavi oba mikroorganizma hkrati in če so razmere za njun razvoj ugodne (nizke temperature in visoka vlaga), so čebele prizadete do te mere, da kmalu odmrejo. Čebelje družine ostanejo brez pašnih čebel, imajo obilo popolnoma zdrave zalege, v kateri skoraj ni najti varoj, velike zaloge hrane in matico s peščico mladih dojilj.

Italijanski znanstveniki s čebelarškega inštituta v Bologni (CRA) so takoj izjavili, da ta ugotovitev ne velja za odmiranje čebel v Evropi, še posebej pa ne v Italiji, saj nekaterih virusov, ki so jih našli ameriški raziskovalci, italijanske raziskave v prizadetih čebeljih družinah niso potrdile. CCD je veliko bolj kompleksna zadeva, odvisna od številnih znanih in neznanih vzrokov. Navsezadnje so številni virusi in glivice, tudi tisti najnevarnejši, v čebeljih družinah že

vse odtlej, od kar so te naselile naš planet. Ugotoviti je torej treba tiste vzroke, ki odločilno vplivajo na to, da se ti mikroorganizmi aktivirajo in povzročijo odmiranje velikih razsežnosti. V Italiji so zato že lani pripravili raziskovalni program s kratico APENET, v okviru katerega ugotavljajo, kateri pogoji morajo biti izpolnjeni za odmiranje in izgube čebeljih družin. Ker je problem zelo vsestranski, raziskave gotovo še ne bodo kmalu končane.

Sicer pa italijanske čebelarje pestijo najrazličnejše nadloge. Naš prijatelj Renato Garibaldi poroča, da so mu spomladi s stojišča v bližini slovenske meje pri Mirnu neznanci ukradli 40 novih naseljenih DB-panjev, nedaleč stran pa so mu jeseni poplavne vode reke Soče odnesle kakih 60 panjev. Nesreča res ne počiva.

Viri: Internet, ustna informacija

Nemčija

Željo po čebelarjenju izraža vedno več mladih iz velikih nemških mest. Tako je samo v Berlinu že približno 500 čebelarjev, njihovo število pa se še povečuje. Seveda so to ljubiteljski čebelarji z nekaj

panji, saj si večjega števila zaradi različnih omejevalnih dejavnikov ne morejo privoščiti. Tisti srečneži, ki imajo svoje hiše, panje postavljajo v kakšnem kotičku vrta, drugi pa jih postavljajo na balkone ali na strehe velikih stavb. Tako tudi moja znanka Erika Mayr, predsednica enega od čebelarskih društev v Berlinu, čebelarji na ravni strehi visoke stanovanjske stavbe, s katere je lep razgled na mesto.

Kašne so prednosti čebelarjenja v velemestih? Morda ne boste verjeli: zelo dobre čebelje paše! Po statistikah Nemške čebelarske zveze je bil letni donos medu na panj v zadnjih letih v Berlinu 47 in v Hamburgu 40 kilogramov, donosi medu na nemškem podeželju pa so bili od 22 do 27 kilogramov. Razlogov za visoke donose čebel v mestih je več: čebelarji so na voljo številni parki z medonosnimi rastlinskimi vrstami, drevoredi in zasebni vrtovi; v mestih čebele bolje prezimujejo, ker je pozimi povprečna temperatura tam za 2 do 3 °C višja kot na deželi; v mestih ne poznajo zastrupitev s pesticidi za zaščito rastlin, kot se to redno dogaja na podeželju, zato so čebelje družine že spomladi dobro razvite in pripravljene za zgodnje paše; v mestih prav tako ni nevarnosti, da bi čebele naletele na gensko spremenjene rastline. Zanimivo je tudi, da ima »mestni« med za 30 do 40 % višjo ceno od medu, pridelanega na podeželju, žal pa ga prehitro zmanjka. Analize kažejo, da med, pridelan v mestu, kljub prometu ni nič bolj onesnažen s težkimi kovinami kot tisti iz nemških gozdov.

Zaradi vse večjega zanimanja za čebelarjenje v urbanih okoljih se je pojavila tudi potreba po ustrezni literaturi. Tako je letos pri založbi Verlag Ulmer Elmer Stuttgart izšla knjiga z naslovom *Bienen halten in der Stadt* (Čebelarjenje v mestu), katere avtor je dr. Marc-Wilhelm Kochfink. Cena je 24,90 evra.

Vir: Kochfink, M. W. (2010): *Bees in the City*. Imker Freund, št. 10, oktober 2010, str. 7.

Španija

Špansko čebelarstvo bo v treh letih (2011–2013) prejelo 33 milijonov EUR denarne pomoči, od tega polovico iz evropskih skladov, drugo polovico pa bo prispevala tamkajšnja vlada. Od celotne pomoči za razvoj čebelarstva, ki jo svojim članicam (tudi Sloveniji) daje EU, dobi Španija 17,55 %, torej največ od vseh. To seveda ni nič čudnega, saj je v tej državi tudi največ čebeljih družin, kar 2,460.000. Španiji sledijo Grčija z 1,500.000 naseljenimi panji, Francija jih ima 1,340.000, Romunija 1,280.000, Italija 1,130.000, Poljska 1,120.000, Madžarska 900.000, Nemčija 710.000, Bolgarija 620.000, Portugalska 560.000, Češka 500.000, Avstrija 370.000, Velika Britanija 270.000, Slovaška

240.000, Danska 170.000, Švedska 150.000, Slovenija 140.000. Za nami so še Litva, ki jih ima 120.000, Belgija 110.000, Nizozemska 80.000, Latvija 65.000, Finska 46.000, Ciper 44.000, Estonija 25.000, Irska 24.000, Luksemburg 8.000 in Malta 2.700.

V Španiji je kar 80 % vseh čebeljih družin v rokah poklicnih čebelarjev. Omenjena denarna pomoč bo uporabljena predvsem za zdravstveno varstvo čebel, zlasti boju proti varozi.

Vir: Lloria, S. C. (2010): *Ayudas a la apicultura*. Vida apícola, september in oktober 2010., str. 12.

ZDA

V Združenih državah se nadaljuje lov za trgovci, ki so na različne načine tihotapili kitajski med v državo in se pri tem izognili plačilu davkov. Med njimi je tudi Huang Ta Fan. Zaradi ilegalnega uvoza kitajskega medu, za katerega ni plačal protidumdinskega danka, je država izgubila 5,378.370 dolarjev dohodka. Omenjenega trgovca so ustrezni organi že ovadili, vendar obravnave doslej še ni bilo.

Ko človek prebira ameriške čebelarske revije, nehote dobi vtis, da ameriški čebelarji v nekaterih pogledih kar precej zaostajajo za nami v Evropi. Med drugim za zdravljenje čebeljih bolezni še vedno uporabljajo antibiotike, na primer teramicin proti gnilobi čebelje zalege in fumagilin B proti noseči. Različna farmacevtska podjetja tovrstna zdravila tudi javno oglašajo v čebelarskih revijah.

Očitno so po italijanskem vzoru začeli v nekatere ameriške zapore uvajati tako imenovane »zelene programe«, med drugimi tudi čebelarstvo, s katerimi želijo pomagati zapornikom, da se priučijo novih poklicev in spremenijo svoje dotedanje vzorce vedenja. Za takšno »zdravljenje« so se najbolj obnesle prav čebele, saj s svojo organiziranostjo in drugimi občudovanja vrednimi lastnostmi dobesedno očarajo človeka. Seveda gre za zapore, v katerih prestajajo kazni manj problematični zaporniki. Čebele jih zaposlijo tako umsko kot tudi telesno. Čas v zaporu teče hitreje, po prestani kazni pa nekateri zaporniki lahko ustanovijo svoja čebelarstva in se tako izognejo tveganju, da bi spet zašli na kriva pota. ■

Vir: Travatte, D. (2010): *Washington State Prisoners Learn the Essentials of Beekeeping in Prison Bee Program*. American Bee Journal, št. 10, oktober 2010, str. 959.

Popravek V SČ 11/2010 se je v članku Novice iz sveta zgodila neljuba pomota. Mednarodno ocenjevanje medu ni bilo v mestu Montelcino na Siciliji, ampak v Montalcino v Toskani. Za pomoto se opravičujem.

Franč Šivic

Novice iz sveta

Norbert Jedlovčnik

Nemčija

V okraju Rendsburg-Eckernförde v Nemčiji so v čebelarstvo društvo vključeni samo še ostareli člani. Da bi pridobili podmladek, so se med drugim odločili tudi za poseben način pridobivanja novih članov, zlasti podmladka – in to z dajanjem čebeljih družin v najem.

Tako lahko novinci pri društvu od aprila do septembra najamejo gospodarske družine, za najem pa plačajo 95 evrov. Računajo, da bodo tovrstni najemniki tudi pozneje ostali čebelarji.

Povpraševanje je veliko, celo večje od ponudbe. Lastnik čebelje družine še naprej skrbi za najeto družino, najemnik pa je med najetjem 4- do 5-krat povabljen na obisk k čebelarju. Vsak obisk traja dve do tri ure, medtem pa lahko opazuje čebelarjevo delo ali tudi sam sodeluje pri njem. Tako spozna, da je čebelarjenje povezano tudi z določenimi nalogami in obveznostmi. Po točenju pripada najemniku 10 kg medu iz najetega panja, če želi, pa lahko ob koncu sezone dobi kot osnovo za novo čebelarstvo tudi narejenca. ■

Vir: Bienen aktuell, št. 7–8, julij–avgust 2009, str. 4.

ALTERNATIVNI OPRAŠEVALCI

Je medonosna ali samotarka?

Ivan Jurkovič

Konec avgusta 2008 so mi domačini v Kostelu ob Kolpi pokazali čebele, ki so me zelo presenetile. Živijo na pobočju sadovnjaka. Pravijo, da že več let, vendar jih lani niso opazili. Čebele so zelo živahne, kot bi letele iz srednje močne čebelje družine. Zanimivo je, da imajo poleg skupnega izletišča še veliko majhnih luknjic s premerom velikosti čebel. Luknjice so razporejene na razdalji skoraj 1 m. Ker je vse preraščeno s travo, so komaj vidne. Proti večjemu izletišču na tej površini je izletavalo večje število čebel, ob 19. uri pa jih ni bilo več opaziti. Ko sem pihal v luknjice, je bilo slišati šumenje, nobena pa ni prišla iz gnezda.

Čebele letijo zelo hitro in jih je težko fotografirati. Zanimalo me je, ali imajo žela. Prijel sem eno in jo pritisnil na roko, vendar me ni pičila. Šele po večkratnem preizkušanju me je ena pičila v prst, pik pa ni bil hud in želo ni ostalo v prstu. Imel sem premalo časa, da bi preizkusil kaj več. Najbolj me je presenetilo, ko sem videl eno čebelo na hrbtu druge, večje čebele. Sklepal sem, da odganjajo trote, torej enak prizor, kot ga videvamo pri naših čebelah. Če imajo trote, potem mora biti to čebelja družina, ki preživi zimo, sem sklepal. Vendar zdaj mislim, da je

šlo za parjenje, kakršnega sem že opazil pri drugih samotarskih čebelah. Pri teh se je na hrbtu čebelje matice hkrati nakopičilo tudi po več trotov. Da bi odkopal zemljo, se mi je zdelo škoda. Lahko bi se zgodilo, da bi družino, če to sploh je, uničil. Bolje je, da jih še nekaj časa tako opazujemo.

Čebele so približno za tretjino manjše od kranjske sivke. Letajo hitro in se usedajo na travo. Ni mogoče ugotoviti, kaj počnejo. Sam sem jih opazoval okoli 12. ure, zato bi bil to lahko izlet mladih, izleže-

Simpatična skrivnostna čebelica

nih čebel. Po videzu so enake našim čebelarim, le na zadku imajo izrazitejšo rumeno progo. Čebelica je zelo simpatična. Razočarale pa so me, ker se niso zmenile ne zame ne za med, ki sem jim ga ponujal, tako da sem ga namazal na pokrovček in liste trave.

Komentar strokovnjaka

Čebele, ki jih je opazoval g. Jurkovič, so bršljanove oparke (*Colletes hederæ*). To so čebele samotarke, ker pa jih veliko gnezdí v skupnih naselbinah, ni videti, da bi živele samotarsko. Tako jim rečemo, ker nimajo delavk; vsaka samica sama skoplje gnezdišni rov v ilovnata tla in v zarodne celice znosi hrano za svoj zarod. Pelod in medicino zmeša skupaj in odloži v celici, izkopani stran od glavnega rova. Na pripravljeno hrano odloži jajčece in celico zapre. Ličinke, ki se kmalu izležejo, zrastejo ob pripravljeni hrani in v celici počakajo do prihodnjega leta, ko napoči čas, da poskrbijo za potomstvo. Prvi se izležejo samci, ki cvetove obiskujejo, da se nahranijo, drugače pa letajo po gnezdišču in čakajo na mlade, deviške samice. Ko se katera prikaže, jo pogosto naskoči po več samcev, kar je opazoval tudi pisec in pravilno sklepal, da gre za parjenje. Na njegovi sliki je videti dva samca, ki ju prepoznamo po daljših tipalnicah. Samci seveda nimajo žela, zato opazovalca niso mogli pičiti. Šele ko je našel samico, ga je pičila. Želo pa ni ostalo v njem, ker je gladko in nima kaveljcev, kakršne ima želo delavk medonosnih čebel. Kaveljci so posebnost teh družno živečih čebel, ki se žrtvujejo za skupnost, saj delavka umre, ko izgubi želo. Učinek na morebitnega napadalca je s tem večji, saj se vanj vbrizga več strupa, smrt nekaj delavk pa ne ogrozi matice in njene družine. Drugače je pri čebelah samotarkah, kjer je smrt vsake samice usodno za njeno potencialno potomstvo. Zato imajo gladko želo, ki ga lahko uporabijo večkrat. Med je za čebele samotarke pregost, saj so navajene le medicino iz cvetov. Da bi ga lahko pile, ga je treba razredčiti z vodo.

Ob drugi priložnosti pa sem ujel tri čebele, jih ohladil, da ne bi ušle, in jih dal na sat k drugim čebelarim, ki jih to ni motilo. Dve sta odleteli, ena pa je začela piti med iz čebelje celice. Če gre za čebeljo družino in nimajo medu, kako preživijo zimo? ■

Bršljanove oparke so vrsta, ki so jo prepoznali in opisali šele pred nekaj leti. Samice obiskujejo predvsem cvetove bršljana, na katerih praviloma nabirajo hrano za svoje potomstvo. Menda se iz Sredozemlja širijo po Evropi. V Sloveniji so bile vedno pogoste na Krasu, drugod pa jih nismo poznali. Zato je mogoče, da se v dolini Kolpe pojavljajo šele tri leta, kot so zatrdili piscu gornjega prispevka. Odrasle oparke zime ne preživijo, temveč odmrejo kmalu potem, ko opravijo svoje poslanstvo, torej poskrbijo za potomstvo. V svojih celicah prezimi le zarod in iz njih izleti prihodnje leto.

dr. Andrej Gogala, Prirodoslovni muzej Slovenije

IZ PRAKSE ZA PRAKSO

Izkušnje terenskega svetovalca

Miroslav Cetina

Na območju ČD Postojna že 34 let čebelarim s 30 do 40 čebeljimi družinami, svoje čebele pa tudi prevažam na druga pasišča. V zadnjih dveh letih skupaj s kolegom g. Zvonetom Konstantinovičem opravljam delo terenskega svetovalca v okviru Javne svetovalne službe v čebelarstvu. V naše društvo, katerega predsednik sem že tretji mandat, je zdaj vključenih 86 članov in med njimi se jih je 37 odločilo, da sprejmejo nasvete terenskega svetovalca, za sodelovanje v sistemu SMGO pa se jih je odločilo 27.

S čebelarji smo vzpostavili tesno sodelovanje, saj smo jim terenski svetovalci tudi v resnici kadar

koli na voljo. Ugotavljam, da čebelarji svetovanje jemljejo resno in se tudi držijo naših nasvetov, to pa je bilo potrjeno tudi ob letošnjih zunanjih presojah pri vseh petih čebelarjih na našem območju.

Posebej si nasvetov želijo in se jih tudi zavzeto držijo čebelarji začetniki, čeprav se še niso odločili za sodelovanje v sistemu SMGO. Zato je pri njih svetovanje pogostejše, velikokrat pa je povezano tudi s praktičnim prikazom opravič v čebelarstvu. ■

Foto: Tomaž Samec

Medena letina v očeh poklicnega čebelarja g. Janka Pislaka

Marko Borko

Vsak čebelar si želi, da bi bila prihodnja medena letina še boljša od prejšnje in da bi pridelal še več medu. Ker nas je zanimalo, kako medeno letino 2010 ocenjuje izkušeni poklicni čebelar g. Janko Pislak, smo mu postavili nekaj vprašanj.

Po njegovih besedah je bila letošnja medena letina na Štajerskem povprečna. Glede na 40-letno povprečje, odkar sam čebelari, je bila letošnja letina srednja, medu je bilo nekoliko manj, mlečka in matič pa nekoliko več. Manj je bilo predvsem sortnega medu. Vsa točenja so bila namreč cvetlična, torej mešanice različnih paš. Prekrivali sta se paši na oljni ogrščici in akaciji. Med kostanjevo pašo je vztrajen dež nenehno izpiral medičino, sočasno s kostanjem pa sta medila tudi lipa in javor. Konec junija je bilo na Pohorju zelo hladno, saj so se temperature spustile do 4 °C, takšne razmere pa vsekakor niso ugodne za povzročitelje medenja na hoji in smreki. Zato le-

tos na Štajerskem tega sortnega medu ni bilo. Proti jeseni so se razmere izboljšale, saj poleti ni bilo hujše suše in pripeke, ki bi požgala vso travo, zato so travniki pozno poleti in zgodaj jeseni lepo medili. Čebelarji so lahko točili tudi 12 do 14 kg cvetličnega medu na panj. Sicer pa mu je letos uspelo vzrediti več matic kot lani. Pridelal je tudi več matičnega mlečka, tega pa je zaradi velikega povpraševanja v zadnjem času mogoče dobro prodati. Na splošno gledano je bilo leto 2010 po mnenju g. Pislaka premokro in premrzlo. Njegove čebele so lani dobro prezimile in tudi letos bodo dobro zazimljene, saj se se okrepile na jesenski travniški paši. ■

Foto: Slavko Pavlovič

Vzrejna sezona po oceni vzrejevalca čebeljih matic

Janez Dremelj

To vzrejno leto je bilo za vzrejevalca zelo pestro. Na začetku vzrejne sezone, tj. maja, so bile vremenske razmere zelo slabe. Zato vzrejevalec ob še tako kakovostno opravljenem delu ni mogel doseči želenega rezultata, saj je bilo v plemenilnikih tudi manj kot 50 odstotkov matic, ki so zalegale (veliko matic se niti ni vrnilo z oprasitve).

Tudi v nadaljevanju sezone nam vreme ni bilo naklonjeno – najprej je bilo namreč prevroče, potem pa prehladno. Ob takem vremenu se mi poraja dvom o kakovosti matic. Zato jih iz vsake serije oprasenih matic vzamem določeno število in jih dodam v svoje gospodarske družine. Prvi rezultati so kar obetavni, prav tako pa od svojih kupcev nisem prejel nobene reklamacije. Za letošnjo sezono je značilno, da je bilo povpraševanje po slovenskih maticah večje od ponudbe. Povpraševanje po maticah se je povečalo predvsem iz tujine. Primer je Italija, saj se morajo čebelarji zaradi onesnaženja

narave umikati na više ležeča območja, na katerih daje naša kranjica boljše rezultate kot njihova čebela. V Sloveniji se je povečalo povpraševanje po zrelih matičnikih, v drugi polovici sezone pa tudi po oprasenih maticah, ki so jih čebelarji potrebovali za narejence. Če pogledam sezono v celoti, jo glede na vremenske razmere lahko ocenim kot uspešno.

Povpraševanje po slovenskih maticah je bilo večje od ponudbe. Povpraševanje po maticah se je povečalo predvsem iz tujine.

Zdaj smo čebele lepo pripravili na zimo in si seveda želimo, da bi jo čim bolje preživele. Ker pa se bliža konec leta 2010, želim vsem ljubiteljem čebel obilo zdravja in vse dobro v letu, ki prihaja, da bi se spomladi spet z zadovoljstvom ukvarjali s svojimi marljivimi delavkami. ■

dr. Robert Brus: Sto grmovnih vrst na Slovenskem

Tehniška založba Slovenije,
Ljubljana 2008,
215 strani, trda vezava

V knjigi *Sto grmovnih vrst na Slovenskem* so predstavljene najpomembnejše ali najlepše domače in pri nas gojene tuje grmovne vrste. Opazujemo jih na gozdnem robu in v omejkah, sadimo jih po vrtovih in živih mejah, občudujemo njihovo lepoto po parkih, mestnih zelenicah in arboretumih, posedamo v njihovi senci na terasah - in vendar o grmih vemo zelo malo. Naše zanimanje za rastline je pogostejše usmerjeno na drevesa in šele, ko spustimo pogled, spoznamo, da nam grmi lahko pričarajo enako lepe motive, da močno oblikujejo naše okolje in da v naravi opravljajo enako pomembno ekološko vlogo kot drevesa.

Domačih monografij, knjig in drugih predstavitev, namenjenih izključno drevesnim vrstam, je v zadnjih letih vse več tudi pri nas. Domačega dela, ki bi podrobneje in bolj izčrpno predstavljalo grmovne vrste, do zdaj še nismo imeli. Namen knjige je predvsem vzbuditi zanimanje za grmovne vrste, na kratek in razumljiv način predstaviti pri nas najpogostejše ter opozoriti na njihovo uporabnost, način gojenja in morebitne nevarnosti. V knjigi je tako s posameznimi izčrpnimi opisi predstavljenih 100 grmovnih vrst, med njimi 66 avtohtonih in 34 tujih.

Knjiga je zgrajena kot priročnik, ki bo bralcu s pomočjo osnovnih rubrik in fotografij omogočal, da bo kar najhitreje našel želeno informacijo ter razrešil mnoga vprašanja, ki si jih je mogoče zastavljal, na primer, kako razlikovati dlakavi sleč od rjastega, je res, da španski bezeg ne izhaja iz Španije, je nepravilno jasmin naša avtohtona vrsta, si res lahko pripravimo marmelado iz plodov divjega bezga, je res, da je oleander smrtno nevarna rastlina, in kje v Sloveniji raste eden največjih rujev v Evropi.

Avtor doc. dr. Robert Brus je predavatelj in raziskovalec na Biotehniški fakulteti v Ljubljani. Ukvarja se predvsem z lesnatimi rastlinami in predava več predmetov s področja dendrologije, gozdne genetike in zlahtnjenja gozdnega drevja. Poleg znanstvenih in strokovnih člankov redno piše tudi v različnih poljudnoznanstvenih revijah in je avtor knjig *Drevesne vrste na Slovenskem* (2004) in *Dendrologija za gozdarje* (2005) ter soavtor knjig *Naše drevesne vrste* (1999) in *Sprehod po gozdu* (2002). ■

Marko Borko

Komentar strokovnjaka

Knjiga *Sto grmovnih vrst na Slovenskem* je koristna tudi za vse čebelarje, ki jih zanimajo čebelje paše, saj je dober pripomoček za boljše poznavanje medovitih grmovnic. V okviru usposabljanja ČZS, JSSČ se čebelarji seznanjajo s cvetočimi rastlinami na poljih, travnikih, pašnikih in v gozdovih, vendar je doslej primanjkovalo pisnega in slikovnega gradiva za dopolnilno izobraževanje. Pričujoče delo te praznine sicer ne bo povsem zapolnilo, kljub temu pa je v njem zbranega veliko znanja in informacij o grmovnicah, ki so za naše čebele marsikje pomemben vir medicinske in cvetnega prahu. Skupaj s knjigo istega avtorja z naslovom *Drevesne vrste na Slovenskem*, ki je izšla leta 2004 in je žal že razprodana, sestavlja zaključeno celoto, ki bi ne smela manjkati v domači knjižnici pravega ljubitelja narave.

Franč Šivic

Vladimir Fajdiga – Postojna

Čebelarjeva opravila v decembru

December

»Človek naj si ne domišlja, da ima monopol nad govorico, še manj pa nad inteligenco v stvarstvu ... Živali-strojev ne poznamo.« (Karl von Frisch)

Koledarsko leto se izteka in z njim naše druženje v reviji Slovenski čebelar. Pred menoj je še zadnji članek, v katerem bi veljalo povzeti napisano. Dosedanji avtorji so v decembrski številki povečini razmišljali o trženju, izobraževanju, načrtovanju prihodnje sezone, pripravah nanjo, popravilu čebelarskega inventarja ... Moje zadnje razmišljanje, v želji da bo drugačno, pa mi povzroča največ preglavic ...

Narava se je pripravila k počitku, pred nami je čas, ko se dan nezadržno krajša vse do zimskega solsticija 21. 12., ko je noč najdaljša; dobra dva tedna za tem, ob prazniku svetih treh kraljev, je dan daljši, za kolikor petelin kljun odpre. To je čas najtiše zimske idile in adventa – pričakovanja božiča; naj takšen tudi ostane. Nikar si ne dovolite odvzeti te spokojnosti z brezglavim beganjem po nesmiselnih nakupih na prednovoletnih tržnicah v velikih, razosebljenih nakupovalnih središčih, iščoč darila svojim bližnjim, na bučnih zabavah, ki slavijo predvsem bližajočo se negotovost, z ne dovolj iskrenimi voščili ob prihajajočih praznikih ...

Človek se ob trenutni politični in gospodarski situaciji, ki vlada v deželi na sončni strani Alp, zaskrbljeno ozira v prihodnost. Glavno vodilo marsikoga je lakomnost, ki smo jo nekoč prištevali med naglavne grehe, le malokdo je pripravljen kaj storiti brezplačno; žal tudi čebelarji nismo imuni na dogajanja in trende materialistično in potrošniško naravnane vsakdanjika. Dana beseda skorajda ne velja več, še zapisana, podpisana in overjena le pogojno. Prostovoljna društva vse prepogosto služijo posameznikom, ki se v svojem siceršnjem življenju niso uspeli dokazati; kompenzacija omenjenega neuspeha pa je podeljevanje priznanj za usluge in redkeje za zasluge ... Pehanje za uspehom, tlakovano z lakomnostjo, trajno ne pripelje do pozitivnega rezultata, tudi v čebelarstvu ne.

Ob vsem tem pa vse prepogosto pozabljamo, da smo le drobec v mozaiku časa, minljivi in nadomestljivi – tudi čebela, čeprav je preživela nad petintrideset milijonov let, nekateri znanstveniki menijo, da celo sedemdeset milijonov let, o čemer priča starost v jantaru ohranjenega fosila. In kje je bil človek tedaj, kje je sedaj in kam gre?

Nobelovec dr. Karl von Frisch, ki je štiri desetletja svojega znanstvenega dela namenil prav proučevanju čebel, je rezultate svojega življenjskega dela strnil v stavku: »Človek naj si ne domišlja, da ima monopol nad govorico, še manj pa nad inteligenco v stvarstvu ... Živali-strojev ne poznamo.« To slednjo resnico vse prepogosto pozabljamo tudi čebelarji. Vse preveč je praznih, opuščenih čebelnjakov, ker so lakomnost, neukost in varoje pobrale svoj davek. Pregovor pravi: »Kakor konj in osel nista najbolj vzoren par, tudi ni vsakdo mojster, kdor je čebelar ...« Kdorkoli se je bil lotil čebelarjenja misleč, da bo z lahkoto muhe pasel in lagodno od njih dela živel, se je bridko uštel. Tistim nekaj uspešnim čebelarjem, ki jim na tem mestu izražam vse priznanje, ki si z znanjem, marljivostjo, včasih pa tudi drznostjo in srečo služijo svoj kruh, pa država (rdeča ali črna) in tudi cehovska srenja pristavljata svoj lonček. Davnega 1775. leta je razsvetljena in daljnovidna cesarica Marija Terezija s Čebelarskim patentom osvobodila čebelarje vseh davkov in dajatev, da bi tako v svoji monarhiji spodbudila razvoj čebelarstva, katerega posreden pomen v pridelavi kulturnih rastlin je odkril ljudskošolski učitelj Christian Konrad Sprengel šele leta 1800. Pomen in vloga čebele za poljedelstvo in posredno tudi živinorejo še zdaleč nista dovolj priznana in cenjena, vsaj ne v Evropi, sploh pa ne pri nas. Pri nas čebelarju za dovoz čebel na pašo nekatera čebelarska društva celo zaračunavajo sporne zneske, ki ne izhajajo iz Pravilnika o katastru čebelje paše, čebelarskem pašnem redu, prometu s čebelami in programu napovedi medenja (Ur.l. RS, št. 94/2003, spremembe: Ur.l. RS, št. 117/2008), medtem ko se drugod po Evropi na državni ravni dogovarjajo za plačilo opraševalnih premij; v Združenih državah Amerike pa je dolgoletna ustaljena praksa, da čebelarjem lastniki plantaž drago plačujejo uslugo opraševanja ... to je res narobe svet.

Dragi bralec-čebelar, ne pozabi na primarno in neposredno vlogo medonosne čebele, ki je vloga opraševalca. Šele na drugem mestu je njena vloga gospodarskega objekta, ki naj dopolnjuje čebelarjev proračun. Nenazadnje je nenadomestljiva vloga čebele pri ohranjanju raznolikosti v ekosistemu.

Vredno je poskrbeti in za to se mora potruditi tudi čebelar posameznik in ne zgolj čebelarska organizacija, da to vedenje postane integralni del vedenja in znanja ozaveščenega posameznika – odgovornega člana družbe.

Naj se poslovim z nekaj spodnjimi zanimivostmi o čebelah v številkah, ki so seveda približki in jih ni jemati dobesedno, in vam in vašim bližnjim ob prihajajočih praznikih iskreno zaželim vse dobro.

Zanimivosti o čebelah v številkah

- 10 čebel tehta 1 gram,
- 1 čebela lahko preleti v 2 minutah 1 kilometer,
- 1 čebela preleti v življenju do 8.000 kilometrov,
- 1 kg medu je življenjsko delo 350 do 400 čebel,
- 1 čebela bi morala za 1 kilogram nabranega medu sedemkrat obkrožiti zemljo.
- Zimska čebela lahko doživi starost 9 mesecev, pašna čebela se iztroši v 6 tednih, matica pa lahko doseže starost 4 in več let.
- V maju in juniju, ko je razvoj čebelje družine na vrhuncu, lahko selekcionirana matica zaleže 3000 jajčec dnevno.
- 1500-1800 jajčec tehta približno toliko, kot tehta matica sama oz. 5000 jajčec tehta 1 gram.

- Vsako žerko do stadija bube obiščejo čebele, ki skrbijo za mlado zalego, približno. 2000-krat.
- Žerka po 6 dneh za 500-krat poveča svojo začetno težo.
- 14.000 velikih oz. 300.000 malih pelodnih zrnec je potrebno za 1 gram nabranega cvetnega prahu.
- Da bi iztočili 40 kg medu je družina zase dodatno potrebovala 80 kg medu in cvetnega prahu.
- Pašna čebela lahko z vsebino mednega želodčka (75 mg), če le-to porabi za energijo, potrebno za let, leti 45 minut, kar pomeni, da pri hitrosti pribl. 8 m/s lahko preleti razdaljo 21,6 km.
- Preračunano preleti čebela ob porabi 1 grama medu 280 kilometrov. ■

Letošnjemu avtorju čebelarjevih opravil g. Vladu Fajdigi se iskreno zahvaljujemo za sodelovanje, dobro voljo in velikodušnost – celoletno brezplačno pisanje člankov. Prispevek je lektoriral avtor sam.

Uredništvo

VETERINARSKI NASVETI

Veterinarski nasveti za december

Ivo Planinc*

Vsaka čebelja družina lahko v katerem koli obdobju leta brez večjih posledic prenaša določeno število varoj. Če pa to število preseže določeno mejo oziroma t. i. **prag škodljivosti**, se škodljiv vpliv varoj vse bolj stopnjuje. Vsekakor je težko natančno določiti, kdaj je prag škodljivosti prekoračen, saj obstajajo razlike tako med posameznimi družinami kot tudi med podnebnimi razmerami na različnih območjih. Znano pa je, da se prag škodljivosti v zadnjih letih znižuje.

Za našo prakso je pomembno, da poznamo vsaj okvirne vrednosti, ki nam povedo, kdaj naj bi število varoj preseglo prag škodljivosti. **V Operativnem programu zatiranja varoze za leto 2010 so za posamezna obdobja v letu postavljene štiri orientacijske vrednosti.**

Cilj vsakega čebelarja bi moral biti, da število varoj vse leto vzdržuje pod pragom škodljivosti. Zavedati se namreč moramo, da je število varoj lažje vzdrževati pod pragom škodljivosti kot po »prebitju« meje znova vzpostaviti tako število, da je to znova obvladljivo. Še posebej je težko, če je število varoj povečano za večkrat, pa tudi, če je njihovo število preseženo v sosednjih čebelarstvih ali v čebelarstvih na širšem območju. V takih primerih so naši ukrepi praviloma manj učinkoviti ali celo neučinkoviti.

V tem letu je število varoj v večini družin večine čebelarstev v priporočenih mejah. Dva od poglavitnih pogojev za to, da tako stanje ohranimo tudi v prihodnje, sta, da natančno izvedemo zatiranje v jesensko-zimskem obdobju in da upoštevamo vrednosti (**manj kot 100 odpadlih varoj po zadnjem zatiranju**), priporočene v Operativnem programu zatiranja varoze (glej SČ 4/2010, str. 132). ■

* mag., dr. vet. med., VF NVI, enota Nova Gorica

Nacionalni veterinarski inštitut Veterinarske fakultete Univerze v Ljubljani:

Enota Murska Sobota, tel.: 02/521 19 91
Enota Maribor - Ptuj, tel.: 02/228 37 38
Enota Celje, tel.: 03/428 16 35
Enota Ljubljana, tel.: 01/477 93 71

Enota Kranj, tel.: 04/277 06 20
Enota Novo mesto, tel.: 07/332 51 17
Enota Nova Gorica, tel.: 05/731 02 84
Enota Nova Gorica, tel.: 05/338 37 00

Strokovno potovanje v Srbijo in Bosno

Franc Prezelj

V četrtek, 14. oktobra 2010, je iz Lukovice proti Srbiji odpeljal avtobus, v katerem so bili vodstveni in operativni delavci ČZS ter nekaj drugih čebelarjev. Prvi delovni sestanek smo imeli pri čebelarjih v Šabcu, in sicer pri potomcih zelo znane družine Radosava Veselinovića, katere čebelarstva tradicija je stara več kot 200 let. Zdajšnja generacija je zelo dejavna v gospodarstvu, saj imajo v lasti korporacijo Galeb, ki izdeluje kovinoplastiko, čebelarstvo pa je njihova vzporedna dejavnost. Poleg zelo moderne avtomatizirane proizvodnje pločevinastih izdelkov smo si ogledali tudi njihova čebelnjaka v okolici mesta: v enem je približno 150, v drugem pa približno 200 čebeljih družin v nakladnih LR-panjih. Pripomniti je treba, da se v tej družini z velikim zadovoljstvom spominjajo sodelovanja z Medexom iz Ljubljane za časa nekdanje skupne države.

Kot je pri njih v navadi, so nas pričakali zelo slovesno, saj sta nas ob prihodu pozdravila predsednik Čebelarstva zveze Mačvansko-kolubarske regije g. Rajko Pejanović in predsednik Zveze čebelarstev družin Šabca g. Branislav Đuričić s sodelavci.

Po nekoliko poznem kosilu v njihovi restavraciji smo pot nadaljevali mimo Valjeva in skozi Užice do Bele Zemlje. Na poti nas je spremljal poklicni čebelar in vzrejevalec matic, ki se je čebelarstva poklica izučil pri očetu naših gostiteljev iz Šabca. Žal smo morali obisk čebelarstva predsednika užiškega čebelarstva g. Slobodana Marjanovića zaradi naše zamude odpovedati. V hotelu Zlatiborska noč nas je pričakal predsednik Čebelarstva zveze Srbije dr. Rodoljub Živadinović s celotnim vodstvom regijske čebelarstva organizacije in političnim vrhom regije.

Pripravili so nam prisrčen sprejem. Zelo zanimivo je bilo predavanje Slobodana Marjanovića, v katerem nam je nazorno predstavil svojo tehnologijo čebelarjenja in nekaj svojih izboljšav pri čebelarjenju z dvotretjinskimi nakladami. Poudaril je, kako pomembna je priprava čebeljih družin za zimo. Dr. Živadinović je predaval o pomembnosti pravilnega krmljenja čebeljih družin. Kot zadnji je nastopil še predsednik ČZS g. Boštjan Noč in srbskim kolegom predstavil organizacijo in delovanje ČZS. Gostiteljem je obljubil, da jim bomo slovenski čebelarji pomagali z našimi izkušnjami pri njihovem vključevanju v EU.

Naslednje jutro smo se prek Višegrada in Romanije odpravili proti Republiki srbski oziroma Banjaluki.

Ki. Na poti smo se na kratko ustavili v bosansko-hercegovskem glavnem mestu Sarajevo. Ob pomoči prijazne turistične vodnice, ki nam je povedala tudi nekaj zgodovinskih zanimivosti, smo si ogledali Baščaršijo in njeno najbližjo okolico ter obiskali najbolj znano »čevabdžinico kod Hodžića«. Tam smo se solidno podprli in nadaljevali pot proti Banjaluki.

Spotoma smo se ustavili na planini Vlašić pri najmlajšem čebelarju na tem območju. Obljubil je, da bo imel ob našem prihodnjem obisku 50 čebeljih družin, čeprav ima zdaj šele eno. Pričakala sta nas predsednik Zveze čebelarstev družin Zmijane g. Predrag Blagojević in predsednik Zveze čebelarstev družin Vlašić. Gostitelji so še enkrat dokazali svojo gostoljubnost, saj so vse gostje obdarovali s cvetjem.

Ta večer so nam v Banjaluki pripravili slovesen sprejem v hotelu Bomi. Sprejeli so nas naš dober prijatelj dr. Dragutin Ilić, predsednik Čebelarstva zveze Republike srbske g. Radivoj Milosavljević s sodelavci, g. Goran Kovačević, pomočnik kmetijskega ministra, pristojen za čebelarstvo, ga. Violeta Santrač iz Veterinarskega zavoda in gostje čebelarstva organizacije Republike srbske. V njihovi družbi je bil tudi predsednik Zveze čebelarstev družin federacije Bosne in Hercegovine g. Robert Bilić.

Po predavanjih Radivoja Maksimovića, Boštjana Noča in Violete Santrač se je razvila živahna razprava, predvsem o možnostih za skupno nastopanje v okvirih Evropske unije. Gostitelje je posebej zanimalo, kakšne so zdajšnje možnosti za sodelovanje med Republiko srbsko in Slovenijo oziroma kakšne bodo možnosti za sodelovanje v obdobju, ko se bo

Čebelarstvo Veselinović

Foto: MB

Slovenski čebelarji pred cerkvijo Srca Jezusovega v Sarajevu

Republika srbska vključevala v Unijo. Razprava se je nadaljevala ob skupni večerji v hotelu Jezero. Druženje je bilo prijetno in upamo lahko, da bo obrodilo tudi sadove.

Zadnji dan našega potovanja smo začeli z obiskom pri čebelarju in mizarju Popoviću, ki izdeluje panje različnih tipov in jih prodaja tudi slovenskim trgovcem s čebelarско opremo. Prijazni čebelar in vodnik nam je razkazal središče Banjaluke ter veliko tržnico, v bližini katere je prav tedaj potekal čebelarški sejem. Tudi trgovine Čebelarске zadruge nismo zgrešili, čeprav je bil njen izkupiček po našem običaju prav boren.

Izmed kulturnih zanimivosti Banjaluke si velja zapomniti predvsem novo stavbo pravoslavne cerkve, zgrajene na temeljih porušene katoliške cerkve, ki so jo postavili slovenski izseljenci, pregnani predvsem iz primorskih vasi, ki so jih okupirali Italijani.

Franc Šivic

Med angleškimi čebelarji

»Nacionalna razstava medu« (National Honey Show) je brez dvoma največja in najbolj tradicionalna prireditve angleških čebelarjev, saj je bila v Weybridgeu pri Londonu leta 2009 že 78. po vrsti. Poleg domačinov so se je udeležili tudi čebelarji iz ZDA, nekaterih evropskih držav ter celo iz Avstralije in Nove Zelandije.

V okviru razstave so posebne komisije ocenjevale prispele pošiljke medu in jih uvrščale v različne razrede, ocenjevale pa so tudi fotografije, spominkes, risbe, knjige in revije, izdelke iz voska in različ-

Po slovesu od gostiteljev v Republiki srbski smo se odpravili na ogled hrvaškega mesta Kutina in njegove okolice. Tudi tam so nas sprejeli domači čebelarji s predsednikom Čebelarске zadruge Metvica g. Darkom Bohatkom na čelu. V bližnjem kraju Popovača smo obiskali čebelarja Dragutina Keresa, ki nam je predstavil svojo prevozno enoto s 96 listovnimi panji, potem pa so nas gostitelji povabili še v Moslovačko klet v Voloderju. Ob zvokih domačega ansambla so nas pogostili z domačimi specialitetami, tako da je čas kosila kar prehitro minil in morali smo se posloviti od prijaznih gostiteljev.

Pri vseh naših gostiteljih smo občutili veliko željo po tesnejšem sodelovanju, predvsem zato, ker vsi bolj ali manj pričakujejo, da bodo njihove države v najkrajšem času postale članice EU, pri njihovih prizadevanjih pa jim lahko Slovenija pomaga s svojimi izkušnjami o prilagajanju novim možnostim in zahtevam glede črpanja evropskih sredstev. Naši gostitelji na Hrvaškem pa se z nostalgijo spominjajo časov, ko so naši prevaževalci vozili panje na njihova pasišča, in komaj čakajo, da bodo ti znova lahko vozili tja, saj, kot pravijo, je paše na njihovem območju v izobilju, zato bi z veseljem znova sprejeli naše čebelarje.

Če odštejemo čas za nočni počitek, smo največ časa preživeli delovno, med vožnjo v avtobusu. Obdelali smo precej strokovnih pa tudi organizacijskih tem, za katere v domačem okolju iz različnih vzrokov ni časa in včasih tudi ne volje. Prepričan sem, da se bo marsikatera ideja, ki se je porodila na tej poti, kaj kmalu uresničila. Poslovlili smo se z željo, da bi se večkrat srečali v tako pestrem in delovnem okolju. Na deževno vreme in meglo smo kar pozabili, zato nas tudi nista kaj prida ovirala. ■

na peciva iz medu. Prireditve se je začela v četrtek, 29. oktobra, in se s podelitvijo pokalov najboljšim razstavljalcem končala v soboto, 31. oktobra pozno popoldne.

Vzporedno z razstavo so vse tri dni potekala prav tako tradicionalna predavanja o različnih temah. Na njih sta sodelovala dva univerzitetna profesorja iz ZDA, predsednik Irske čebelarске zveze, raziskovalka zdravnosti medu iz Anglije in jaz iz Slovenije. Povabili so me namreč tisti organizatorji razstave, ki so pred lani pod mojim vodstvom ves teden preživeli

Prazna mesta na policah dokazujejo, da je bilo kar veliko vzorcev medu zavrženih zaradi opaženih nečistoč in zračnih mehurčkov.

na strokovni ekskurziji po Sloveniji in so želeli, da tudi njihovim kolegom v Angliji povem in pokažem vse tisto, kar so oni videli in slišali pri nas.

Vsak predavatelj je imel na voljo 60 minut za predstavitev svoje teme in za odgovore na vprašanja obiskovalcev. Američana sta svojo pozornost usmerila predvsem v velike izgube čebel, ki zadnja leta pestijo čebelarje onkraj Velike luže. Zaradi pomanjkanja čebel je ogroženo oprasevanje velikanskih plantaž mandljev v Kaliforniji, saj vsako pomlad potrebujejo več kot 1,200.000 čebeljih družin samo za opraseitev te drevesne vrste. Zato čebelarjem za vsak pripeljani panj plačujejo tudi po 150 dolarjev, to pa spodbudi množične premike čebel tudi iz več tisoč kilometrov oddaljenih krajev, na primer iz Floride in celo iz Avstralije. Tako dolgi prevozi so za čebele hud stres, posledica tega pa je poleg drugih vzrokov zloglasno izginjanje čebel iz panjev (ali s kratico CCD – Colony Collapse Disorder). Naši kolegi v Ameriki so se torej znašli v začaranem krogu, iz katerega za zdaj še ne vidijo izhoda.

Sam sem predaval dvakrat – v petek dopoldne in v soboto popoldne. Govoril sem o tem, kako z naravnimi sredstvi, kot so eterična olja in organske kisline preprečujem čezmerno razmnoževanje varoj v svojih čebeljih družinah, o tradiciji slovenskega čebelarjenja, o različnih načinih prevažanja čebel na pašo pri nas, o organiziranosti in dejavnostih slovenskih čebelarjev in o čebelarskem turizmu kot o novi razvijajoči se dejavnosti v Sloveniji. Prikazal sem približno 150 fotografskih posnetkov. Za prikaz medovitih rastlin sem izbral najnovejše fotografije posnetih v najlepših kottiških Slovenije. Rezultat seveda ni izostal in že po prvem predavanju so me nekateri funkcionarji čebelarskih združenj prosili, da bi njim in njihovim članom omogočil ogled prikazanih lepot v živo, torej v Sloveniji. Dr. Nicola Breadbeard, predsednica komisije za čebelarstvo v razvijajočih se deželah, ki deluje v okviru Apimondie, pa me je prosila,

Ob koncu razstave so podelili organizatorji zmagovalcem različnih kategorij poleg diplom tudi lepe pokale, ki so jih darovali številni sponzorji.

da ji za objavo na naslovnici njene revije Bees for Development (Čebele za razvoj) pošljem v Franciji nagrajeno fotografijo. Ob koncu svojega predavanja seveda nisem pozabil omeniti apiterapije in pionirja te dejavnosti dr. Filipa Terča.

V lepem spominu mi bo ostal dan po končani razstavi, ko me je prijatelj Brian Palmer, predsednik čebelarke zveze okrožja Kent, povabil na ogled čebel poklicne čebelarke Joyce Collins. Ta ima poseben privilegij, da lahko postavlja svoje panje v okolico najlepših angleških gradov in tamkajšnjih parkov, ki so v lasti znamenite dobrodelne organizacije National Trust. Pri tem sem opazil nenavadno spoštovanje, ki ga je do čebelarke Collinsove na vsakem koraku izkazovalo osebje v gradu in v parku. Za razliko od drugih obiskovalcev smo imeli prost vstop v vse prostore gradov, ki smo si jih želeli ogledati, tako da nam seveda ni bilo treba plačati sicer kar visoke vstopnine.

Med obiskom v Sloveniji je ge. Collins ob ogledovanju našega žnideršiča šinila v glavo ideja, da bi bil to lahko idealen panj za ostarele in invalidne Angleže, ki bi radi čebelarili, a jim nakladni sistem tega ne omogoča. Zdaj je povedala, da namerava uvoziti nekaj naših AŽ-panjev in organizirati tečaje čebelarjenja za te ljudi ter jim tako ponuditi možnost uživanja ob druženju z njihovimi lastnimi čebelami. Čebelarjenje je namreč postalo modno, saj se je članstvo v Britanskem čebelarskem združenju (British Beekeepers' Association) samo v letu 2009 povečalo za 10 odstotkov. Povedal sem ji, da je njena zamisel odlična, in ji obljubil, da ji bom po svojih močeh pomagal pri njenih prizadevanjih.

Ob koncu zahvaljujem organizatorjem razstave medu, da so me povabili nanjo kot predavatelja ter plačali vse moje stroške. V tistih nekaj dneh sem srečal veliko čebelarskih znancev in prijateljev. Ohranjanje takšnih prijateljstev je neprecenljivo za vsakega človeka, saj ga bogati in mu lepša življenje. ■

»Aus Unterkrain« (Iz Dolenjske) – Bienen-Zeitung (1857)

Andrej Šalehar¹

Zapisi o zgodovini kranjske čebele, še posebej slovenski, pogosto omenjajo objavo članka »Aus Unterkrain« (Iz Dolenjske) iz leta 1857, ker je kranjska čebela v njem podrobno opisana in neposredno poimenovana. Le redkokdaj pa je pri tem omenjeno, da je avtor poslal uredniku v presojo tudi nekaj primerkov naših čebel. To je temeljna objava o kranjski čebeli, saj označuje začetek njenega pohoda v svet ter začetek poti do njene uveljavitve in priznanja z vpisom v sistematiko medonosnih čebel.

V bogatem slovenskem čebelarstvu nisem našel zapisa, ki bi članek podrobneje predstavil in ga s prevodom približal številnim slovenskim čebelarjem. In prav temu je namenjen ta sestavek.

Članek »Aus Unterkrain«

V 19. številki 13. letnika leta 1857 je Bienen-Zeitung objavil članek »Aus Unterkrain« (Iz Dolenjske), ki ga je 17. junija 1857 na gradu Neudorf Freiherr napisal »von Roschütz, Dr. Philos. und Herr auf Neudorf in Krain« (baron Roschütz, dr. filozofije in gospodar graščine Nova vas na Kranjskem).²

Prevod članka

»Gospod urednik! Odlični čebelar, naš spoštovani gospod župnik Jurij Jonke, zdajšnji predstojnik podružnice k.k. kmetijske družbe v Kočevju, je v Vašem cenjenem časopisu že prej včasih objavil novice o čebelarstvu iz naše dežele, ki ste jih zelo radi sprejemali. Ker ta gospod zdaj molči, Vam sporočam nekaj o tukajšnjem čebelarjenju, čeprav vem, da se z gospodom Jonkejem ne morem primerjati.

Čebelarstvo so tu množično gojili že od nekdaj in oblast je spoznala, da je to za deželo pomembna gospodarska veja. Marija Terezija je leta 1779 prek k.k. kmetijske družbe razdelila dobro konstruirane (to pomeni razstavljive) panje in

Naslovnica serijske publikacije Bienen-Zeitung, v kateri je bil leta 1857 objavljen članek »AUS UNTERKRAIN« izpod peresa dr. Philippa Roschütza.

vrsto let so za veliko število panjev razdeljevali premije. Leta 1836 je bilo izdano popularno navodilo za praktično čebelarjenje v slovenskem (domačem) jeziku z naslovom Kranjski čebelarček, ki ga je napisal nestor racionalnega gospodarstva, prej omenjeni gospod žup. J. Jonke. Leta 1844 je izšel v novi izdaji, tako da ga imajo v vseh vaseh ter hišah na Kranjskem. Na deželi je malo hiš brez čebel, to pa je dokaz, da mnenje gospoda Dzierzona, češ da ni strahu zaradi prenaselitve, izvira iz izkušenj. Celotukajšnji navadni podeželan zna ravnati s čebelami tako kot izobražen kmet in zna iz tega pridobiti veliko koristi. Številni si znajo še povečati dobiček s tem, da vzamejo v oskrbo in najem tuje čebele. Tukajšnje lokalne razmere, mila klima, dovoljujejo, da julija po prvi žetvi posejejo še ajdo, ki po navadi cveti med 15. avgustom in 8. septembrom in je izdatna čebelja paša. To pomaga tudi k slavi našega čebelarstva, ki verjetno pogosto na leto šteje stotisoč panjev. Med je tu znatno cenejši kot v severni Nemčiji; tako stane stot včasih samo 20–25 fl³, cena voska pa je od 80–110 fl. za stot.

Po izkušnjah pridelajo na panj 38 funtov medu in 2 funta voska na leto in uradno je ugotovljeno, da 100.000 panjev da povprečni letni pridelek 38.000 stotov medu in 2.000 stotov voska v bruto vrednosti 816.000 fl.

Gojenje čebel po Dzierzonovi metodi sva, kakor je meni znano, preizkusila samo gospod

¹ Zaslužni prof. dr., Biotehniška fakulteta, Oddelek za zootehniko.

² V literaturi je pogosto pomotoma kot avtor te objave naveden Emil Rothschütz, ki pa ni imel doktorskega naslova. Avtor je bil njegov oče Philipp. Čebelarji družine Rothschütz nastopajo pod različnimi priimki: Roschütz, Rotschütz, Rothschütz, Ravenegg, Rožič, Rothšic, R... Prav tako v članku ni potrjena splošno veljavna trditev, da so bile čebele poslone z gradu Podsmreka pri Višnji gori.

³ fl. – goldinar, forint

SLOVENSKI ČEBELAR

CXII. LETNIK – LETO 2010

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped.

Andrejčič, Anton, Jože Turk in Helena Jurše Rogelj:
Festival čebelarstva v Dolenjskih Toplicah 344

Auguštin, Vlado:
Odlaganje nevarnih odpadkov 8
Vplivi podnebnih sprememb na čebelarstvo 78
Dokumentacija za prodajo in prevoz čebel 102
Dodajanje satnic v čebelje družine 129
Higienski napajalnik 168
33. čebelarski posvet in razstava v Celju 177
Postavitev čebelnjaka 200
Čebelnjak in sosednja zemljišča 313
Uporaba oksalne kisline v poznojesenskih mesecih 351

Auguštin, Vlado in Andreja Kandolf:
Dražilno krmljenje in kakovost medu 41

Bertoncelj, Jasna:
Antioksidativna učinkovitost slovenskega medu 267

Beyk, Danilo:
Žrtve fitofarmacevtskih sredstev niso »samo« čebele 310
Zanimivosti iz strokovnih predavanj o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 341

Borko, Marko:
Uvodnik 1
Avgust Gril – čebelarski svetovljan 61
XXXIII. državno tekmovanje mladih čebelarjev 211
Mednarodni forum o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov 339
Festival čebelarstva na Lukovici 342
Svetovno ocenjevanje medenih pijač 346
Svetovno ocenjevanje medu v Semiču 347
Medena letina skozi oči poklicnega čebelarja
g. Janka Pislaka 389
dr. Robert Brus: Sto grmovnih vrst na Slovenskem 390
Slovenski šampioni medu in medenih pijač 404
30.000 podpisov peticije za ohranitev čebel 410

Božič, Janko:
Uvodnik 73
Razkritja vzrokov odmiranja čebel zahtevajo spremembe v čebelarjenju 272

Bregar, Gregor:
Marljivi kot čebelice 173

Cerovšek, Jožica:
Toskanski teden medu 406

Cesar, Marko:
10. vseslovensko ocenjevanje medenih pijač 92

Cetina, Miroslav:
Izkušnje terenskega svetovalca 388

Čad, Gorazd:
Uvodnik 301

Dragolič, Janez:
Čebelarska učna pot na Cerkniškem jezeru 356

Dremelj, Janez:
Vzrejna sezona v očeh vzrejevalca čebeljih matic 389

Drofenik, Jernej:
Ukrepi Fitosanitarne uprave za zaščito čebel 101

Fajdiga, Vladimir:
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v januarju 17
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v februarju 52
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v marcu 85
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v aprilu 130
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v maju 169
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v juniju 206
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v juliju in avgustu 241
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v septembru 280
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v oktobru 311
86. čebelarski kongres Bruneck 2010 320
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v novembru 354
Čebelarjeva opravila v AŽ- in nakladnih panjih v decembru 391

Geodetska uprava Republike Slovenije:
Novi nepremičninski zakon in čebelnjaki 413

Glavnik, Vesna:
Alergija na strupe čebel in os 79

Gogala, Andrej:
Komentar strokovnjaka 388

Gosar, Franc:
Čebelarski izlet na Bizeljsko 175

Grad, Janez:
Janez Grad, Andrej Gogala, Peter Kozmus, Aljaž Jenič in Danilo Bevč: Pomembni in ogroženi opravevalci – Čmrlji v Sloveniji 283

Gregorc, Aleš:
Raziskave zunanjih vplivov na razvoj in dolgoživost čebel 378

Gregori, Janez:
Peter Pavel Glavar in njegovo mesto v slovenskem čebelarstvu 55
Poimenovanja v zoologiji in kitajske čebele 125
Osnovna odбира v čebelarstvu: telesne značilnosti kranjske čebele 158
Vlado Pušnik, Ivan Flac, Janez Brvar, Zoran Zidarič, Ivan Bračko in Stane Sajevec: Kirarjev panj in čebelarjenje z njim 167
Jürgen Tautz: Čudežni svet čebel. Biologija superorganizma 205
Mednarodno leto biotske raznovrstnosti in kranjska čebela 376

Gril, Karl: Izlet ČD »Peter Močnik« Studenci – Pekre	137	Kozmus, Peter: Kranjska čebela in njena »čistost«	6
Hren, Anton: Čebelarstva razstava v Borovnici	210	Analiza zmanjšanja števila čebeljih družin v letih 2007 in 2008	121
Horvat, Drago: Radgonski čebelarji vključeni v ekološki projekt	57	Rojenje in selekcija	156
Javna svetovalna služba v čebelarstvu: Med slovenskih čebelarjev je vreden zaupanja!	293	Razlika med gospodarskimi in rodovniškimi maticami ter njihov pomen	231
Delavnice o označevanju in pridelavi medu	324	Analiza prezimitve čebeljih družin v letu 2009/2010	350
Javornik, Franc: ČD Grosuplje praznovalo 100-letnico delovanja	90	Koželj, Vida: Praznovali smo stoletnico ČD Trebnje	58
Jedlovčnik, Norbert: Prvi svetovni kongres o medovih iz mane	277	Kralj, Jasna: Izgube čebel – rezultati ankete, izvedene v okviru Čebelarkega posveta v Celju, 2009	76
Mladi čebelarji na 1. mednarodnem tekmovanju na Češkem	289	Izgube čebel v obdobju 2009-2010: rezultati ankete Celje 2010	191
Delo čebel občutno vpliva na celoten ekosistem	349	Kramberger, Ludvik: Čebele Matije Perše na akaciji paši	210
Novice iz sveta	387	Edinstven solski projekt o čebelah na OŠ v Negovi	401
»Čebela – ponos Bistričanov«	400	Kropivšek, Janez: Posvet avstrijskih poklicnih čebelarjev v Gradcu	201
Jenko – Rogelj, Mira: Veterinarski nasveti za marec	88	Kropf, Urška: Dokazovanje potvarjanja medu: ali čebelarji v Sloveniji potvarjajo med?	96
Veterinarski nasveti za oktober	313	Geografsko poreklo medu (I. del)	270
Jurič, Alenka: Poročilo o izvajanju ukrepov po operativnem programu zatiranja varoj v poletnem obdobju v letih 2008 in 2009	243	Kropf, Urška, Mojca Korošec in Terezija Golob: Med kot vir biološko pomembnih elementov	45
Veterinarski nasveti za julij in avgust	244	Krušnik, Vili: Posvet čebelarjev OČD Koper	323
Jurkovič, Ivan: Je medonosna ali samotarka?	387	Blagoslovitev čebelnjaka v Benediktu	359
Jurše Rogelj, Helena: Razvitje prapora Regijske čebelarke zveze Petra Pavla Glavarja	409	Lebar, Marija: Praznik čebelarjev v Velenju	245
Kandolf, Andreja: Točenje medu – skrb za varnost in kakovost sladkega pridelka	162	Lebedev, Vječeslav I.: Tehnologija intenzivne izrabe čebelje paše (I. del)	194
Okrogla miza o hudi gnilobi	213	Tehnologija intenzivne izrabe čebelje paše (II. del)	235
Označevanje vrste/tipa medu	238	Legat, Lovro: Praznovali tudi na Bledu	91
Higienske zahteve za pripravo čebeljih izdelkov	302	Lešnik, Vida: Veterinarski nasveti za junij	208
Analiza prezimitve čebeljih družin v letu 2009/2010	304	Levstik, Janez: Jerajev čebelnjak	27
Dotiki medu pri masaži z medom	321	Lilek, Nataša: Obvezni podatki na nalepki za med	82
Sprememba zakonodaje o registraciji čebelarstvih obratov	261	ČZS obiskala sejma v Gudovcu in Beogradu	139
Kapun, Stanko: Medex podaril panje ČZD Pomurja	27	Odprte čebelarstvo-kmečkega muzeja	248
Kisilak Herman: Ekološka čebelarstva kmetija Čebelj gradič	135	Logar, Jugoslav: Abram – čebelar iz Krpanove dežele	247
Kokelj, Stane: Podpisovanje peticije za ohranitev čebel	320	Lukšič, Igor: Uvodnik	189
Kolenko, Janez: Jeseni bomo sadili javorje	287	Magdič, Tanja: Enotna grafična podoba za večjo prepoznavnost slovenskega čebelarstva	292
Korošec, Jožef: Festival čebelarstva na Bledu	344	Kozarec za slovenski med je zaživel	325
Kotnik, Drago: Bled pripravljen za Forum o apiterapiji	97	Prodaja medu pod ceno	379
Čebelarji, skrbimo za čebele!	227	Prodaja medenih pijač	399
Okrogla miza o kakovosti izdelave AŽ- in LR-panjev	411	Čebelj pridelki – odlično darilo za vsako priložnost	412
Kozinc, Brane in Anže Sobočan: Postavljanje satja v čebeljem gnezdu	305	Matavž, Lidija: Jubilejno, deseto ocenjevanje medu v Pomurju	93

Veterinarski nasveti za april	132	Dejavni belokranjski čebelarji I. del	25
Veterinarski nasveti za november	355	Dejavni belokranjski čebelarji II. del	58
Medved, Damjan:		Mednarodno ocenjevanje medu na forumu Apimedita & Apiquality 2010	96
Medvedova dežela medu	56	Uvodnik	225
Medvešček, Pavel:		Podrižnik, Franc:	
Goričani v Komendi	94	Čebelarji krožek na OŠ Nazarje	135
Meglič, Milan:		Posl, Silvo:	
Zatiranje varoj in matični izolator	21	VITA – MED Čebelarstvo Posl	209
Rezervne družine – mlade družine	159	Preinfalk, Borut:	
Apitehnični ukrepi v poletnih mesecih	193	Veterinarski nasveti za januar	20
Pravočasno poskrbimo za zdrave zimske čebele	230	Prezelj, Franc:	
Poznojesensko oziroma zgodnjezimsko obdobje, varoje in čebelar	276	Pomembnost razkuževanja čebelarске opreme in orodja	51
Miklavčič, Borut:		Strokovno potovanje v Srbijo in Bosno	393
Uvodnik	153	Pušnik, Vlado:	
Mohorič, Maksimilijan:		Maribor v pričakovanju Apimedita	140
Varovanje čebelnjakov pred medvedom	381	Festival čebelarstva v Mariboru	345
Nacionalni veterinarski inštitut:		Radivojac, Rajko:	
Operativni program zatiranja varoze za leto 2010	132	Čebelji strup – čudežno zdravilo	308
Nakrst, Mitja		Ratia, Gilles:	
Pomen umetne vzreje čebelje zalege za raziskave v čebelarstvu ...	5	Gilles Ratia – novi predsednik Mednarodne čebelarске zveze Apimondia	12
Nikolovski, Trajče:		Rodman, Aleš:	
Čebelarji ČD Henrik Peternel Celje na izletu	62	Primorska se pripravlja na Forum o apiterapiji	63
Veselite ob postavitvi nakladnega panja	172	Sprejet standard za poklic čebelarjski mojster	178
Noč, Boštjan:		Festival čebelarstva v Lipici	343
Čebela je ogrožena. Skrajni čas za ukrepanje!	215	Sajevec, Stane:	
Uvodnik	261	O količini cvetnega prahu za vzrejo zalege v zimski	43
Minister Dejan Židan obiskal ČZS	291	gruči čebel	43
Nove članske izkaznice ČZS	292	V spomin Jožetu Riharju ob 96. obletnici njegovega rojstva ..	152
Kampanja »Ohranimo čebele!«	294	Samec, Tomaž:	
Sklad za ohranitev kranjske čebele	302	Potrebe čebelarjev po svetovanju	64
Zahvala organizatorja	348	Okrogla miza o panjskih sistemih	95
Uvodnik	373	Predstavitve novega rejskega programa za kranjsko čebelo	176
Novak, Marjan:		Svetovanje pri delu s čebelami	181
Škofjeloški čebelarji imamo dom čebelarjev	409	Kako naprej?	219
Obranič, Branko:		Veselite otrok na čebelarskem taboru	290
Ob 90-letnici organiziranega čebelarstva na Kočevskem	23	6. boljši sejem medovitih rastlin	291
Pahor, Borut:		Čebelarjevo jesensko delo	293
Uvodnik	337	Pomoč terenskih svetovalcev v oktobru	325
Papež, Marjan:		Akcija sajenja javorjev po vsej Sloveniji	410
Medved uničil opazovalno napovedovalno postajo medenja ..	380	Samotorčan, Ljubomir:	
Pavlovič, Slavko:		Lukovski čebelarji praznovali 90 let društvenega delovanja	24
110 let organiziranega čebelarstva v Rogatcu	402	Senič, Lidija:	
Pehant, Ivan:		Uvodnik	37
Tečaj za čebelarje začetnike v Pomurju	175	Razpis za sofinanciranje čebelarске opreme	103
Pepel, Lovro:		Razpis za sofinanciranje elektromrež	106
Taborski čebelarji so praznovali	359	Simpozij o manovnem medu ter o pristnosti in kakovosti čebeljih proizvodov	213
Pivk Avsec, Saša:		Srečanje koordinatorjev slovenskih ekovrtcev	250
4. srečanje pri »čebelarjski lipi« v Preddvoru	138	Mednarodna konferenca čebelarjskih organizacij	264
Preddvorski župan postal čebelar	289	Prva mednarodna konferenca čebelarjskih organizacij	338
Planinc, Ivo:		Deklaracija o ohranitvi medonosne čebele	339
Veterinarski nasveti za februar	54	Čebelarji na AGRI	360
Veterinarski nasveti za december	392	Sever, Andrej:	
Plut, Stane:		Poslanci na »Belokranjski čebelarjski poti«	247
Senzorična ocenjevanja medu v letu 2009	9	18. kongres Apislavije	357
		Skerbiš, Suzana:	
		Veterinarski nasveti za maj	171

Slanič, Marjan: Ocenjevanje medu v Mariboru	26	Ekonomika in trženje slovenskega čebelarstva v letu 2010	100
Smodiš Škerl, Maja: Od jajčeca do matice	122	Slovenski med z zaščiteno geografsko označbo – priložnost za izboljšanje prodaje in promocije	180
Smodiš Škerl, Maja in Aleš Gregorc: Dejavnosti na področju čebelarstva v KIS v letu 2009 (II. del)	233	Šmerc, Franc: Novi rejski program za kranjsko čebelo 2011–2015	218
Smodiš Škerl, Maja in Peter Podgoršek: Dejavnosti na področju čebelarstva v KIS v letu 2009 (I. del)	198	Štucin, Zmagor: 40 let čebelarskega društva Kanal Brda	403
Smole, Jerneja: www.cebelinka.si – Belinkin portal za otroke	321	Štular, Miha: Živeti s čebelami je lažje kot živeti od čebel Pri čebelarjih v Bolgariji	119 285
Sobočan, Anže: Pravilno poimenovanje kitajske čebele Medovi na Kitajskem	48 383	Tigeli, Jožef: Čebelarski muzej Krapje – Čebelarstvo Tigeli	23
Strgulc, Tomislav: Tacenski čebelarji praznovali 90-letnico društva	91	Tome, Tone: Apiterapija – nov izziv za slovenske čebelarje V spomin Lojzetu Kastelico	28 334
Svetlin, Viktor: Ekološki zgledi vlečejo – na ekskurzijo	407	Tomec, Anton: KBZ in SMGO – kako naprej? 59. redni občni zbor ČZS Pridružitve se čebelarjem – pridelovalcem SMGO	66 220 250
Svoljšak, Jana: Obstočnost panjskih poslikav	22	Turk, Jože: Dolenjska se pripravlja na Forum o apiterapiji	28
Šalamun, Jožef: Turisti v Čebelarsko-turističnem avtobusu	89	Türk, Danilo: Uvodnik	117
Šalehar, Andrej: O spodbujanju čebelarstva v 18. stoletju »Aus Unterkrain« (Iz Dolenjske) – Bienen-Zeitung (1857)	284 396	Urh, Milena: Zbornik in simpozij o Antonu Žnideršiču Čebelarska invazija na Beograd Zbornik o Antonu Žnideršiču	64 136 249
Šalehar, Andrej in Janez Gregori: Knjige o čebelarstvu v Kranjskem knjižnem katalogu iz leta 1797	314	Veselič, Živan, Rok Pisek in Janez Kolenko: V Sloveniji raste več vrst javorjev	316
Šega, Ivan: Moj čebeljak kot apiterapevtski apartma	288	Vičar, Zorko: Poplavljeni čebele	358
Šimenko, Damjan: Juršinski čebelarji dobili kraljico medu in čebelarstva	172	Vogel, Rudi: Kralj Matjaž dobil sneženi čebeljak	95
Šivic, Franc: Novice iz sveta Novice iz sveta Novice iz sveta Visoki gost iz Indije obiskal čebelarstvo Kokl v Potočah V spomin Branku Čušinu Novice iz sveta Novice iz sveta Novice iz sveta Novice iz sveta Nekaj besed o mednarodnih posvetovanjih o apiterapiji Novice iz sveta Novice iz sveta Novice iz sveta Razvitje prapora ČD Begunje pri Cerknici Novice iz sveta Komentar strokovnjaka Med angleškimi čebelarji	13 49 83 94 112 127 165 203 239 263 278 306 352 359 385 390 394	Voglar, Andrej: Medeni butik Voglar	245
Škerbot, Iris: Uporaba fitofarmaceutskih sredstev in varstvo čebel	161	Volovlek, Fračišek: Osnove zbiranja in žičenja satnikov Delovanje Opazovalno-napovedovalne službe Pomembnejše čebelje paše v Sloveniji	15 142 163
Škerjanc Jurčević, Katja: Izmenjava znanja na Dnevu čebelarskega turizma V kozarce za slovenski med sodi izključno slovenski med Predstavitve ugotovitev primerjalne analize regijskih posvetov v letih 2007–2009	29 29 98	Vraničar Novak, Anita: Veterinarski nasveti za september	282
		Zor, Anton: V spomin Cirilu Jalnu Rumena »kranjica«	370 399
		Zupančič, Mitja: Ekološko čebelarjenje v Avstriji	318
		Žerdin, Jože: Križevski čebelarji podelili častne čebelarske diplome	401
		Živadinović, Rodoljub: Izzivi brezpašnega obdobja med pripravo čebel na prezimovanje (I. del) Izzivi brezpašnega obdobja med pripravo čebel na prezimovanje (II. del)	227 274

župnik Jonke in jaz. Kakšne rezultate je ugotovil gospod Jonke, mi ni znano, ker stanujeva daleč narazen in nimam časti, da bi tega gospoda poznal osebno. Sam pa sem bil začuden nad tem, kako zelo s tem pridobijo čebele na moči in kako poseže v njihovo življenje. Žal nisem tako kot plemeniti baron von Berlepsch, kateremu kot nepoznani pošiljam pozdrav, dovolj praktik in teoretik, da bi lahko vsestransko sledil Dzierzonu. Poročilo sem posredoval samo sosedom in prijateljem. Pri tem sem se okitil s perjem Berlepscha in je šlo. Pozneje je bilo več »dzionarjev«. Čebelam so dali več prostora, kot je bilo to v navadi doslej. Dozdajšnji panji so sestavljeni izključno iz polcolskih deščic, dober laket (60–70 cm)⁴ dolgi in četrt lakta (15–20 cm)⁴ visoki. Verjetno začnejo čebele zaradi tega omejenega prostora rojiti že aprila in potem to nadaljujejo do julija. Medtem ko v severni Nemčiji dobijo pozne roje, so pri nas vse do začetka avgusta, ko začne cveteti ajda, zato imajo številni čebelarji raje pozne roje kot zgodnje, ker jih ni treba krmiti, kadar je vreme proti sredini avgusta ugodno.

Obstaja pa ena pridna in utrjena čebela, taka je kranjska. Že marca, ko sneg še kje leži, začnejo svoje delo in z neverjetno močjo prenesejo pogoste nenadne spremembe vremena. Samo pred velikimi mrazi varujejo uboge pridne živalce v vetrovno zračnih bivališčih, skoraj nikjer tako kot v severni Nemčiji, čeprav je tukaj mraz, ker je Kranjska gorata dežela, pozimi hujši kot bi človek verjel.

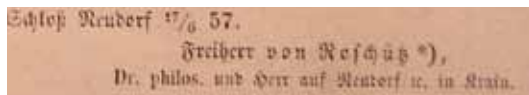
Vse, kar je povedano za italijanske čebele, velja popolnoma enako za tukajšnje: so neutrudne v vsakem letnem času, dajo veliko rojev, kljub temu pa zberejo veliko medu in tako rekoč ne pikajo; najmanj lahko dam častno besedo, da me tu ni pičila nobena (?) čebela. Moram pa potrditi, da v med tukajšnjimi in italijanskimi čebelami nisem našel nobene razlike v barvi. Pismu jih nekaj prilagam in prosim spoštovano uredništvo, da ugotovi morebitne razlike.

Številni prijatelji iz Italije mi celo zagotavljajo, da tamkajšnje čebele ne prekašajo kranjskih pri hitri vremenski spremembi.

Če pa želijo nekateri nemški čebelarji z nakupom tukajšnjih čebel narediti poskus, sem jim pripravljen ponuditi roko. En roj tukaj stane 5 fl ali 8,33 Rthlr⁵. Za to ceno sem pripravljen spoštovanim interesantom dobro zapakirane poslati po železnici, če bodo nakazali vsoto na gospodarstvo v Neudorfu pri Ratschach (Nova vas pri Radečah) na Dolenjskem.«

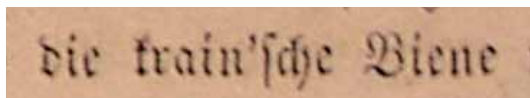
⁴ izračun – dodano za pojasnilo

⁵ Rthlr – Reichsthaler – državni taler

Urednik je pod črto pripisal: »Prijazno priložene čebele so bile žal strte (popoln prah), tako da presoja, ali je kranjska čebela identična z italijansko ali ne, ni bila mogoča. Ponovite zaradi tega svojo pošiljko, če je mogoče z živimi primerki, čim prej in jih pošljite Dzierzonu ali Berlepschu, ki sta hitreje dosegljiva z železnico, tako da bo zanimivo vprašanje takoj rešeno«.

Poimenovanje »KRANJSKA ČEBELA« je v članku »AUS UNTERKRAIN« zapisano v nemškem jeziku kot »DIE KRAINISCHE BIENE«.

Opozoriti še velja, da v članku še posebej izstopa avtorjev zapis, »da v barvi nisem našel med tukajšnjimi in italijanskimi čebelami nobene razlike«. To ni v skladu z opisi kranjske čebele, kot jo je predstavil že Janša (1792), pa tudi drugi, ki so pisali o kranjski čebeli.

Do zdaj še ni najden zapis, ki bi neposredno potrdil oziroma pojasnil, kako je dr. Roschütz izpolnil urednikovo naročilo. V Bienen-Zeitungu pa je bil leta 1859 objavljen njegov članek »Aus Krain im Oktober 1858« (Iz Kranjske v oktobru 1858), iz katerega lahko razberemo, da je bila njegova ponudba kranjskih čebel za nemške čebelarje zanimiva in da je dobil veliko naročil. Zaradi dopolnjevanja lastnega čebelnjaka in vročega vremena, neprimernega za prevoz čebel, vseh ni mogel takoj izpolniti, zato je prosil za oprostitev zamude. Ta zapis pa sicer potrjuje začetke trgovine s kranjsko čebelo.

Za konec

Članek je zbudil pri čebelarjih, še posebej pri nemških, veliko zanimanja. Raziskava objav o kranjski čebeli med leti 1857 in 1879 (Šalehar in Gregori, 2010), od poimenovanja do priznanja, je potrdila, da članek »Aus Unterkrain« začneja številne objave (skupaj 165) s podatki o preizkusih kranjske čebele v različnih evropskih deželah. Številni so tudi menili, da so kranjske čebele pravzaprav italijanske. Po morfoloških lastnostih bi jim morda lahko v nekaterih primerih celo delno pritrdili, ker so se populacije kranjske in italijanske čebele mešale tudi tedaj. Vendar so za naše kranjske čebele značilne še številne druge lastnosti: mirnost, pridnost, krotkost, zgodnja in pogosta rojivost ter donosnost, ki so jih kmalu spoznali in potrdili številni čebelarji

Foto: Franc Šivic

Oljna slika dvorca v Novi vasi, narejena po predlogi bakroreza iz Valvazorjeve Slave vojvodine Kranjske. Slika je v samem dvorcu.

Foto: Franc Šivic

Obnovljen dvorec v Novi vasi (Neudorf) je bil nekdanj last družine Rothschutz. Zdaj je ta dvorec del turistične kmetije Bostič.

v tujini ter o tem tudi pisali v svojih objavah. Velike zasluge za širitev in uveljavitev kranjske čebele ima še posebej Emil Rothschutz (sin dr. Roschütz), ki je na gradu Podsmreka pri Višnji gori leta 1868 ustanovil Krainer Handelsbienestand (kranjski trgovski čebelnjak). Bil je zelo razgledan in izobražen na področju čebelarstva (njegovi knjigi o čebelarstvu iz leta 1875 je dodana bibliografija tedanjega čebelarskega slovstva po letu 1850 – naštetih je 129 knjig in 14 serijskih publikacij). Znanje mu je omogočalo, da je o kranjski čebeli napisal številne in poglobljene strokovne članke ter tako odločilno prispeval k njenemu priznanju. Znanstveno ime za kranjsko čebelo *Apis mellifica carnica* je bilo zapisano leta 1875 v prvi knjigi dr. A. Pollmanna, še obširneje pa jo je predstavil v svoji drugi knjigi leta 1879. Takrat je bila kranjska čebela dokončna priznana in njeno zdajšnje znanstveno ime je *Apis mellifera carnica*, Pollmann 1879.

Strokovna publikacija Bienen-Zeitung za leto 1857 je neposredno dostopna na spletu prek Goo-

gle-Book, tako da članek »Aus Unterkrain« lahko preberete tudi v originalu. Spletni naslov:

http://books.google.com/books?id=iMJJAAAYAAAJ&printsec=frontcover&dq=bienen+zeitung&hl=sl&ei=t6aRTO62A5LI4Ab3-azqBA&sa=X&oi=book_result&ct=result&resnum=1&ved=OCCcQ6AEwAA#v=onepage&q&f=false

Viri:

Janša, A. (1792): Popolnoma podvuzhenje sa vsse zhebellarje (poslovenil Goličnik, Janez). Celje, 200 strani.

Roschütz, Ph. (1857): Aus Unterkrain. Bienen-Zeitung, št. 13, let. 19, str. 225–227.

Roschütz, Ph. (1858): Aus Krain im Oktober 1858. Bienen-Zeitung, št. 15, let. 2, str. 22.

Salehar, A., Gregori, J. (2010): Zapis o kranjski čebeli med leti 1857 in 1879: prispevek k bibliografiji s kratkimi izpiski, od Roschützove objave »Aus Unterkrain« (1857) do Pollmanove knjige »Werth der verschiedenen Bienenrassen und deren Varietäten, bestimmt durch Uhrtheile namhafter Bienenzüchter« (1879) [Elektronski vir]. Digitalna knjižnica Slovenije. (<http://www.dlib.si/v2/Default.aspx>, URN:NBN:SI:doc-VQOIPPOA), Rodica, Ljubljana, 26. 5. 2010, 129 strani.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1930

Prašički (5s, 7s), AŽ-panji (9s, 10s, 11s, 12s), AŽ-Kozinc 11+3, trietažni AŽ (9s, 10s), lipovi satniki, pitalniki Francič, distančni vložki

Po želji izdelamo tudi druge vrste panjev. Panji so iz masivnega smrekovega lesa, rogliččni (cinkani). Blago vam lahko pošljemo po hitri pošti.

**MIZARSTVO
KRŽE**
1930

Idrijska 10, 1360 Vrhnika
Telefon/faks: 01/ 755-13-17
GSM: 041 420 200
E-pošta: spelakrže@yahoo.com

Z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo 4% popust pri nakupu v vrednosti več kot 42 EUR.

Prodaja medenih pijač

Vprašanje:

Ali kot čebelar pavšalist lahko prodajam medene pijače (medeni liker, medico) in ali se moram registrirati na MKGP?

Odgovarja Tanja Magdič, svetovalka JSSČ za ekonomiko:

Kot čebelar lahko prodajate samo čebele (čebelje matice in čebelje družine) in čebelje pridelke, ki jih pridelate v panju (med, vosek, cvetni prah, matični mleček, surovi propolis), in sicer ne glede na to, na kakšen način ugotavljate davčno osnovo, **za predelavo** pa je v skladu z Uredbo o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji **potrebna registracija dopolnilne dejavnosti**. Dopolnilno dejavnost lahko registrirate na Upravni enoti, nato pa še na Davčnem uradu. Davčno osnovo lahko ugotavljate na podlagi normiranih odhodkov (70 % normiranih odhodkov) ali po dejanskih prihodkih in odhodkih. Pavšal velja samo za primarno dejavnost!

Mora pa biti **čebelar, ki se ukvarja s proizvodnjo sestavljenih živil (predelavo)**, ne glede na to kje jih prodaja, še **dodatno registriran na Ministrstvu za gozdarstvo in prehrano**. Na MKGP se morajo registrirati tudi tisti, ki prodajajo med in ostale čebelje pridelke redno na tržnici, preko interneta ali imajo registrirano svojo trgovino.

Po stari Uredbi o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji je registracija dopolnilne dejavnosti za čebelarje, npr. za predelavo medu in čebeljih pridelkov, kot je pridelava medenih pijač, mogoča tudi, če nimate zemlje. V pripravi pa je tudi že predlog nove uredbe, ki bo tudi čebelarjem omogočala širši izbor dopolnilnih dejavnosti, povezanih s čebelarstvom. ■

Bralce vabimo, da nam na naslov uredništva pošljejo svoja vprašanja s področja čebelarstva, mi pa si bomo prizadevali poiskati odgovore nanje

Uredništvo

ODMEVI

Rumena »kranjica«

Anton Zor

Leta 2003, ko je bil v Ljubljani kongres Apimondie, je bila na obisku pri mojem čebelnjaku skupina nemških čebelarjev. Pogovarjali smo se o tehnologiji čebelarjenja in o težavah, ki nas pestijo, med drugim tudi o mešanju čebeljih ras. Čebelar, ki ga ni več med nami, je pri pregledu mojih čebel takrat takoj opazil in izjavil: »V Sloveniji nimate več prave kranjske sivke. Imate že mešanico med italijanko in sivko.« Seveda se je potem razvila debata, saj takrat nisem bil prepričan, da govori resnico. Zdaj pa tudi sam ugotavljam, da je imel še kako prav.

Brez zadržkov lahko rečemo: »Zbogom slovenska sivka!« Marsikdo bi rekel, da je to pretiravanje. Seveda bo resničnost moje trditve kaj kmalu pokazala prihodnost. Zakaj tako črna napoved? Že od omenjenega srečanja sem z zanimanjem spremljal to problematiko. V pogovoru s čebelarji, ki so v svojem čebelnjaku že prej opazili čebele z enim rumeno obarvanim obročkoma, zdaj pa opažajo čebele z dvema rumenima obročkoma, sem slišal, da se je to pojavilo pri nekem čebelarju, v katerega bližino je čebelar prevaževalec iz Primorske pripeljal kar pre-

cej družin s čebelami, ki so imele rumene obročke. Seveda sem njihove trditve preveril tudi sam in ugotovil, da je temu res tako. Sprva se niti nisem zavedal globine tega problema.

Letos, ko nenavadno veliko prebeglih rojev preletava območje mojega čebelnjaka, se jih je nekaj usedlo blizu njega. Ogrebel sem jih, jih po navodilih dal za tri dni v karanteno in hkrati pri njih z oksalno kislino zatiral varoje, potem pa sem jih dodal mojim družinam. Seveda so bili ti roji majhni, da mi niso povzročali težav. Zadnji roj, ki sem ga ujel, pa je takoj pritegnil mojo pozornost, saj sem v njem opazil veliko rumenih čebel. Po tem sklepam, da je takih pobeglih rojev veliko in da so se že naselili tudi v naravi. Morda to pomeni, da so tudi matice v naravi že mešanega porekla.

Čebelarji s stacionarnimi čebelnjaki mi pravijo, da imajo tudi že sami čebele z rumenim zadkom. Janez Gregori je v Slovenskem čebelarju (2010, št. 5, str. 159) zapisal, da je treba v takem primeru takoj zamenjati matico, hkrati pa tudi, da za ta pojav ne smemo vedno kriviti matice. Se popolnoma strinjam, vendar se sprašujem, pri katerem vzrejevalcu dobiti

matice pristne kranjske čebele. Pri najboljši volji ne poznam takega vzrejevalca. Zakaj? Ker se je italijanska rasa že preveč razširila v našem prostoru.

Čeprav svoje matice sam vzrejam doma, vedno iz družin, ki so bile najboljše in tudi po mojem mnenju čiste sivke, opažam nekaj mešank. To pomeni, da so se morale matice v naravi oprasiti s troti, ki so potomci italijanske rase. To potrjuje mojo zgornjo tezo, da so italijanke oz. mešanke že v naravi ali pa v sosedovih čebelnjakih.

Na podlagi navedenega je razumeti, da se ta problem stopnjuje in ne zmanjšuje, kljub temu pa ga nekateri ne vidijo ali nočejo videti. Od kod ta problem? Brez zadržka lahko rečem, da je to krivda prevaževalcev. Že kar vidim jih, kako bodo skočili pokonci in zahtevali dokaze. Seveda oprijemljivih dokazov ni. Mogoče pa vendarle. Zakaj zdaj opazamo mešance dveh ras, če pa jih prej tisočletja ni bilo? Matice italijanske čebele morda kupi tudi kak naš čebelar, toda to je malo verjetno. Pa tudi, zakaj bi jih kupoval, če pa sta naša matica in čebela boljši, pridnejši in mirnejši? To, da so čebelarji že pred ča-

som opazili, da prevaževalci s paš pripeljejo domov rumene čebele, je zame dovolj jasen dokaz, od kod izvira ta žgoč problem.

V čebelnjaku lahko ta problem za nekaj časa hitro rešimo z zamenjavo matice. V širšem slovenskem prostoru pa je problem težje rešljiv. S tem se bomo pač morali sprijazniti. Očistiti v naravi družine, ki so mešanke italijanske rase, je tako rekoč nemogoče. Se mogoče motim? To bi bilo najlepše. Napako smo storili takrat, ko smo prevaževalcem dovolili voziti čebele v bližino meje z italijansko raso. Seveda je težko za to kriviti naše strokovnjake, ki tega niso predvideli. Lahko pa bi to ugotovili že pri prvem takšnem primeru, ki je nastal pred leti.

Če si bomo še naprej zatiskali oči, se lahko zgodi, da v prihodnje ne bomo imeli več prave kranjske čebele. Zato vse strokovnjake in ČZS pozivam, da poiščejo ustrezen prostor oz. rezervat, v katerem ne bi bilo vsaj 10 km nobene druge čebele, in vanj naselijo pravo slovensko sivko. To bi bila baza za poznejši čas, ko bi v slovenski prostor znova lahko naselili našo kranjico. ■

MLADI ČEBELARJI

»Čebela – ponos Bistričanov«

Mlada čebelarja in dijaka Srednje šole v Slovenski Bistrici Črtomir Kuhl in Urban Smolar sta februarja letos za »7. mednarodni festival Več znanja - več turizma« napisala 34 strani obsegajoč seminar z naslovom »Čebela – ponos Bistričanov«. Oba dijaka obiskujeta čebelarski krožek, katerega mentor je Norbert Jedlovčnik, že več let pa se udeležujeta tudi tekmovanja mladih čebelarjev.

Za to temo sta se odločila zaradi ljubezni do čebel ter njihove vse večje ogroženosti in odmiranja. Pri raziskovanju sta uporabila tako teoretične kot eksperimentalne metode. Na podlagi enajstih hipotez o poznavanju pomena čebel, ekološkem čebelarstvu, čebelnih pridelkih, apiterapiji in o čebelarskem turizmu sta zasnovala vprašalnik. Anketirala sta sto naključno izbranih dijakov bistriške srednje šole in starejših občanov v mestu in širši okolici. Opisala sta razširjenost kranjske čebele, poudarila njeno avtohtonost in opisala tudi njene rasne značilnosti. Ugotovila sta, da med Bočem in Pohorjem obstajajo štiri čebelarska društva s 120 člani. Na podlagi onesnaženih območij, ki sta jih na karti omejila s trikilometriskim pasom, ugotavljata, da so ustrezne razmere za ekološko čebelarstvo samo na obronkih Pohorja. Opozarjata tudi na visoko kakovost slovenskega medu, naravni pojav

kristalizacije medu in na škodljive vplive, ki povzročajo slabšo kakovost. Primerno pozornost in obseg namenjata tudi drugim čebeljim pridelkom.

Odgovori na anketna vprašanja so pokazali, da npr. samo 4 % vprašanih dijakov in samo 3,3 % odraslih redno uživa med. Pri čebelarjih kupuje med 76,7 % odraslih in 44 % dijakov. Čebelarski turizem pozna 32 % dijakov in 26,7 % odraslih. Na vprašanje, ali izginjanje čebel lahko povzroči težave pri preskrbi s hrano, je pritrdilno odgovorilo 10 % dijakov in 33 % starejših. Avtorja sklepata, da je informiranost o pomembnosti čebel za pridelavo hrane še majhna in v nasprotju s predvidenim.

V zadnjem delu naloge sta predlagala nekatere možne turistične poti med Pohorjem in Bočem z vključitvijo čebelarstev. Tamkajšnje občine se namreč lahko pohvalijo z izjemnim naravnim bogastvom, zanimivo kulturno dediščino in z dokaj razvitim čebelarstvom. Vse te dejavnike bi bilo treba povezati, ovrednotiti in vključiti v turistično gospodarstvo.

Prav gotovo bodo ugotovitve te raziskovalne naloge še odmevale v prostoru in spodbudile odgovorne k povezovanju tistega, kar že imamo, in k iskanju novih vsebin. Čestitamo!

Norbert Jedlovčnik

Edinstven šolski projekt o čebelah na OŠ v Negovi

OŠ dr. Antona Trstenjaka je v Negovi edina ustanova, ki v svoji športni dvorani sprejme večje število obiskovalcev. Tako je bilo tudi na sklepni prireditvi šolskega projekta o čebelah in vsem, kar je v zvezi z njimi. Na prireditvi, ki so jo pripravili v prvi polovici leta 2010, so se zbrali številni obiskovalci in gostje, med njimi predsednik ČZS Boštjan Noč, predsednik ČZD Pomurje dr. Stanko Kapun, župan in podžupan občine Gornja Radgona Anton Kampuš in Dušan Zagorc, častni občan občine Gornja Radgona, sicer domačin Slavko Lončarič, predsednik KS Negova Mirko Rožman, predstavniki sosednjih čebelarških društev, mentor krožkarjev na OŠ v Negovi Jože Kramberger, medena kraljica Nataša Bukovec in še kdo. Prireditev, ki jo je vodila Nataša Šamperl, je s pozdravnim nagovorom odprla ravnateljica šole ga. Slavica Trstenjak.

Prireditev je zaznamoval bogat kulturni program, ki so ga pripravili Janja Šinko, Helena Šamperl, Karina Matjašič, učitelji razredne stopnje in ravnateljica šole Slavica Trstenjak. Celoten program je bil namenjen čebelarstvu, ekologiji, skrbi za naravo in ohranjanju narave. Za svoje prijetne nastope so bili nastopajoči nagradjeni z glasnimi aplavzi.

Obiskovalce in organizatorje prireditve je nagovoril predsednik ČZS Boštjan Noč. Kot je dejal, je bil ob prihodu na šolo prijetno presenečen, saj so ga z vsakega šolskega okna pozdravljale čebelice. Po njegovem je to edini tako obsežen projekt o čebelah v Sloveniji. Šoli, učencem in njihovim mentorjem je čestital za tako lepo in bogato prireditev, ki bo mlade spodbujala k ohranjanju narave in tako tudi

Foto: Ludvik Kramberger

Sklepna prireditev projektnega tedna o čebelah na OŠ dr. Antona Trstenjaka v Negovi

čebel, ki so sestavni del ekosistema. Šolo, učence, mentorje in ravnateljico je pohvalil tudi župan občine Gornja Radgona in poslanec v državnem zboru Anton Kampuš, ki je dejal, da je projekt o čebelah vreden pohvale, saj vsebuje tudi koristne napotke za ohranjanje čebel in narave. Izrazil je veselje, da šola tudi ob pomoči čebelarškega krožka vzgaja bodoče čebelarje. Ob tem je primerjal pridnost čebele in slovenskega človeka. Ob sklepnem dnevu projekta so na šoli izdali tudi »mali« zbornik z naslovom »Čebelice, naše prijateljice«, katerega avtorji so učenci, ki so sodelovali v projektu. Po prireditvi so si obiskovalci lahko ogledali še razstavo čebeljih pridelkov, obiskali čebeljo tržnico in čebelarstvo delavnico ter se udeležili predavanja Maje Smodiš Škerl o čebelarstvu.

Ludvik Kramberger

OBLETNICE

Križevski čebelarji podelili častne čebelarске diplome

ČD Ivana Jurančiča Križevci pri Ljutomeru je bilo ustanovljeno pred 112 leti. Gre za društvo, ki združuje 20 čebelarjev iz občine Križevci pri Ljutomeru in sosednjih krajev, vodi pa ga neutrudni predsednik Marjan Topolnik. Društvo je sicer od svojih začetkov do danes zelo napredovalo, predvsem na področju pridelave in trženja medu. Njegovi člani so ponosni na svoj čebelarški dom v Križevcih pri Ljutomeru. Avgusta letos je društvo v sodelovanju s čebelarstvo-

turistično kmetijo Jožeta Šalamuna v Banovcih pripravilo srečanje čebelarjev.

Še prej pa so se čebelarji in čebelarke zbrali v dvorani Terme Banovci in slovesno zaznamovali 112-letnico obstoja svojega čebelarškega društva. Ob tej priložnosti so zaslužnim čebelarjem prvič podelili častne diplome. Prejeli so jih čebelarji, ki izpolnjujejo posebne pogoje, tj. da so stari več kot 80 let in da imajo posebne zasluge za razvoj čebelarstva

Foto: Jože Žerdin

na Murskem polju. S svojo navzočnostjo so prireditelji počastili tudi medena kraljica Nataša Bukovec, podpredsednik ČZD Pomurja Branko Bratinščak ter župani okoliških občin. Dobitniki prvih častnih diplom so Anton Slavič, Matija Žunič, Albin Jandl in Franc Zmazek, žal že preminuli.

Za vse tri navzoče čebelarje – dobitnike diplom je značilno, da negujejo ljubezen do čebel in čebelarstva, vsi so zgled marljivosti, po kateri se odlikujejo tudi čebele, saj vsi čebelarji še v pozni jeseni svojega življenja. Čebelarji namreč opravljajo plemenito in nesebično delo, svoje bogato čebelarstvo znanje pa prenašajo mladi rod.

Jože Žerdin

110 let organiziranega čebelarstva v Rogatcu

Avgusta letos smo čebelarji ČD Rogatec praznovali 110. obletnico združitve takratnih čebelarjev iz okoliških krajev v društvo oz. začetka organiziranega delovanja. Slovesnost se je začela s popoldansko mašo, ki jo je v cerkvi sv. Jerneja daroval naddekan Andrej Grobelnik. Med bogoslužjem je g. Grobelnik ob navzočnosti praporov sosednjih čebelarških društev Rogaška Slatina, Podčetrtek in Šmarje pri Jelšah ter čebelarških društev Sevnica, Maribor Tabor in Čebelarke zveze spodnje Savinjske doline blagoslovil naš novi prapor, ki ga je izdelalo družinsko podjetje Vidmar iz Tacna.

Slavje se je nadaljevalo v Kulturnem domu v Rogatcu. Vse navzoče, med katerimi je bil tudi predsednik ČZS g. Boštjan Noč, je nagovoril predsednik ČD Rogatec g. Jože Polajžer. V svojem govoru je na kratko predstavil začetke čebelarstva v Rogatcu in čebelarje, ki so leta 1900 ustanovili društvo. To so bili: nadučitelj Simon Sekirnik, nadučitelj Martin Sotošek, šolski vodja Karl Wretzl, zidarSKI mojster Leopold Berc ter kmeta Jakob Fišer in Anton Drobinc. Kot je povedal predsednik, so se med vojno izgubili vsi zapisi o dotedanjem delovanju društva, omenil pa je tudi najpomembnejšega moža v zgodovini društva – g. Antona Stefancioso, ki je rogaškim čebelarjem predsedoval kar 56 let.

Poudaril je še, da je ČD Rogatec eno izmed najstarejših čebelarških društev v okolici in da je v svoji zgodovini doživelo veliko lepih in tudi nekaj slabih dogodkov. Tako se je spreminjalo tudi število članov. V najtežavnejših časih jih je bilo le deset, v šestdesetih letih, ko je bilo društvo najštevilčnejše, pa jih je bilo kar 35. Zdaj je v društvu včlanjenih 16 čebelarjev in ena čebelarka, poleg tega pa ima tudi enega častnega in dva pridružena člana, to sta največji slovenski čebelar g. Janko Pislak in čebelarSKI mojster Silvo Posl. Razen enega vsi čebelarji v tipičnih

Foto: Slavko Pavlovič

slovenskih AŽ-panjih, skupaj pa imajo približno 450 čebeljih družin, seveda brez čebeljih družin g. Pislaka in g. Posla.

V nagovoru je g. Noč poudaril pomen ohranitve čebel za naše okolje, ob tem pa je opozoril, da bi morala v promocijskih gradivih, ki jih pripravljajo različna turistična društva, svoj prostor dobiti tudi kranjska čebela.

Po razvitu prapora, ki sta ga razvila župan občine Rogatec g. Mikolič in predsednik ČD Rogatec g. Polajžer, je sledila podelitev odličij A.J. III. in II. stopnje najzaslužnejšim članom društva. Prav tako je ČD Rogatec podelil priznanje ČZS Občini Rogatec in Zavodu za kulturo, turizem in razvoj Rogatec za dolgoletno pomoč na področju razvoja čebelarstva. Predsednik ČZS g. Noč pa je našemu čebelarSKemu društvu izročil odličje A.J. I. stopnje, ki ga je prevzel predsednik rogaških čebelarjev.

Po slavnostnem delu je sledila še predstavitev zbornika »110 let čebelarstva v Rogatcu«, ki smo ga izdali rogaški čebelarji. V okviru slovesnosti smo skupaj z Društvom žena Rogatec pripravili tudi zanimivo čebelarSKO razstavo in degustacijo različnih dobrot.

Slavko Pavlovič

40 let čebelarskega društva Kanal Brda

Pred 40 leti, natančneje 8. marca 1970, je bil na občnem zboru v Kanalu sprejet sklep o združitvi dveh čebelarških društev v Brdih v eno, ki se bo po novem imenovalo ČD Kanal Brda. Tedanji napredni čebelarji so ugotovili, da bodo s skupnimi močmi in združeni lažje predstavljali napredno primorsko čebelarstvo, tako da bo društvo postalo zgled vsem preostalom društvom v tedanji Jugoslaviji.

Kanalci smo imeli že tedaj – in tako je še zdaj – idealno čebeljo pašo na lipi, znano pa je, da je lipov med najbolj iskan med na italijanskem tržišču. Znano je tudi, da je uživanje lipovega medu zelo priporočljivo ob najrazličnejših prehladih. Na rodovitni zemlji v Brdih – deželi vina – pa uspeva tudi akacija, iz katere čebele pridelajo najkakovostnejši med v vsej Evropi. Da je to res, je pokazalo tudi letošnje svetovno ocenjevanje meda v Semiču, kjer so naši čebelarji osvojili veliko priznanj in tudi zlatih medalj. Brez dvoma si čebelarji Edi Golob, Marjan Jericijo, Oskar Kristančič, Alojz Kodermac in Branko Planinšek zaslužijo vse pohvale. Brda so za čebelarje idealen kraj, zato želijo številni svoje čebele pripeljati tja na pašo. Pri nas je bogata tudi paša na kostanju – kostanjev med je zelo zdravilen in zato tudi iskan pri porabnikih –, na regratu in češnjah – češnjevi med je postal v zadnjem času pri kupcih pravi hit. Vse te sortne medove je mogoče dobiti pri čebelarjih iz Kanala in Goriških brd.

Prebivalstvo Brd se je s čebelarstvom ukvarjalo že v 17. stoletju, saj obstajajo zapisi, da je na to območje prihajala iskat med gospoda z Dunaja in iz Furlanije. Tedaj je bil med zelo iskan, saj je bil edino zdravilo za številne človekove tegobe. Člani ČD Kanal Brda si prizadevamo, da bi naše društvo v pri-

Foto: Zmago Štucin

hodnje postalo še prijaznejše in še bolj prijateljsko, skratka, društvo, katerega delo bo prepoznavno, čebelarji pa bomo poskrbeli, da bodo kupci uživali neoporečen med.

22. oktobra 2010 smo ob praznovanju 40-letnice nastanka ČD Kanal Brda oz. združitve dveh čebelarških društev v vinski kleti Dobrovo v Goriških brdih najzaslužnejšim čebelarjem podelili odličja Antona Janše. Odličja II. stopnje so prejeli: Roman Ušaj, Emeran Simčič, Branko Vidič in Andrej Kragelj, odličja III. stopnje pa: Marjan Jericijo, Branko Planinšek, Marjan Kovačič in Peter Schilling. Poleg tega so nekateri zaslužni člani prejeli še društvena priznanja.

Ob tej priložnosti naj se iskreno zahvalim vsem članom društva in vsem drugim, ki so pomagali pri pripravi praznovanja 40-letnice ČD Kanal Brda, prav tako pa tudi vsem čebelarškim društvom, ki so se udeležila našega praznovanja. Sicer pa so pri nas zazeleni in dobrodošli vsi slovenski čebelarji!

Zmago Štucin, predsednik ČD Kanal Brda

Spoštovane čebelarke in cenjeni čebelarji!

Obveščamo Vas, da tudi letos ponujamo **pakiran in nepakiran med** pridelan v Sloveniji vrhunske kakovosti po ugodnih cenah. Med Vam lahko natočimo tudi v našo embalažo.

Za dodatne informacije pokličite na tel.: 02/796 10 51.
info@cebelarstvo-pislak.si • www.cebelarstvo-pislak.si

Čebelarstvo PISLAK
Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju

Slovenski šampioni medu in medenih pijač

V okviru letošnjega Foruma o apiterapiji in kako-
vosti čebeljih pridelkov sta potekali tudi svetovni oce-
njevanji medenih pijač v Mariboru in medu v Semiču.
Z uvrstitvami slovenskih čebelarjev na obeh tekmo-
vanjih je naša država dokazala, da premore odlične
čebelarje, ki pridelujejo vrhunski med oz. izdelujejo
vrhunske medene pijače. Doseči uspeh na svetov-
nem ocenjevanju je velika čast in priznanje, zato na
kratko predstavljamo Slovence, ki so prejeli šampio-
ne oz. zlate medalje.

Jože Pikelj, šampion za penečo medico

Z medenimi pijača-
mi sem se začel ukvarjati
pred desetimi leti, ko je
ČD Zagorje organiziralo
tečaj izdelavi medice, ki
ga je vodil g. Vlado Vogri-
nec. Tudi moj oče je prej-
že kdaj pripravil medico.
G. Vogrinec je postal moj
mentor, brez katerega mi
ne bi uspelo. Včlanil sem
se v mariborsko Društvo iz-
delovalcev medenih pijač,
katerega delo je zelo kako-
vostno in ki svojim članom
posreduje navodila za izdelavo. Kmalu sem vzorce
pijač začel pošiljati tudi na tekmovanja in dosegel
sem prve uspehe. Ko so v društvu začeli izdelovati
penečo medico, sem se tem izdelovalcem pridružil
tudi sam in pripravil prvo serijo, ki je tudi zmagala
na svetovnem ocenjevanju. Menim, da je preprosto
treba tvegati in se preizkusiti. Svetujem tudi, da se
zainteresirani udeležujejo tovrstnih usposabljanj in
da se včlanijo v Društvo izdelovalcev medenih pijač.

Čebelarstvo Slanič, šampion za medeni liker

Letos mi šampion za
medeni liker, ki sva ga iz-
delala z žal pokojnim mo-
žem, pomeni veliko več. To
je nagrada za vse. Delati
je treba s srcem, in to ne
samo medene pijače, amp-
pak vse, kar je povezano
s čebelami. Potem uspeh
ne izostane. Delo zgolj za
gmotno korist ni prava pot.
Z možem sva vedno delala
s srcem in se veselila ob
uspehih, to veselje pa sva

vedno delila tudi s prijatelji. Pri delu je treba uporabiti
prvovrstne sestavine, v tem primeru prvovrstna med
in žganje.

Franc Oder, šampion za medico

Z medico se
ukvarjam od leta
1993. Delo sem
začel s starimi
recepti, potem
pa sem jih počasi
razvijal in pove-
čeval kakovost
te pijače. Leta
2000 je bil prvič
organiziran semi-
nar o izdelavi me-
denih pijač, na katerem sem pridobil osnovna zna-
nja, že leta 2001 pa sem se udeležil vseslovenskega
ocenjevanja. Na ocenjevanjih smo dobili povratno
informacijo strokovnjakov enologov, ti pa so bili brez
dvoma spodbuda za vse izdelovalce medenih pijač.
Tokratni šampion je vrhunec v eksperimentiranju
s pijačami. Šampiona za medico iz kostenjevega
medu sem sicer prejel že štirikrat. Proces poveče-
vanja poznavanja in trženja je počasen, kljub temu
pa se povpraševanje vendarle počasi povečuje. V
Sloveniji je veliko usposobljenih čebelarjev. Priporo-
čam, da čebelarji svojo dejavnost z vidika zanimivosti
in ekonomike razširijo še na dopolnilne dejavnosti.

Joži in Anton Cirer, zlata medalja za gozdni med

Skupaj čebelariva s
120 gospodarskimi druž-
inami, na ocenjevanjih pa
sodelujeva že 20 let. Prvič
sva se udeležila ocenje-
vanja, ki ga je izvedlo ČD
Ljubljana Moste-Polje, lani
sva se udeležila tudi oce-
njevanja v Gornji Radgoni,
vsa leta pa sodelujeva na
ocenjevanjih v Semiču. Ti-
sti, ki daje svoj med v oce-
njevanje, mora poznati svoj
kraj, saj se kakovost spreminja od kraja do kraja.
Treba je biti pravočasno na paši in pravočasno točiti,
kajti le tako bo iztočen čist sortni med. Kakovostne
parametre moraš upoštevati že sam in v ocenjeva-
nje poslati samo najboljše med. Za gozdni med je
po mojem mnenju najboljše območje Krma. Zlata
medalja za gozdni med mi pomeni predvsem to, da

vem, kako je ovrednoten moj pridelek. Veliko mi tudi pomeni, da lahko z objektivno oceno strokovnjakov prepričam kupce o kakovosti svojega medu.

Gregor Lužar, 2. mesto v skupni razvrstitvi za akacijev med in zlata medalja za hojev med

S približno 300 čebeljmi družinami čebelarim že 18 let in vsa ta leta se redno udeležujem tudi ocenjevanj. Nagrada je vsekar priznanje in potrditev kakovosti mojega dela. Sicer pri medu vse potrebno naredijo čebele same, sam pa samo poskrbim, da v procesu pridelave ohranim njegovo kakovost. Po mojem je velika škoda, da dogodek v Semiču ni bolj odmeval v slovenskih medijih.

Dušan Milinkovič, 3. mesto v skupni razvrstitvi za akacijev med

Doseženi uspeh na svetovnem ocenjevanju za najboljši med je poplačilo za ves trud, ki sem ga vložil v čebelarstvo. Z osvojitvijo pokala za tretje mesto se mi je dvignil »rejting«. Klicali so me ljudje iz različnih delov Slovenije in kupili moj med, pozneje pa so se zanj zahvaljevali in ga hvalili. Če želi čebelar doseči uspeh, mora poskrbeti za

higieno v panju, v točilnici in pri skladiščenju. Satje mora biti čim mlajše, po možnosti deviško. Za točenje brezhibnega akacijevga medu je treba imeti satje, iz katerega nikoli prej ni bil točen kostanjev med.

Julij-Anton Gaberšček, zlata medalja za lipov med

Čebelarim od leta 1963 in imam povprečno po 40 čebeljih družin v AŽ-panjih. Prejeta zlata medalja za najboljši lipov med mi je v veliko zadoščenje. Priznanje sem že izobesil v svojem čebelnjaku, poleg tega pa sem oblikoval tudi posebno zlato znamko za kozarce za med. Zame je nagrada tudi, da so analize pokazale majhno vsebnost vode, pravilno električno prevodnost in skoraj nič ostankov. Na Tolminskem je najbolj znan prav lipov med. Na tekmovanje sem poslal vzorec s prvega točenja lipovega medu, ki je bil brez vsakršnih primesi, in takoj sem vedel, da je to dober med. Pri ocenjevanjih ne smemo gledati na pristojbino, temveč moramo tudi nekoliko tvegati.

Maksimiljan Prah, zlata medalja za kostanjev med

Čebelarim že 22 let. Zdaj skrbim za 150 čebeljih družin v dveh stacionarnih in enem prevoznem čebelnjaku. Zlata medalja za kostanjev med mi pomeni veliko, saj je to za območje Haloz, na katerem je bil ta med pridelan, dokaz, da je narava neokrnjena in da je tam mogoče pridelati vrhunski med. Zdaj sem oblikoval tudi posebno nalepko za kozarec in na njej opozoril na zlato medaljo. Kupci so navdušeni, med se bolje prodaja in tudi po višji ceni. Brez dvoma je med treba poslati v ocenjevanje, saj se nobenemu slovenskemu čebelarju ni treba sramovati njegovega pridelka. Če medu ne pošleš v ocenjevanje, ne moreš vedeti, kaj imaš. Žalosti me, da se ocenjevanj medu ne udeležuje večje število čebelarjev.

Stanislav Serušnik, zlata medalja za smrekov med

Čebelarim od svojega 10 leta, ko mi je oče podaril prve tri čebelje družine in me navdušil za čebelarjenje. Od takrat je že trideset let. Pred 20 leti je oče umrl, od takrat čebelarim v spomin na očeta, pa tudi zato, da ne bi obveljal rek, da ko umre gospodar, umrejo čebele z njim. Nikoli nisem čebelaril iz razloga, da bi od čebel karkoli imel, pač pa bolj iz nekakšnih altruističnih razlogov. Vse doslej se ocenjevanj nisem udeleževal. Letos sem se prvič udeležil ocenjevanja v Semiču. Letošnji med se mi je zdel drugačen, bolj kakovosten. Zanimivo pri tem je, da so bile maja in junija razmere za čebelarjenje zelo slabe, veliko čebeljih družin je rojilo, julija pa so te iste družine celo napolnile medišča. Ta med je bil zelo kakovosten, zato sem ga poslal v ocenjevanje. Da sem prejel zlato medaljo, je zame osebno izjemno velika čast in priznanje za dosedanje delo. Zaradi zlate medalje se je nekoliko povečala prodaja medu, saj so kupci nagajeni med kupovali tudi iz radovednosti. Medalja je tudi dokaz, da je okolje naravno in zdravo, to pa brez dvoma prispeva k temu, da je pridelek prvovrsten.

MB

Toskanski teden medu

»Settimana del Miele« ali po naše Teden medu se imenuje vsakoletna mednarodna čebelarstva prireditev, ki je letos že štirinajdesetič po vrsti od 10. do 12. septembra potekala zunaj in znotraj stare utrdbe v kraju Montalcino v Toskani. Združenje čebelarjev mesta Siena, pokrajin Grosseto in Arezzo (dve izmed desetih pokrajin, ki sestavljajo italijansko deželo Toskano) je tudi letos pripravilo prireditev, ki je bila zanimiva za širok krog obiskovalcev.

Strokovna srečanja in konferenco je spremljal bogat in raznovrsten program, ki je bil, če sodimo po številnih domačih in tujih obiskovalcih, zelo pomemben tako za regijo kot tudi za celotno Italijo. Poleg razstav čebelarstva opreme ter raznovrstne strokovne literature so potekale vodene degustacije medu posameznih čebelarjev, predvsem iz Italije. Največ so ponujali akacijevega, kostanjevega, sončničnega, gozdnega in cvetličnega medu ter medu iz rese in sivke, redkejša pa so bile izbrane vrste, na primer medu volčjega boba, travniške detelje in lucerne. Nekaj predstavnikov čebelarjev je razstavljalo raznovrstne medove ter izdelke iz medu celo iz Francije, Portugalske, Grčije Španije in z Malte.

Vse izdelke je bilo mogoče tudi kupiti. Cene medu in čebeljih izdelkov ter izdelkov iz medu so podobne cenam pri nas v Sloveniji. Na stojnicah so ponujali tudi številne slaščice iz medu, bombone, kozmetične izdelke in druge tipične proizvode pokrajine, kot so siri, vina, oljčno olje, mesnine, lončarski izdelki in drugo. Obiskovalci so se največ zadrževali ob stojnici z medom s tartufi. Kivijev med, pomaranč-

Foto: Ratko Cerovšek

Medovi z različnimi dodatki

ni med in drugi predelani sadni medovi pa že kažejo na modni trend, ob katerem se poraja vprašanje, kaj je še naravno in kje ima komercializacija svoje meje.

Veliko zanimanje obiskovalcev je bilo namenjeno priložnostni slikarski razstavi olj in akvarelov Adriana Pacchierija »Svet čebel«, ki so jo ob tej priložnosti odprli v stolpu trdnjave. Pod istim naslovom so organizatorji pripravili tudi razstavo fotografij, na kateri so posamezniki lahko glasovali za najboljši fotografski posnetek.

Ob tej priložnosti je celotno mesto živelo s prireditvijo, saj so bili vsi trgi, trgovine in izložbe okrašeni v znamenju čebelarstva praznika. Povsod je bilo mogoče kupiti toskanski med ter druge značilne živilske izdelke te dežele in izdelke domače obrti.

Jožica Cerovšek

Ambroževa sv. maša v Gornjem Gradu

Čebelarstvo društvo Gornji Grad vse slovenske čebelarje obvešča, da bo zahvalna sveta maša v počastitev našega zavetnika sv. Ambroža 5. decembra 2010 ob 10. uri v romarski cerkvi Marije Zvezde v Novi Štifti pri Gornjem Gradu. Po

bogoslužju bo tudi družabno srečanje. Vabljeni vsi čebelarji in ljubitelji čebelarstva. Zaželeno je, da se čebelarstva društva maše udeležijo s svojimi prapori.

UO ČD, Gornji Grad

Ambroževa sv. maša v Dobu pri Domžalah

V farni cerkvi v Dobu pri Domžalah bo v nedeljo, 12. decembra 2010, ob 10. uri, sveta maša v spomin na svetega Ambroža. Ob tem tradicionalnem srečanju čebelarjev bo tudi blagoslov čebeljih

pridelkov. Vljudno vabljeni praporščaki s prapori ter vsi čebelarji in čebelarke!

ČD Domžale, družina Krtina

Ekološki zgledi vlečejo – na ekskurzijo

ČD Domžale oz. njegova družina Krtina je za svoje članice in člane organizirala strokovno ekskurzijo na ekološko kmetijo Plavica v kraju v Cerovec na Dolenjskem. Na njej se upokojenca Jože in Zvonka Majes na treh hektarjih kmetijskih površin že več let ukvarjata z gojenjem zdravilnih rastlin. Po pozdravu nam je g. Jože predstavil delo z zdravilnimi rastlinami, ob tem pa je povedal, da je z ekološkim gojenjem rastlin, nabiranjem, sušenjem, pakiranjem različnih mešanic čajev in z izdelavo različnih krem in tinktur zelo veliko dela. Veliko časa porabi tudi za različna predavanja po vsej Sloveniji, pisanje strokovnih člankov za revije in za pripravo nasvetov o učinkovitosti in uporabi zdravilnih rastlin po radiu in televiziji. Na kmetiji gojijo več kot štiristopetdeset zdravilnih rastlin, veliko pa jih naberejo tudi v neokrnjeni naravi.

Čebelarjem je svetoval, kako naj uporabljajo naravna sredstva oz. čaje tako za zdravljenje ljudi kot tudi čebel. Ker si je toliko zanimivih nasvetov težko zapomniti ali si jih zapisati, smo pri njem lahko kupili tudi knjižico z nasveti in recepti za posamezne težave pri zdravlju ljudi in čebel. Te bodo čebelarji doma še prebirali in iz njih črpali znanje za svoje težave. Kot je poudaril g. Jože, je na njegovi, sicer majhni kmetiji več dela, pa tudi večji zaslužek, kot na kmetiji, ki obsega petdeset hektarjev zemljišč in na kateri je dvesto glav živine. Po predavanju nas je popeljal še med grede zdravilnih rastlin, da bi si zapomnili vsaj tiste, ki so najbolj razširjene tudi v našem domačem okolju.

S kmetije Plavica smo se čebelarji z avtobusom odpravili na obisk k članu ČD Domžale Antonu Godcu v Zgornjo Jevnico. Že vnaprej smo se namreč dogovorili, da bomo tam pripravili naše spomladansko srečanje. V prijetnem domačem okolju pod kozolcem toplarjem smo najprej govorili o zimskem preživetju naših čebeljih družin. Vsak čebelar je po-

vedal, koliko njegovih čebeljih družin je preživel zimo oziroma koliko jih je odmrlo, skupno število odmrlih družin pa je skrb zbujajoče. Članom našega društva je namreč čez zimo odmrlo skoraj polovica čebeljih družin, vzroki tega pojava pa so bolj kot ne neznani. Verjetno gre največji del krivde pripisati varojam in različnim sistemskim pesticidom, ki jih uporabljajo v kmetijstvu, npr. Gauchu in Ponchu. Gre za fitofarmacevtski sredstvi (FFS), ki ju nanesejo na semena različnih kmetijskih kultur in ki vsebujeta ne-onikotinoide. Kot je znano, te snovi občutno vplivajo na živčni in gibalni sistem živih bitij. Zaradi tega večina žuželk odmre že na polju, če pa čebele majhne količine FFS vendarle prinesejo v panj kot zimsko zalogo v krmi, pa s prehranjevanjem čez zimo počasi odmre celotna čebelja družina. Vse to so raziskali in dokazali v nekaterih inštitutih po svetu.

Foto: Viktor Svetlin

Med gredicami zdravilnih zelišč

Eden izmed od čebelarjev je glasno razmišljal: »Če bi bilo tako katastrofalno hudo v poljedelstvu, kot je letos v čebelnjakih po Sloveniji, bi bila razglašena huda naravna nesreča, ker pa je škoda v čebelarstvu, pa seveda od tega ni nič.« Zaradi velikih zimskih izgub čebeljih družin je bilo spomladi na cvetju sadnega drevja zelo majhno število čebel, zato je bila slaba tudi oprasitev. O tem nam poročajo številni občani in nas sprašujejo, kje so letos čebele, da je sadno drevje skoraj brez plodov. Če se bo to nadaljevalo tudi v prihodnje, bo bolje, da vrtničarji namesto sadnega drevja po vrtovih sadijo smreke ali druga eksotična drevesa, saj teh ne bo treba škropiti (zato tudi ne bo zastrupitev čebel) ali obirati njihovih plodov, v trgovinah pa bodo lahko pod zavajajočimi lučmi nabrali lepo sadje neznane izvora in kakovosti, prav tako pa bodo lahko kupili tudi takšne medove.

Viktor Svetlin, ČD Domžale

Izdelava ognjičevega mazila

Foto: Viktor Svetlin

Škofjeloški čebelarji imamo dom čebelarjev

Čebelarско društvo Škofja Loka je bilo ustanovljeno leta 1905, ko je šlo 22 članov, takrat naprednih čebelarjev s širšega loškega območja. Zdaj je vanj včlanjenih 129 čebelarjev. Društvo je bilo v vsej svoji zgodovini zelo dejavno, čebelarji pa so najbolj pogrešali svoje lastne prostore, ki bi jim omogočili boljše in lažje društveno delo. Prelomno je bilo leto 2000, ko je občni zbor društva sprejel sklep, da si zgradimo svoj dom. Sledilo je obdobje iskanja in nakupa zemljišča, pridobivanja dovoljenj in soglasij.

Leta 2005, dan po praznovanju 100-letnice ČD Škofja Loka, smo loški čebelarji poprijeli za delo in v naselju Brode pri Škofji Loki začeli graditi svoj dom. V teh petih letih smo zgradili sodobno opremljen dom. V njegovih kletnih prostorih smo uredili prostor za izvajanje čebelarskih delavnic, v pritličju je osrednji društveni prostor, v katerem sprejemamo tudi naše goste in jim v razstavnem paviljonu predstavimo čebelje pridelke in izdelke, v mansardi pa je sodobno opremljena predavalnica, ki sprejme do 70 slušateljev.

Uradno smo Dom čebelarjev Čebelarskega društva Škofja Loka odprli 19. junija 2010. Že dan pred tem smo organizirali dan odprtih vrat. Ob tej priložnosti smo obiskovalcem pokazali čebelarsko opremo, pripravili smo degustacijo medov in skupaj z Alenko Lotrič tudi delavnico izdelovanja dražgoških kruhkov. Na slovesnosti ob odprtju doma je predsednik Čebelarskega društva Škofja Loka g. Marijan Novak povedal, da so z novim domom ustvarjene vse možnosti za nov čebelarski razvoj tako domačih kot tudi drugih čebelarjev na Gorenjskem. Navzoče sta nagovorila še župan občine Škofja Loka g. Igor Draksler in predsednik Čebelarske zveze Slovenije g. Boštjan Noč. V kulturnem programu so nastopili učenci OŠ Cvetka Golarja iz Škofje Loke, tamburaška skupina Bisernica iz Reteč, mlada harmonikarja Jan Starman in Štefan Triler, dom in društveni prapor pa je blagoslovil Matija Selan iz župnije Sv. Jakoba v Škofji Loki.

Foto: Aleš Demšar

Po tem dogodku pa škofjeloški čebelarji nismo obstali križem rok, saj smo se nemudoma lotili še postavitve povsem novega čebelnjaka, ki zdaj že stoji neposredno ob domu čebelarjev. Čebelnjak, v katerem bo prostora za 12 čebeljih družin, je namenjen predvsem za promocijske in izobraževalne dejavnosti društva.

Dom čebelarjev ČD Škofja Loka je uspeh vseh loških čebelarjev, ki so za doseg cilja žrtvovali številne proste ure, pa tudi veliko finančnih in materialnih sredstev. Dom, na katerega smo danes vsi ponosni, je tako dosežek čebelarjev kot tudi širšega družbenega okolja, ki je čebelarjem priskočilo na pomoč. Prizadevnost društva so opazili tudi na Občini Škofja Loka, ki je julija društvu podelila visoko občinsko priznanje – srebrni grb Občine Škofja Loka.

Na koncu pa še predlog za izlet: ker je dom čebelarjev namenjen vsem, vabimo vse slovenske čebelarje, da nas ob priliki obiščete. Z veseljem in ponosom vam bomo predstavili naše društvo, naše nove prostore in dejavnosti, s katerimi se ukvarjamo, saj si želimo, da bi naš dom postal tudi prostor, v katerem se bomo srečevali in spoznavali vsi slovenski čebelarji ter si izmenjevali izkušnje in mnenja. S tem bomo vgradili vsak svoj kamenček v mozaik povezovanja slovenskih čebelarjev in napredka slovenskega čebelarstva.

Marijan Novak, ČD Škofja Loka

Brunk – 4. Ambrožev pohod in sveta maša

Čebelarji iz Radeč, Šentjanža in Sevnice vas vabimo, da se v soboto, 11. decembra 2010, udeležite 4. Ambroževega pohoda na Brunk nad Radečami, kjer bo tudi sveta maša. Start pohoda bo ob 8. uri pri gostišču Strnad na Hotemežu. Hoje, ki ni naporna, je za nekaj več kot uro. Ob 10. uri

bo na Brunku zahvalna sveta maša v čast čebelarskemu zavetniku svetemu Ambrožu. Informacije po tel.: 041/668 305 (g. Gregor Bregar). Vabimo vas na pohod in udeležbo pri sveti maši. Več nas bo, lepše bo!

ČD Radeče

Razvitje prapora RČZ Petra Pavla Glavarja

Regijska čebelarstva zveza Petra Pavla Glavarja je v soboto, 2. oktobra 2010, razvila svoj prapor. Ta regijska zveza se je razvila iz pobude za sodelovanje in skupno nastopanje vseh tamkajšnjih čebelarskih društev, ki je bila predstavljena in zasnovana leta 1990. Leta 1995 so predstavniki dolenskih in belokranjskih čebelarskih društev dotlej neformalno obliko sodelovanja preimenovali in organizirali v Klub dolenskih in belokranjskih čebelarjev, za predsednika pa izvolili idejnega vodjo te združitve, g. Ivana Somraka.

Klub je v letih 2001 in 2002 prerasel v Čebelarstvo zvezo »Petra Pavla Glavarja« Dolenjske in Bele krajine, v kateri se je združilo 19 čebelarskih društev iz obeh regij. Po izstopu ČD Črnomelj, ČD Metlika in ČD Semič iz regijske zveze se je zveza preimenovala v Regijsko čebelarstvo zvezo Petra Pavla Glavarja, njeno preimenovanje in nov statut pa so aprila 2010 sprejeli delegati na občnem zboru.

Regijska čebelarstva zveza Petra Pavla Glavarja je v okviru Mednarodnega foruma o apiterapiji in kakovosti čebeljih pridelkov Apimedita & Apiquality 2010 pripravila in izvedla Festival čebelarstva in medenih dni v Dolenjskih Toplicah. Prireditve je poteka-

Foto: Foto Boršnar

la od srede, 29. septembra, do sobote, 2. oktobra 2010. Zadnji dan, v soboto, je regijska zveza razvila svoj prapor, prijeten dogodek pa so s svojo navzočnostjo popestrili številni vabljeni gostje in povorka praporščakov iz številnih čebelarskih društev. Častno botrstvo prapora je Regijska čebelarstva zveza Petra Pavla Glavarja namenila Centru biotehnike in turizma – Grm Novo mesto, kjer ima tudi svoj sedež.

Helena Jurše Rogelj

OBVESTILA ČZS

Izvedba delavnic v vašem društvu?

V Slovenskem čebelarju, št. 10, oktober 2010, smo na strani 324 pisali o delavnicah o označevanju in pridelavi medu. Sporočamo vam, da **predprijava na omenjene delavnice** še ved-

dno lahko **sporočite ge. Kandolf po telefonu št.: 040/436 514**, 01/729 61 33 ali na e-naslov: **andreja.kandolf@czs.si**. Normativna skupina za delavnico je od 15 do 30 čebelarjev.

Čebelarški koledar 2011

ČZS vam omogoča nakup čebelarškega koledarja za leto 2011. Člani ČZS boste koledar prejeli brezplačno pri predsedniku vašega ČD. Če bi želeli naročiti več koledarjev z mesečnimi navodili za čebelarjenje in motivi čebel na cvetovih, zaradi česar so zelo primerni za obdarovanje, jih lahko

naročite po elektronskem naslovu: info@czs.si ali po tel. št.: 01/729 61 00 (ga. Dimc). Cena posameznega izvoda koledarja z DDV je 2,4 EUR. Če boste želeli, vam koledarje lahko pošljemo tudi po pošti, vendar boste v tem primeru morali sami plačati stroške poštnine.

Odjave za revijo Slovenski čebelar

Prosimo, da odjave revije Slovenski čebelar za leto 2011 sporočite najpozneje do 28. decem-

bra 2010 ge. Barbari Dimc na telefonsko številko: 01/729 61 00 (tajništvo).

30.000 podpisov peticije za ohranitev čebel

V sredo, 10. novembra 2010, smo na sedežu ČZS pripravili novinarsko konferenco o ohranitvi in zaščiti čebel. Številnim novinarjem večine osrednjih medijev smo predstavili dejavnosti Priznane rejske organizacije za kranjsko čebelo, sistem SMGO, akcijo »Ohranimo čebele« z zbiranjem podpisov pod peticijo ter sklad za kranjsko čebelo. ČZS je med akcijo »Ohranimo čebele«, torej od 22. maja 2010 do 1. novembra 2010, zbrala 30.000 podpisov v podporo peticiji za razglasitev kranjske čebele za ogroženo živalsko vrsto v Sloveniji.

Takoj po končani novinarski konferenci se je delegacija ČZS (sestavljali so jo predsednik ČZS g. Boštjan Noč, podpredsednik ČZS in predsednik sveta PRO g. Franc Šmerc, tajnik ČZS g. Anton Tomec in praporščak g. Matej Blejec s praporom ČZS) odpravila na Ministrstvo RS za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter peticijo ob navzočnosti novinarjev izročila ministru mag. Dejanu Židanu.

Minister Židan je ob prejemu peticije povedal, da dokument razume »kot podporo skupnim prizadevanjem za ohranitev kranjske čebele, ki ni le del naše tradicije, ampak je povezana s celotnim biotskim prostorom v Sloveniji. Velja, da je kranjska čebela ogrožena, in to ne samo zaradi zimskih izgub, ampak tudi z vidika čistosti genskih virov, zaradi čebeljih bolezni in največje neznanke, vpliva podnebnihi

Foto: MB

sprememb. Skupno mnenje MKGP in ČZS je, da je treba poiskati najoptimalnejše ukrepe za ohranitev kranjske čebele. Peticijo razumem kot sprožilec različnih postopkov in nadaljnjih ukrepov za ohranjanje kranjske čebele. Sodelovanje s ČZS je kakovostno, pomembno pa je, da zna ČZS jasno definirati svoje cilje. V vsakem primeru bomo skupne dejavnosti nadaljevali tudi v prihodnje.«

Ob koncu sprejema delegacije ČZS in po prejetju peticije za ohranitev čebel jo je minister Židan podpisal tudi sam ter s tem pokazal dobro voljo in pripravljenost, da bo v prihodnje podprl tudi konkretne ukrepe in zakonodajo, ki bodo pomagali ohraniti čebele.

MB

Akcija sajenja javorjev po vsej Sloveniji

Jeseni, ko se narava ogrne v paletu barv, čebelarji nadaljujemo projekt »Skrb za ohranjanje podeželja – posaditev medovitih rastlin«. Lani smo v okviru tega projekta zasadili lipe, ki imajo za Slovence simbolni pomen, letos pa smo posadili 6800 sadik gorskega javorja (*Acer pseudoplatanus* L.).

ČZS, JSSČ je v okviru tega projekta čebelarjem zagotovila sadike, ki so jih čebelarji brezplačno pre-

Foto: internet

vzeli v svojih ČD, ČD pa za svoje člane na šestih lokacijah po Sloveniji. Gorski javor uspeva na zelo različnih rastiščih, zato se bodo zasajene sadike dobro znašle povsod po Sloveniji. Podrobnejše informacije o sajenju in značilnostih javorjev si lahko preberete v Slovenskem čebelarju št. 9, september 2010, str. 287 in št. 10, oktober 2010, str. 316.

S to akcijo čebelarji prispevamo k ohranjanju narave, poleg tega pa ne smemo pozabiti, da bodo ta drevesa v prihodnje tako čebelam kot tudi drugim opraševalcem zagotavljala pašo. S tem bomo nekoliko prispevali tudi k ohranitvi opraševalcev naših rastlin, to je rastlin, ki nas jeseni obdarijo s polnimi košarami sadja in zelenjave, ki sta pozimi še kako pomembna za naše zdravje.

Zahvaljujemo se vsem predsednikom čebelarških društev in tudi čebelarjem, ki so sodelovali v letošnji akciji.

**Tomaž Samec, svetovalec JSSČ
za zagotavljanje varne hrane**

Okrogla miza o kakovosti izdelave AŽ- in LR-panjev

Novembra je v prostorih Čebelarске zveze Slovenije na Brdu pri Lukovici potekala okrogla miza o kakovosti izdelave AŽ- in LR-panjev. Zbralo se je veliko čebelarjev, žal pa se pogovora ni udeležilo večje število sicer povabljenih proizvajalcev in prodajalcev panjev.

Komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano je na svojih sejah večkrat obravnavala pripombe čebelarjev na račun slabe kakovosti izdelave panjev. O tej temi smo pripravili tudi posebno sejo ter sestavili seznam napak in pomanjkljivosti. Veliko več napak in pomanjkljivosti smo našli pri AŽ-panjih. Te smo predstavili tudi na okrogli mizi, katere poglobilni namen je bil izdelovalcem in prodajalcem panjev predstaviti mnenja čebelarjev in članov komisije o kakovosti panjev.

Osrednja sklepa obsežne in konstruktivne razprave sta, da bi morali biti panji izdelani iz dobro posušenega in kakovostnega lesa ter da bi morale biti vse mere panja, tako zunanje kot notranje, in tudi mere njegovih delov enake, ne glede na to, kateri mizar jih izdela. Veliko pripomb je bilo izrečenih tudi na račun kovinskih delov, ki so iz premehkega materiala in slabo pritrjeni. Še posebej naletne deske bi morale biti pritrjene s klavirskimi tečajji, da se pod deskami ne bi nabirala nesnaga. Veliko kritik je bilo izrečenih tudi na račun nekaterih pitalnikov, ker jih čebele pregrizejo. Splošno mnenje je bilo, da je treba izboljšati kakovost izdelave AŽ-panjev, to pa bi bilo mogoče doseči tudi z večjo konkurenco na tem področju.

Številni udeleženci okrogle mize so predlagali, da bi proizvajalci kupcem ponudili panje različne kakovosti. Manj napak je pri izdelavi LR-panjev, morda

Foto: MB

prav zaradi velike konkurence, ki je posledica uvoza panjev iz drugih zahodnih držav. V Slovenskem čebelarju Čebelarška zveza Slovenije objavlja natečaj za najboljše izdelan AŽ- in LR-panj. Komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano bo med prijavljenimi panji izbrala najboljše izdelanega ter ga predstavila na državnem čebelarskem posvetu v Celju 2011 in v zborniku omenjenega seminarja.

Na okrogli mizi so bila izražena tudi mnenja, da bo treba razmišljati o drugačni tehnologiji čebelarjenja, s tem pa tudi o drugačnem panju. Zato bo Čebelarška zveza Slovenije vsem inovatorjem spomladi v Celju omogočila predstavitev njihovih novosti, ki naj bi pripomogle k napredku čebelarstva. Najboljša inovacija bo tudi nagrajena s posebnim Žnidaršičevim odlikovanjem, ki ga Čebelarška zveza Slovenije podeljuje prav za ta namen. Tokratna izmenjava mnenj in predlogov je bila vsekakor koristna in upam, da bo kmalu obrodila sadove.

Drago Kotnik, predsednik komisije za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano

Javni natečaj za najboljšo inovacijo in najboljše izdelana AŽ- in LR-panj

Komisija za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano pri ČZS razpisuje natečaj za najboljšo inovacijo v čebelarstvu in za najboljše izdelana AŽ- in LR-panj. Vse zainteresirane inovatorje in proizvajalce panjev prosimo, da svoje inovacije in izdelke do 15. februarja 2011 dostavijo na sedež ČZS na Brdu pri Lukovici. Komisija bo izbrala najboljše inovacije in najboljše izdelana AŽ- in LR-panj. Ta pa-

nja bosta predstavljena na čebelarskem posvetu v Celju 2011 in v zborniku omenjenega seminarja. Najboljša inovacija bo tudi nagrajena s posebnim priznanjem Čebelarске zveze Slovenije – častno diplomu Antona Žnidaršiča za inovacije v tehnologiji čebelarjenja.

Drago Kotnik, predsednik komisije UO ČZS za tehnologijo čebelarjenja in varno hrano

Čebelji pridelki – odlično darilo za vsako priložnost

Bliža se novoletni čas, čas, v katerem po navadi obdarujemo poslovne partnerje, prijatelje, sorodnike in svoje najbližje. Pri izbiri daril moramo biti pozorni na to, kaj bomo podarili – izbrati moramo pravo darilo za pravo osebo. Najpomembneje je, da vemo, kaj želimo z darilom sporočiti (darilu dodati še osebno noto), komu je darilo namenjeno, kdo ga bo izročil obdarovancu in kdaj. Darilo, ki ga podarimo – ne glede na priložnost – vedno govori tudi o nas samih in o našem odnosu do obdarovane osebe. **Čebelji pridelki so vsekakor primerno in predvsem uporabno darilo z veliko dodane vrednosti – in kar je najpomembneje, tako darilo je primerno za vsakogar!**

Čebelji pridelki že sami po sebi vsebujejo sporočila o tradiciji, bogastvu, zdravju, naravi, in če jih zapakiramo v lično embalažo, postanejo idealno darilo za vsako priložnost. Le nekaj iznajdljivosti potrebujemo. Pri pripravi čebeljih pridelkov, ki jih bomo kupcem ponudili v obliki daril, moramo **poskrbeti za unikatno in izvirno embalažo, ki bo kupca privlačila že s svojim videzom.** Ker so čebelji pridelki popolnoma naravna živila in ker ima pri embalaži brez dvoma pomembno vlogo tudi varstvo okolja, za ta namen priporočamo

Foto: MB

uporabo naravnih materialov, kot sta karton in les. Plastična embalaža daje občutek cenenosti in je neprimerna tudi z vidika onesnaževanja okolja, les pa je naraven in daje občutek domačnosti in topline.

Za pripravo čebeljih pridelkov kot darila imamo več možnosti, pri tem pa moramo imeti v mislih, za kakšen tip kupcev jih pripravljamo. Zavedati se moramo tudi tega, da kupec dobi prvi vtis o izdelku na podlagi embalaže, da embalaža komunicira s kupcem in daje izdelku dodano vrednost. Lahko kupimo že pripravljeno darilno embalažo in ji dodamo nekaj svojega. Z malce iznajdljivosti embalažo lahko opremimo s suhim cvetjem, smrekovo vejico, če pa smo spretni v risanju, lahko tudi narišemo kak preprost čebelarški motiv. Vedeti moramo, da unikatna darila naredijo večji vtis kot običajna darila.

Čebelji pridelki že sami po sebi nosijo neko dušo, sporočilo porabniku in zakaj jih svojim kupcem ne bi ponudili v primerni darilni embalaži! Zato pripravimo darilne paketke, košarice, darilne bone, ki so danes izjemno priljubljeni, in iztržimo nekaj več. Kupec bo izbral tisti izdelek, ki mu bo najbolj všeč. Zakaj torej ne bi izdelku dodali neke dodane vrednosti – npr. neko lepo misel, ki bo vplivala na kupčeva čustva in ga prepričala, da bo s čebeljim pridelkom podaril nekaj več!

Tanja Magdič

Čebelarstvo LUCKA

Dušan Žunko, s. p.
Sužid 41, 5222 Kobarid
031 870 709, 05 388 5856
info@lucka-sp.si, www.lucka-sp.si

Prodaja

- šablon za sočasno zbijanje in žičenje AŽ-, LR- in DB-satnikov (glej: Čebelar, 2/2008 in 2/2009),
- matic iz Triglavskega narodnega parka
- AŽ-, LR- in DB-satnikov, lahko tudi zbitih in žičenih,
- novih panjev LUCKA

Oddaja panjev LUCKA v dvoletno testiranje

Čebelarjem z veljavno čebelarsko izkaznico priznamo
4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR!

Vabilo na »Dan čebelarstva«

4. decembra 2010 bomo v prostorih ČZS na Brdu pri Lukovici organizirali tradicionalni Dan čebelarstva. Prireditev se bo začela ob 10. uri. Program obsega:

- nagovore predsednika ČZS in gostov;
- uvodni nagovor predsednika komisije za čebelarstvo;
- predstavitev **dobrih čebelarskih praks** na področju čebelarstva: predstavitev **čebelarskega muzeja v Juršincih** (g. Franc Križan in lokalna medena kraljica Anja Križan); predstavitev **čebelarstva Ivana Šege** iz Ravnega Dola; nove **poti v turističnem čebelarstvu Garibaldi** (Italija);
- predstavitev nove **knjige Slovenski čebelnjak**;
- kratko **predstavitve novega televizijskega filma o slovenski čebelarski kulturni dediščini**;
- informacije o **strokovni ekskurziji na Apimondio 2011** v Argentini;
- **razglasitev rezultatov natečaja čebelarske fotografije za leto 2010**;
- odprte razstave najboljših fotografij natečaja,

razstave novjših fotografij Franca Šivica in oljnih slik čebel ge. Nevenke Gorjanc, ki slika z usti, razstave nagrajene lončene posode za med ge. Andreje Stankovič iz Novega mesta in razstave Društva podeželskih žena iz Dolenjskih Toplic;

- **okroglo mizo**: priložnosti na področju čebelarstva za čebelarje

Za kulturni program bo poskrbelo Društvo Frana Maslija Podlimbarskega iz Krašnje. Ker bo to zadnja velika prireditev ČZS v tem letu, vabimo vse čebelarje, da se je udeležijo v čim večjem številu.

Franč Šivic, predsednik komisije za čebelarko kulturno dediščino in čebelarski turizem

ČZS je bila uspešna na razpisu za promocijo čebelarstva, zato še posebej vabimo vse, ki se že ukvarjate ali se nameravate ukvarjati s čebelarskim turizmom, da se udeležite okrogle mize na kateri vam bomo predstavili izvedbeni načrt promocije čebelarstva turizma in možnosti za vključitev.

Novi nepremičninski zakon in čebelnjaki

Zaradi številnih dilem glede novega nepremičninskega zakona, predvsem glede določanja in vrednotenja čebelnjakov, smo od Geodetske uprave pridobili mnenje o definiciji čebelnjakov in njihovem vrednotenju. Odgovore lahko preberete v nadaljevanju, hkrati pa naj vas spomnimo, da je treba pripombe k vrednotenju nepremičnin, spremembe podatkov o nepremičninah ipd. poslati na Geodetsko upravo do 25. januarja 2011.

1. Kdaj je čebelnjak nepremičnina in kdaj nepremičnina? Npr. čebelnjaki na točkovnih temeljih, zabojniki ...

Čebelnjak je nepremičnina – torej stavba, če ustreza definiciji stavbe, ki jo določa 71. člen Zakona o evidentiranju nepremičnin: »*Stavba je objekt, v katerega lahko človek vstopi in ki je namenjen njegovemu stalnemu ali začasnemu prebivanju, opravljanju poslovne ali druge dejavnosti ali zaščiti ter ga ni mogoče predstaviti brez škode za njegovo substanco.*«

Za čebelnjake je poglobitveni del definicije »ter ga ni mogoče predstaviti brez škode za njegovo substanco«. Čebelnjaki, ki jih čebelarji prevažajo s tovornjaki, se vsekakor premikajo po terenu in niso nepremičnine. Če pa je čebelnjak npr. zabojnik ali

če stoji na točkovnih temeljih, je odločilno, ali je trajno postavljen v prostor oz. ali se njegova lokacija v določenih delih leta spreminja. Če je v prostoru postavljen trajno, je nepremičnina, čeprav je zabojnik, če pa se njegova lokacija občasno spreminja, pa to ni nepremičnina. Če je čebelnjak nepremičnina, ima čebelnjak šifro dejanske rabe dela stavbe 1271203.

2. Na kakšen način so vrednoteni in obdavčeni čebelnjaki?

Pri modelu vrednotenja kmetijskih stavb so predmet vrednotenja stavbe ali deli stavb brez zemljišč, ki se uporabljajo za rastlinsko pridelavo, rejo živali (med te spadajo tudi čebelnjaki: šifra dejanske rabe dela stavbe je 1271203), spravilo pridelkov ali za shranjevanje kmetijskih strojev, orodja in mehanizacije. Model vrednotenja za kmetijske stavbe upošteva nakupno vrednost objektov in vpliv trga na podlagi primerjave cen prodanih kmetijskih nepremičnin. Sestavljen je iz vrednostnih con, vrednostnih tabel in vrednostnih nivojev za lastnosti (točkovnikov za lastnosti). Zemljišča, na katerih stoji čebelnjak, so vrednotena glede na njihovo namensko rabo (podatek občin), če podatka o namenski rabi ni, pa glede na dejansko rabo.

Geodetska uprava RS

Cenik literature

Vso literaturo lahko naročite po elektronski pošti: barbara.dimc@czs.si oziroma po telefonu št.: 01/729 61 00. Vse cene so z DDV-jem.

LITERATURA	CENA EUR
Kapš: Med in zdravje	34,22
Čebela se predstavi	6,26
Priročnik za čebelarje začetnike	1,25
Večjezični slovar čebelarstva	4,17
Slovensko čebelarstvo v tretje tisočletje	43,40
Ajda	6,79
Čebeloreja	2,92
A. Janša: Popolni nauk	3,34
Čebelji pridelki	6,26
Propolis (brošura)	4,34
Čebela – ustvarjalne ideje	2,17
DVD	
Odprtje ČSS - videokaseta	8,35
Varoja	5,00
Simpozij 2009	10,00
S čebelo do medu	5,00
Multimedijski film o čebelarstvu (Šivic)	10,00
Čebelarke turistične poti (v treh jezikih)	10,00
TABLE	
Enostranska tabla	12,00
Dvostranska tabla	16,00
PRELEPKI	
Prelepka KBZ	0,0283
Prelepka SMGO	0,0200
ODLIČJA in DIPLOME	
Odličje Antona Janše	24,00
Različne diplome	0,83
SLOVENSKI ČEBELAR	
Izvod SČ - člani	4,00
Izvod SČ - nečlani	7,00
Naročnina na SČ (tujina)	50,00
Naročnina na SČ (Slovenija)	45,00

Spletna trgovina ČZS

Obveščamo vas, da smo spletno stran ČZS obogatili z novo rubriko »E-TRGOVINA«. V trgovino vstopite s klikom na ikono na začetni strani oz. na povezavi www.czs.si/eshop/index.php. Po vstopu v spletno trgovino ČZS, v kateri vam ponujamo najrazličnejše blago (literaturo, DVD-medije, promocijski material, oglaševalske table), se morate prijaviti in slediti navodilom. Veselo nakupovanje!

!POSEBNA PONUDBA! Jakna iz flisa z znakom in geslom kampanje Ohranimo čebele.

Obravnava Pravil ČZS

Temeljni akt ČZS so Pravila, ki jih sprejema občni zbor ČZS. Pravila morajo biti skladna z Zakonom o društvih (Ur. l. RS, št. 61/2006 – ZDru-1) in z drugimi veljavnimi predpisi. Zdaj veljavna Pravila ČZS so bila sprejeta na 57. rednem občnem zboru, njihovo skladnost z ZDru-1 pa je v postopku registracije spremembe temeljnega akta društva z odločbo št. 215-86/2008-12471 31. marca 2008 potrdila Upravna enota Domžale. Objavljena so na spletni strani www.czs.si. Upravni odbor ČZS je na svoji 17. redni seji sklenil, da v javni obravnavi zbere predloge sprememb in dopolnitev Pravil ČZS, te pa bo usklajeval in sprejemal redni občni zbor ČZS. Vaše predloge sprejemamo do 1. 1. 2011 na e-naslov: anton.tomec@czs.si.

Boštjan Noč, predsednik ČZS

Trgovina ČEBELARNA
PRODAJNO RAZSTAVNI SALON

Kepić Milena s.p.
ČEBELARSKI CENTER BRDO PRI LUKOVICI

Delovni čas:
torek-petek: od 8. do 17. ure
sobota: od 8. do 12. ure
nedelja-praz: zaprto

Tel.: 01/729 61 18
Faks.: 01/729 61 31
cebelarna@gmail.com
gsm: 041 294 184

Nudimo vam:

- čebelarstvo oprema in orodja
- med in ostale čebelje izdelke
- darila izdelki iz čebelnjaka
- čebelarstvo literatura

Za vaše skupne izjeme delovnega časa pa usposabljanjem dogovoriti.

Pravila o prodaji kozarcev za slovenski med

Čebelarstva zveza Slovenije je podjetju Stenko, d. o. o., podelila koncesijo za izdelavo in distribucijo kozarca za med. Podjetje se je v pogodbiavezalo, da bodo kozarci ustrezno pakirani v foliji ali na paleti proizvajalca, saj je le na ta način mogoče ohraniti tolikšno čistost, da so primerni za polnjenje. Pri prodaji in distribuciji mora podjetje voditi seznam kupcev in jim dati v podpis izjavo, da bodo v te kozarce polnili zgolj med slovenskega izvora. Podjetje lahko kozarce prek različnih distributerjev oz. prek drugih prodajalcev na terenu prodaja na območju Slovenije, saj želimo kozarec približati

vsem čebelarjem. Seveda pa morajo ti prodajalci upoštevati enaka pravila, kot jih ima podjetje samo. Zaradi pritožb s terena vas prosimo, da ob morebitnih kršitvah, kot sta neustrezno skladiščenje kozarca ali neupoštevanje pravil o prodaji kozarca za slovenski med (npr. nepodpisovanje izjav), te sporočite po telefonu št.: 01/562 17 20 ali po elektronski pošti na naslov: stenko@volja.net. Za prijavo vseh kršitev se vam že vnaprej zahvaljujemo, saj želimo v skupno dobro zagotoviti dosledno upoštevanje pravil.

Stenko, d. o. o.

Urniki usposabljanj

ČZS nadaljuje program usposabljanja čebelarjev. Vsa usposabljanja so namenjena vsem slovenskim čebelarjem. **Člani ČZS morajo na usposabljanja obvezno prinesiti novo člansko izkaznico ČZS!** Zaradi objektivnih razlogov bo urnik lahko naknadno spremenjen in dopolnjen. Vse spremembe bodo objavljene na naši spletni strani www.czs.si. Za izvedbo predavanja Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu mora biti prijavljenih najmanj 15 udeležencev.

Datum	Čas	Tema	Izvajalec	Kraj	Kontakt
3. dec.	17.00	Ekološko čebelarjenje	Milan Meglič	Grm Novo mesto - center biotehnike in turizma	ga. Lisec 07/393 47 34
7. dec.	17.00	Huda gniloba	mag. Ivo Planinc, dr. vet. med.	Učni center Slovenska vas	g. Logar 041/391 174
7. dec.	17.00	Med v kulinariki	Jernej Podpečan	Čebelarški dom, Levstikova 8b, Ilirska Bistrica	g. Skrt 041/484 174
7. dec.	18.00	Ekološko čebelarjenje	Milan Meglič	Ribiški dom, Litija	g. Novšek 031/300 957
8. dec.	18.00	Seznanjanje z aktualno čebelarsko zakonodajo	Vlado Auguštin	Gostišče na trgu, Hiša kulinarike in turizma, Glavni trg 30, Novo mesto	ga. Lisec 07/393 47 34
9. dec.	17.00	Vzreja čebeljih matic za lastno uporabo	Franc Prezelj	KGZ-Ptuj, Ormoška cesta 28, Ptuj	g. Kristovič 031/753 114
9. dec.	17.00	Tehnologija čebelarjenja z listovnim panjem in njegovimi prostorninskimi izpeljankami	Franc Šivic	Gostišče Kocjan, Stara vas pri Bizelskem	g. Vimpolšek 031/332 577
9. dec.	17.00	Med v kulinariki	Jernej Podpečan	OŠ Šentjernej, Prvomajska 9, Šentjernej	g. Kragolnik 041/418 160
9. dec.	18.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Gostišče na trgu, Hiša kulinarike in turizma, Glavni trg 30, Novo mesto	ga. Lisec 07/393 47 34
10. dec.	16.00	Ekološko čebelarjenje	Milan Meglič	pr' Psnaku, Radovna	g. Gregori 041/520 827
10. dec.	16.00	Ekonomika pridelave in predelave čebeljih pridelkov	Norbert Jedlovčnik	OŠ Radeče, Radeče	g. Bregar 041/668 305
11. dec.	9.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	Trg padlih borcev 2, Rakek (zraven železniške postaje)	g. Palčič 031/618 900
13. dec.	16.00	Seznanjanje z aktualno čebelarsko zakonodajo	Nataša Lilek	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
13. dec.	16.00	Seznanjanje z aktualno čebelarsko zakonodajo	Tomaž Samec	Zavod KGZS, Murska Sobota	g. Bratinščak 041/494 190

13. dec.	17.00	Smernice dobrih higienskih navad v čebelarstvu	Tomaž Samec	Zavod KGZS, Murska Sobota	g. Bratinščak 041/494 190
14. dec.	17.00	Čebelji pridelki - tehnološka razsežnost, rezultat dejavnosti	Milan Meglič	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
15. dec.	17.00	Ekonomika pridelave in predelave čebeljih pridelkov	Norbert Jedlovčnik	Pri Atelšku, Povir 52, Sežana	g. Atelšek 041/649 142
19. dec.	9.00	Izdelava medenih pijač	Franc Absec	KGZ-Ptuj, Ormoška cesta 28, Ptuj	g. Kristovič 031/753 114
Program zatiranja varoze					
16. dec.	16.00	Apitehnični ukrepi	Tomaž Šauperl	Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Pohorska vila, Pivola 8, Hoče	g. Bauman 031/261 884

MALI OGLASI

PRODAM

Svež matični mleček, lastne proizvodnje in iščem čebelarje za konsignacijsko prodajo mlečka, tel.: 031/667 338.

Več vrst medu, tel.: 031/817 292.

Akacijev in lipov med ter 200 kg hojevega medu, tel.: 031/882 295.

Večjo količino akacijevega, cvetličnega, repičnega in hojevega medu, tel.: 041/354 860.

Letošnji vrhunski akacijev in cvetlični med, tel.: 07/384 32 40.

Cvetlični, akacijev in lipov med, mogoča menjava za gozdnega, tel.: 051/440 338.

Gozdni, kostanjev in lipov med, 5 EUR/kilogram, tel.: 041/239 062.

Akacijev med, vrhunski, 300 kg, po 5,00 EUR/kg, in 20 kg čebeljega voska, tel.: 041/678 950.

70 kg medu ter jabolčno in slivovo žganje, tel.: 01/895 71 99.

100 litrov sadjevca ter cvetlični in kostanjev med, tel.: 070/862 544.

Domače žganje, primerno za medeni liker, ugodno, mogoča tudi menjava za med do 50 kg, tel.: 07/477 82 14.

Nove AŽ-panje 10-satarje, tel.: 031/300 697.

10 novih AŽ-panjev 10-satarjev, tel.: 041/822 366.

20 novih AŽ-panjev 10-satarjev, ter 15 novih trietažnih AŽ-panjev 10-satarjev, tel.: 031/501 801 (po 18. uri).

Grelec za med, skoraj nov, zelo ugodno, tel.: 041/267 577.

Popolnoma novo 6 satno samo-obračalno profesionalno točilo inox, tel.: 040/236 985.

TAM in Iveco tovornjake ter prikolice za prevoz panjev, tel.: 041/678 473.

KUPIM

Cvetni prah, tel.: 041/822 366.

4000 kosov lipovih ali topolovih nezbitih AŽ-satnikov, tel.: 041/545 009.

POPUSTI ZA ČLANE ČEBELARSKE ZVEZE SLOVENIJE

APIS M&D
4-odstotni popust*

Logar
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
Rihar-Kocjan
4-odstotni popust*

Čebelarstvo
LUCKA
4-odstotni popust*

IZDELAVANJE ČEBELJIH PANJEV
4-odstotni popust*

belinka
10-odstotni popust*

TERME
SNOVIK
10-odstotni popust*

TPV
prikolice
20-odstotni popust*

medium
tisk & design
-10%
www.medium.si

Posamezna podjetja članom ČZS omogočajo nakupe s popusti. Aktualen seznam popustov bomo objavljali v vsaki številki Slovenskega čebelarja. ČZS pospešeno išče še dodatne popuste in ugodnosti za svoje člane.

* Podrobnejše podatke o popustih najdete na spletni strani ČZS: www.czs.si ali v uredništvu revije Slovenski čebelar, tel.: 01/729 61 14.

Naravna pomoč za lepšo kožo, lase, nohte in zdrave sklepe

Kolagen: delovanje od zunaj ni dovolj

Kolagen je ena izmed najpomembnejših beljakovin v našem telesu, saj predstavlja kar 25 odstotkov telesnih struktur. Brez njega bi telo preprosto razpadlo, saj deluje kot vezivo za celice, tkiva in številne organe. Tako zagotavlja, da večina telesnih struktur kot so kosti, mišice, kite, sklepi, nohti ter lasni mešički ohranjajo zdravo stanje.

Kaj se dogaja s kolagenom z leti?

Že po 20. letu se proizvodnja kolagena v telesu zmanjšuje, po 35. letu pa drastično upade. Na zunaj ta proces vidimo v nastanku gub in kot starejšo, bolj hrapavo, izsušeno kožo, ki izgublja mladostno napetost in sijaj. Lasje izgubijo lesk in postanejo tanjši, nohti lomljivi. Tisto, česar ne vidimo je, kar se dogaja v telesu. To lahko le čutimo: postajamo šibkejši, bolj in hitreje se utrudimo. Zaradi pomanjkanja kolagena in s tem veznega tkiva, je skelet oslavljen, kar velja tudi za mišice: zaradi manj kolagena lahko tudi slabše spimo, celo shujšamo. Strokovnjaki so ugotovili, da kolagen skupaj z vitaminom C vpliva tudi na naravni proces obnove sten žil, ki se tako ojačajo. V nekaterih državah so v zdravljenje artritisa uvedli glukozamin in kolagen.

Vloga kolagena v mišično-skeletnem sistemu

Kolagen je tudi tisti, ki zagotavlja gibljivost sklepov, saj je glavna sestavina hrustanca. Posebej veliko ga je okrog sklepov. Žal pa se sklepi z leti obrabijo, s tem postanejo manj elastični in pogosto boleči, kolagena pa je v organizmu vedno manj. Številne klinične raziskave potrjujejo pozitiven učinek kolagena tudi v primerih osteoartritisa,³ saj se ob uživanju bolečine v sklepih zmanjšajo, kar pomeni manjšo potrebo po analgetikih, izboljša pa se tudi gibljivost in elastičnost sklepov.

Vzdrževanje visokega nivoja kolagena v telesu je mogoče z dovolj velikim vnosom aminokislin v telo (proteinska hrana) in z dodatki k prehrani, ki vsebujejo hidroliziran kolagen.

NAHRANITE
svojo **KOŽO** IN **SKLEPE**
IZ NOTRANJOSTI

kolagen
v prahu

GLADKAKOŽA,
MOČNILASJE,
TRDINOHTI,
GIBLJIVISKEPI.

kolagen v prahu ima v raziskavah
potrjeno učinkovitost:

- **struktura kože** (manj gub)
se IZBOLJŠA kar za 30 %;¹
- **debelina las** se IZBOLJŠA za 10 %;²
- **stanje nohtov** se IZBOLJŠA pri 86 %
uporabnic;²
- dokazano podpira **gibljivost sklepov**.³

Za viden učinek je potrebno kolagen v prahu
uživati najmanj dva meseca.

Zdravi
z naravo!

medex
od 1954

www.medex.si

1. Morganti P. et al., 1987. Journal Appl. Cosmetol. 5:105-120. 2. Scala J. et al., 1976. Nutrition Reports International, vol.13, No.6. 3. Moskowitz R.W. 2000. Role of collagen hydrolisate in bone and joint disease. Seminars in arthritis and rheumatism, Vol. 30:287-99.

JANEZ VENCELJ 1946–2010

Nekajkrat na leto, stari deutzi ponoči sopihajo na pasišča. Repica, akacija, kostanj, hoja ... Vozijo občutljiv tovor, pri tem pa marsikdaj omagajo. Janez je bil pravi človek za reševanje čebelarjev prevaževalcev iz take stiske. Na voljo je bil podnevi in ponoči in pomagal jim je z veseljem. Zaradi tega in ker je bil vesele narave, ga bomo zelo pogrešali.

Luč sveta je ugledal v Štefanu pri Trebnjem v obrtniški družini, saj je bil oče krojač, mati pa šivilja. Ko je bil star sedem let, se je družina preselila v Ljubljano. Izučil se je za avtomehanika in v zakonu sta se mu rodili dve hčeri. Zaposlen je bil pri SCT-ju, podjetje pa ga je poslalo na delo v Jordanijo. Z zaslužkom je pozneje pri Trebnjem kupil parcelo s hišo. Tam je čebelaril od leta 1989, največ s 25 družinami, ter skrbel za sadovnjak in vinograd. Bil je vnet in natančen čebelar. Zadnja leta kljub zdravstvenim težavam ni opustil čebelarjenja. Za 13 njegovih čebelih družin bo poslej skrbela hčerka, ki je pri prof. Preinfalku diplomirala iz čebelarstva.

ČD Ljubljana Moste - Polje

MARJAN PIŠKO 1949–2010

Neverjetna novica o tem, da je prenehalo biti plemenito srce našega člana čebelarja Marjana Piška, nas je presenetila 9. julija 2010.

Rodil se je 6. decembra 1949 v Dolu pri Hrastovljah. Po končani osnovni šoli se je vpisal

na trgovsko šolo v Novi Gorici, jo uspešno končal in se zaposlil v tedanjem podjetju Slovenija Avto v Kopru. Ob rednem delu se je izobraževal in končal tudi poslovodsko šolo.

Že v mladih letih je bil dejaven v gasilskem društvu v rodnem kraju. Leta 1978 se je priženil v Bertoke pri Kopru, v znano čebelarско družino Ugrin, ter se seznanil in navdušil nad delom s čebelami. S tastom sta skupaj čebelarila z večjim številom čebelih družin ter jih prevažala po Sloveniji in Hrvaški.

Že na začetku svoje čebelar-ske poti se je včlanil v naše društvo in bil vsa leta zelo dejaven član. Postal je član upravnega odbora in praporščak. Svoje društvo je s ponosom zastopal po vsej Sloveniji. Za večletno delo in svoja prizadevanja na čebelar-skem področju je prejel tudi odličji Anotna Janše III. in II. stopnje. Čebelarji Obalnega čebelar-skega društva Koper bomo Marjana ohranili v trajnem spominu kot vzornega čebelarja, iskrenega tovariša in prijatelja.

Darko Kozlovič, predsednik OČD Koper

JANEZ NAROBÉ 1927–2010

Čebelarju Janezu v slovo! Bilo je zgodnje avgustovsko jutro, ki je naznanjalo lep poletni dan. Na tak dan bi Janez sedel ob čebelnjaku, opazoval izletavanje čebel in srce bi mu veselo igralo ob pogledu na njihovo delovno vneto. Bil je dober opazovalec in poznavalec življenja čebel. Panjev nikoli ni odpiral po nepotrebnem, da ne bi motil bioritma čebelih družin – vse o čebelji družini je videl na bradi.

Razgledan in dejaven član ČD Ljubljana Moste-Polje je uspešno

čebelaril triinšestdeset let. Bil je kmet in dober poznavalec narave. Zasadil je številna medovita drevesa, ki bodo poslej rasla v njegov spomin. Bil je ljubeč mož, oče in dedek ter dober sosed sovaščanov v Češnjici.

Bilo je zgodnje avgustovsko jutro, ko je Janezu zastalo srce. Pogrešali ga bomo tudi v čebelar-skem društvu, kjer smo se srečevali na strokovnih posvetih in drugih srečanjih čebelarjev.

ČD Ljubljana Moste-Polje

ALOJZ KIRBIŠ 1918–2010

Po hudi bolezni je v 93. letu starosti umrl naš najstarejši član Alojz Kirbiš. Vedno je bil zanimiv sogovornik in dober opazovalec dogajanj v čebelnjaku, predvsem pa oster kritik neznanja in napačnih razmišljanj pri čebelarjih.

Rojen je bil pri Sv. Trojici v Slovenskih goricah, svojo prvo čebeljo družino pa je prejel, ko je bil star deset let. Dobro se je še spominjal čebelarja Kirarja, ki je čebele z vozom pripeljal na pašo v bližino. Po končani paši je čebelje brade na panjih pred odhodom še ometel in jih pustil na tleh. Mladi Alojz je te čebele pobral, da bi si iz njih naredil družine, vendar, kakor je napovedal njegov oče, mu to ni uspelo, ker so bile na bradah po večini stare čebele. Resneje je začel čebelariti leta 1938. Do leta 1970 si je ustvaril družino in v Polju pri Ljubljani zgradil hišo, čebelnjak pa je postavil pod obronki Golovca. Kot krojač je bil zaposlen pri podjetju Kroj. Čebelaril je z največ 29 gospodarskimi in 10 pomožnimi družinami, ob pomoči znanca pa je čebele z njegovim kombijem vozil na akacijovo pašo na Bizeljsko. Leta 1990 je za svoje delo v društvu prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Na stara leta se je v spremstvu svojega psička do čebelnjaka vozil s kolesom in dolge ure užival pri

opazovanju življenja čebel. Rad je pripovedoval eno izmed zgodb o svojem opazovanju. Gre za zgodbo o brezmatičnem panju, ki si je od sosednje družine izposila jajčece, iz katerega je vzredila matičica. Čebelaril je do zadnjega, tako da je ob smrti zapustil tri gospodarske družine, ki so jih prevzeli člani društva.

ČD Ljubljana Moste - Polje

JANEZ SLAVEC
1936–2010

Marca letos nas je po hudi bolezni prezgodaj zapustil naš čebelarški prijatelj Janez Slavec. Samostojno je začel čebelariti leta 1974, ko je po očetovi smrti prevzel skrb za čebelnjak s 50 družinami v Ložanski dolini.

Veliko izkušenj in dodatnega znanja je pridobil kot dejaven član vrhniške čebelarške družine. V njej je prizadevno deloval vrsto let, pomagal ob različnih prireditvah in prenašal čebelarstvo na mlajši rod. Kot član upravnega odbora je prejel odličje Antona Janše III. in II. stopnje.

Poleg čebelarjenja in članstva v čebelarški družini na Vrhniki je bil aktiven tudi v drugih društvi, predvsem v gasilskem in planinskem.

Spominjali se bomo njegove neizmerne volje do življenja, prešernosti in veselja, ki ju je razdajal vsem, ki so prišli v stik z njim. Ostal nam bo zgled ljubezni do domačega kraja, do čebelarjenja in vseh ostalih dejavnosti. Čebelarji ČD Vrhnika se ga bomo spominjali kot dobrega in poštenega prijatelja in ga ohranili v lepem spominu.

ČD Vrhnika

JOŽE JANKO
1944–2010

Prenehalo je biti plemenito srce Jožeta Janka iz Arta. Vse, ki smo Jožeta poznali, je presenetil njegov nenadni odhod.

Rodil se je v Nemčiji leta 1944, kamor so okupatorji preselili njegovo družino. Ko so se po koncu vojne vrnili na svojo domačijo, so bile kašče prazne, zato so ob Savi nabirali topinambur namesto krompirja. Jože je bil skromen, tih in globoko veren mož. Delal je v Tovarni celuloze v Krškem. Bil je poročen in z ženo sta imela hčer in sina. Bil je ljubitelj narave, vinogradnik in čebelar. Čebelaril je s 30 AŽ-panji, za veselje pa je imel nekaj kranjčev. Prijateljem je rad podarjal rože ter jim pomagal tudi pri številnih drugih opravilih. Društvo mu je za

dolgoletno delo podelilo odličje Antona Janše III. stopnje.

Na njegovi zadnji poti na Studenec smo ga pospremili s čebelarškim praporom, od njega pa se je z govorom poslovil predsednik ČD Sevnica Franci Zagorc. Ohranili ga bomo v lepem in trajnem spominu.

Viktor Kladnik za ČD Sevnica

IVAN JURGEČ
1927–2010

Ob koncu letošnje čebelarške žetve smo 7. avgusta izgubili prijatelja in čebelarja Ivana Jurgeča. Rojen je bil leta 1927.

Čebelariti je začel leta 1950, pri 23 letih. Še istega leta se je tudi včlanil v ČD Ptuj. V društvu je opravljal odgovorne naloge. Večkrat je bil izvoljen za člana upravnega in nadzornega odbora, bil je tudi predsednik društva, vse svoje naloge pa je opravljal kolikor mogoče vestno. Ivan je bil tudi član upravnega odbora Čebelarstva Slovenije. Ves čas se je zavzemal za graditev čebelarstva doma na Brdu pri Lukovici. Za svoje delo v čebelarških organizacijah je prejel vsa tri odličja Antona Janše – III., II. in I. stopnje.

**Strgalo za čiščenje
voska iz okvirjev AŽ
satja**

- olajšajte si delo v čebelnjaku
- enostavno čiščenje voska pri točenju medu
- primerno za opravlila pri AŽ nakladnjih panjih

Miha Škoda s.p.
Velika Račna 19, 1290 Grosuplje
Email: info@skoda-sp.si
Telefon: 031/268-172

NOV PRIBOR ZA ČEBELARJE

**AKCIJA
10€**

Kot napreden čebelar se je redno udeleževal strokovnih predavanj. Svoje znanje je s pridom uporabljal pri svojih čebelah, nesebično pa ga je posredoval tudi mlajšim in manj izkušenim čebelarjem. Bil je eden tistih čebelarjev, ki so še prevažali čebele na pašo po železnici. Vsi, ki smo Ivana poznali, se ga bomo spominjali s hvaležnostjo in spoštovanjem.

ČD Ptuj

JOŽE ROBIDA 1946–2010

Septembra, ko se je leto začelo nagibati v jesen, je Jože še nahranil svoje čebelice, potem pa tiho legel k večnemu počitku. V rojstnem kraju Dolenji Podšumberk je po očetu podedoval kmetijo, a jo je moral temeljito obnoviti. Tam si je ustvaril prijetno družinico. Kmalu je zbolel na srcu in prestal več hudih operacij, kljub temu pa je ostal večni optimist.

Po napornem delu na kmetiji je pogosto šel v čebelnjak, saj je pri čebelah našel svoj notranji mir in zadovoljstvo. Čebelaril je že od rane mladosti, v zadnjih letih pa kar

s približno stotimi čebeljimi družinami. Svoje znanje je prenašal tudi na mlajše, znal pa jim je tudi prisluhniti in svetovati. Za svoje delo je prejel odličje Antona Janše III. stopnje. Zelo dejaven je bil tudi pri prostovoljni obnovi čebelarskega bisera Lanšpreža, zato je tudi v ta spomenik vtkano njegovo ime. Čebelarji ČD Trebnje bomo Jožeta kot dobrega in poštenega prijatelja ohranili v lepem spominu. Hvala ti za vse lepe trenutke, ki smo jih preživeli s teboj.

ČD Trebnje

JOŽE ROTAR 1927–2010

Jože je bil človek nemirnega duha, priljubljen inštruktor pri AMD, lovec, ljubitelj narave in predvsem čebelar. Njegova ravedna narava ga je gnala v preučevanja in raziskave, katerih posledica so bili številni članki in številne inovacije. Že pred več kot 20 leti je spoznal uporabnost mravljinčne kisline v boju proti varoam. Z njo je vsa leta uspešno zdravil čebele, pri tem pa se je moral boriti za njeno uveljavitev, saj ni bila priznana

niti je bilo mogoče kupiti v prosti prodaji. Glede njene uporabe je večkrat prišel navzkriž z mnenji drugih čebelarjev in stroke. Doma je hranil priznanja za sodelovanje na čebelarskih razstavah, odličje Antona Janše III. stopnje in posebno priznanje Antona Žnidaršiča za inovacijo. Tega je prejel za posebno izvedbo velikoprostorskega AŽ-panja in za posebno sestavo krmilnih pogač. Lotil se je tudi pisanja knjige z delovnim naslovom »Kateheza čebelarjenja« in jo posvetil svojemu vzorniku, leta 1985 umrlemu čebelarju Josipu Jerebu. Žal sta ga prehiteli bolezen in smrt, tako da že končano in lektorirano gradivo ni ugledalo luči sveta.

Rodil se je v Brodu pri Novem mestu. Pri 15 letih se je pridružil partizanom, po vojni pa si je v Loškem Potoku postavil dom, v katerem je živel z ženo in dvema hčerama. Tam je skrbel za sadovnjak, cvetlice in čebele. Čebelaril je z največ 60 gospodarskimi družinami. Dve je podaril tudi učencem OŠ Loški Potok in osebno poskrbel, da so se seznanili s čebelami in vzljubili prelep čebelji svet. Pozneje se je preselil v Ljubljano, še naprej pa je čebelaril v Loškem Potoku. Ko je zaradi bolezni obležal, je moral preostalih 15–20 družin prepustiti v oskrbo drugim.

ČD Ljubljana Moste - Polje

Wachs HÖDL

Wachsverarbeitung | Imkereiarartikel
Deutsch Haseldorf 75 | A-8493 Klösch, Avstrija
Tel. & faks: +43 (0) 3475 / 2270
info@wachs-hoedl.at | www.wachs-hoedl.at

Delovni čas
Ponedeljek-petek
8:00-12:00 13:00-18:00
Sobota 8:00-12:00

Jezik za sporazumevanje: nemščina
Naše satnice lahko kupite tudi v podjetju
Lagar trade d.o.o. iz Šenčurja
Jana posredovanje, zastopanje, Maribor

Kako nas najdete:

Imejte svoj vosek pod nadzorom! Satnice iz lastnega voska so spet aktualne.

-Imate možnost prisostvovati predelavi vaših starih satnic oz. predelavi vašega voska!
Obvezna je predhodna telefonska najava!

-Najmanjša količina obdelave je 20kg surovega voska, oz. 50kg starih satnic.

-Garantiramo razkuževanje s paro.
Zelo ugodno razmerja kvaliteta-kakovost.

-Po željo izdelujemo vsako debelino in dimenzijo satnic.

-Obdelava voska možna skozi celo leto.

durch die Austria Bio Garantie kontrollierter Betrieb

PE ČEBELARSKI CENTER MARIBOR

Streliška 150, Maribor - Tel/Fax: 02 / 331 80 10

Delovni čas: od ponedeljka do petka od 9. do 17. ure,
sobota: od 8. do 13. ure; v nedeljo zaprto.

PE ČEBELARNA OB PARKU

Tyrševa 26, Maribor, Tel./Fax: 02/251 60 12

Delovni čas od marca do novembra:
Pon., sre., pet. odprto od 9h - 13h, julij, avgust zaprto

Nudimo vam:

Voščene satnice AŽ, LR

**Satniki AŽ - lipovi, rogljičeni
Panji AŽ, LR, LR 2/3**

**Drobni pribor, zaščitna
oprema za čebelarjenje**

Posode in točila za med...

**Sladkor in sladkorne
pogače, sirup za čebele,**

**kozarce za med,
pokrovčke s čebeljimi motivi,**

stekleničke za propolis,

**steklenice raznih oblik in
velikosti,**

**kartonsko in plastično
embalažo**

**Naročeno blago vam lahko pošljemo po hitri pošti,
pri večji količini pa po želji dostavimo na dom!**

**GSM: 051/348-426
e-mail: jana.pp@amis.net**

JANA - Trgovina, posredovanje, zastopanje - Jana Pušnik Pokrivač s.p., Maribor

Revija Slovenski čebelar je ustanovilo Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko leta 1898. Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Brdo pri Lukovici 8, 1225 Lukovica.

Spletne strani ČZS: www.czs.si. Slovenski čebelar: www.czs.si/slovenskecebelar.php. Opazovalno-napovedovalna služba: www.czs.si/Napoved/napoved_medenja.php. Avtomatski odzivnik za paše - tel.: (01) 729 61 20. Čebelarska knjižnica Janeza Goličnika: vsak delovni četrtek med 13. in 17. uro, www.czs.si/knjiznica.php. Ohranimo čebele: www.ohranimo-cebele.si. Sklad za ohranitev kranjske čebele: www.czs.si/sklad.php. Spletna trgovina ČZS: www.czs.si/eshop/index.php.

Kontaktne podatke Čebelarske zveze Slovenije: tajništvo: (01) 729 61 00, faks: (01) 729 61 32, uredništvo (01) 729 61 14, Anton Tomec, tajnik: (01) 729 61 02, anton.tomec@czs.si, Barbara Dimc, poslovna sekretarka: 041 370 409, info@czs.si, Boštjan Noč, predsednik: 040 436 512, nocb@czs.si, Francišek Volovlek, vodja ONS: 041 644 217, francisek.volovlek@czs.si, urednik Marko Borko: 051 637 204, marko.borko@czs.si.

Kontaktne podatke Javne svetovalne službe v čebelarstvu: Lidija Senič, vodja službe: 040 436 515, lidija.senic@czs.si, Vlado Auguštin, spec. za tehnologijo: 040 436 516, vlado.augustin@czs.si, Tanja Magdič, spec. za ekonomiko: 040 436 513, anja.magdic@czs.si, Andreja Kandolf, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 514, andreja.kandolf@czs.si, Nataša Lilek, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 519, natasa.lilek@czs.si, Tomaž Samec, spec. za zagotavljanje varne hrane: 040 436 517, tomaz.samec@czs.si, Nataša Klemenčič Štrukelj, administrativna delavka, (01) 729 61 24, 040 436 518, natasa.klemencic.strukelj@czs.si.

Uredniški odbor: Vlado Auguštin, Marko Borko, dr. Janez Grad, Janez Gregori, prof. biol., Miro Leskovec, Borut Preinfalk, dr. vet. med., Maja Smodiš Škerl, dr. vet. med., Rodoljub Živadinović, dr. med.

Urednik: Marko Borko, univ. dipl. ped., lektorica: Nuša Radinja, prof.

Reklamni oglasi: cela barvna stran 500 € (ovitek) oz. 300 € (notranjost), pol strani 150 €, tretjina strani 100 €, četrt strani 70 €, petina strani 50 €, pasica 20 €. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo reklamnega oglasa je 10 %, za 6- do 10-kratno objavo 20 %, za celoletno objavo 30 %. Člani lahko dvakrat na leto objavijo brezplačne oglase do 20 besed, vsaka nadaljnja beseda je 0,25 €. Splošni oglasi po 0,25 € za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 80 besed. Cene so brez DDV.

Transakcijski račun ČZS: 02300-0013332083, matična številka ČZS: 5141729, ID za DDV: SI 81079435, šifra dejavnosti: 94.120.

Avtorjem priporočamo, da v člankih uporabljajo strokovno izraze v skladu s Čebelarskim terminološkim slovarjem. Mnenje avtorjev člankov ni nujno mnenje uredništva. Uredništvo ne odgovarja za vsebino malih oglasov. Prispevki so v elektronski obliki brezplačno in javno objavljeni na spletnem portalu ČZS, spletnem portalu Digitalne knjižnice Slovenije in drugih spletnih straneh.

Oddaja prispevkov: članki do petega, obvestila, reklame, mali oglasi do desetega v mesecu.

Priprava za tisk in tisk: Littera picta, d. o. o., Barletova cesta 4, 1215 Medvode

Naklada: 6750, Tiskano: 30. 11. 2010

Revija Slovenski čebelar, ki jo izdaja Čebelarska zveza Slovenije s sedežem na Brdu pri Lukovici, je vpisana v razvid medijev, ki ga vodi Ministrstvo za kulturo RS, pod zaporedno številko 585.

Izdaja Slovenskega čebelarja je delno financirana iz sredstev Javne svetovalne službe v čebelarstvu.

APIS M&D®

ČEBELARSTVO MARKO DEBEVEC

ČUŽA 7, 1360 VRHNIKA
tel.: (01) 755 12 82, faks: (01) 755 73 52

Delovni čas:
ob delavnikih 9.00–12.00
16.00–18.00

V mesecu decembru je
trgovina ob sobotah zaprta.

AŽ-PANJ 10-SATNI

AŽ-TRIETAŽNI PANJ

PREDELAVA
VOSKA V
SATNICE
SAMO 0,75 EUR/KG

SATNIKI:
AŽ-VRTAN,
LEPLJEN,
ZBIT 0,79 EUR /KOS
LR - STANDARD
LR 2/3

PRAŠILČEK
AŽ 5-IN 7-SATNI
75 - 57,40 EUR,
55 - 52,20 EUR

GRELCI ZA
MED 179 EUR

KAKOVOSTNA RSF-
TOČILA
AKCIJSKA CENA
298 EUR

STANDARDNI LR-PANJ
IN DVOTRETINJSKI
LR-PANJ
AKCIJSKA CENA
89,60 EUR

ŽICA ZA SATNIKE
250 g 4,5 EUR,
250 g CINK 2,2 EUR

■ Naročeno blago pošljemo tudi po hitri paketni pošti (razen lomljivih artiklov). ■ Prekuhava voščin brez medu in cvetnega prahu v zaprtih plastičnih vrečah. ■ Po izjemno nizki ceni vam iz vašega voska izdelamo satnice – 0,75 EUR/kg. ■ Vosek steriliziramo pri 125 °C. ■ Vosek odkupujemo po 3,55 EUR za kilogram (po predhodnem dogovoru izplačilo v najkrajšem času). ■ Z veljavno čebelarstvo izkaznico priznamo 4 % popust pri nakupu v vrednosti več kot 50 EUR.

! SUPER AKCIJA !

SATNICE – AŽ-, LR-: 0,69 EUR

- Panji so izdelani natančno in kakovostno.
- Uporabljamo vodoodporne materiale in lepila.
- Kakovostna izdelava po ugodni ceni.

PRIZNANO VZREJALIŠČE ČEBELJIH MATIC DEBEVEC

Cenjene stranke obveščamo, da smo se preselili na Opekarsko 16 na Vrhniki.

Konzumni sladkor za krmljenje čebel po ugodni ceni!

ČEBELARSTVO - IZDELAVA ČEBELARSKE OPREME - TRGOVINA

ČEBELARSTVO RIHAR - KOCJAN

Robert Kocjan s.p.
Gabrje 42, 1356 Dobrova

Tel.: 01 36 41 106, faks.: 01 36 41 307, GSM.: 031 351 964
e-pošta: robineli@siol.net WWW.RIHAR-KOCJAN.SI

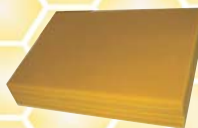

IZDELUJEMO:

- hladno valjane satnice
- žične matične rešetke
- rogljičene satnike AŽ
- satnike LR
- testne mreže
- plastična obešala
- plastična razstojšča
- kozice 11 in 14 satne
- usipalnice lesene
- plastične odtočne pipe
- lovilce rojev-lesice
- smukalce za cvetni prah
- zaščitne obleke in rokavice
- čebelarke lopatke
- kuhamo staro satje (staro satje, brez medu sprejemamo v PVC vrečah do 31.03.2011 !!!)

PENA ZA
IZOLACIJO PANJA

SATNICE

AVTOMATSKA DOZIRNA BRIZGA

SATNIKI

Spoštovani čebelarji!

*Ob iztekajočem letu se
Vam zahvaljujemo za
izkazano zaupanje in
Vam želimo veselo
Božič ter medeno leto
2011 !!*

Srečno!

ČEBELARJEM Z VELJAVNO ČLANSKO IZKAZNICO PRIZNAMO 4% POPUST PRI
GOTOVINSKEM NAKUPU NAD 50 EUR V NAŠI PRODAJALNI.
Naročeno blago vam lahko odpošljemo s paketno pošto.

Delovni čas: od pon. do čet.: 08-12 in 15-18, pet.: 08-15

ZMERNE CENE - TRADICIJA - KVALITETA - IZKUŠNJE, PRIDOBILJENE V LASTNEM ČEBELARSTVU